

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİYOLOJİ ANABİLİM DALI**

**LAMAS ÇAYI ÇEVRESİNDEKİ KÖYLERDE
(ERDEMLİ, SİLİFKE/MERSİN)
ETNOBOTANİK ARAŞTIRMALAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHMET ÜNVER

BALIKESİR, HAZİRAN 2019

**T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİYOLOJİ ANABİLİM DALI**

**LAMAS ÇAYI ÇEVRESİNDEKİ KÖYLERDE
(ERDEMLİ, SİLİFKE/MERSİN)
ETNOBOTANİK ARAŞTIRMALAR**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AHMET ÜNVER

Jüri Üyeleri: Prof. Dr. Gülendamar TÜMEN (Tez Danışmanı)

Prof. Dr. Fatih SATIL

Prof. Dr. Hulusi MALYER

BALIKESİR, HAZİRAN 2019

KABUL VE ONAY SAYFASI

Ahmet ÜNVER tarafından hazırlanan "LAMAS ÇAYI ÇEVRESİNDEKİ KÖYLERDE (ERDEMLİ, SİLİFKE/MERSİN) ETNOBOTANİK ARAŞTIRMALAR" adlı tez çalışmasının savunma sınavı 13/06/2019 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği ile Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Danışman

Prof. Dr. Güleendam TÜMEN

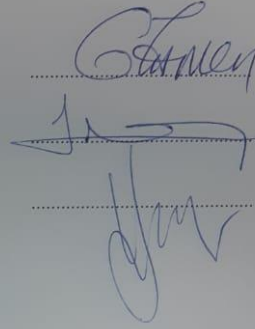
Üye

Prof. Dr. Fatih SATIL

Üye

Prof. Dr. Hulusi MALYER

İmza

Jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş olan bu tez Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunca onanmıştır.

Prof. Dr. Necati ÖZDEMİR

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

**LAMAS ÇAYI ÇEVRESİNDEKİ KÖYLERDE (ERDEMLİ,
SİLİFKE/MERSİN) ETNOBOTANİK ARAŞTIRMALAR
YÜKSEK LİSANS TEZİ
AHMET ÜNVER
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİYOLOJİ ANABİLİM DALI
(TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. GÜLENDAM TÜMEN)
BALIKESİR, HAZİRAN 2019**

Bu çalışma Mersin ilinin Erdemli ve Silifke ilçelerindeki, Lamas Çayı çevresinde bulunan köylerdeki bitkilerin etnobotanik kullanımlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Çalışmada 2015-2019 tarihleri arasında 15 köy gezilip 128 kişi ile görüşülerek, 55 familyaya ait 124 taksonun yöre halkı tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışma alanında bitkilerin gıda (64 kullanım) tedavi (166 kullanım), süs (14 kullanım), boya (6 kullanım), hayvan yemi (20 kullanım), eşya yapımı (33 kullanım), bal bitkisi (13 kullanım), yakacak (38 kullanım) ve hijyen (5 kullanım) olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Lamas Çayı, Erdemli, Silifke, etnobotanik, flora

ABTRACT

ETNOBOTANY RESEARC IN THE VILLAGES ARAUND LAMAS STREAM (ERDEMLI/ SILIFKE-MERSIN)

MSC THESIS

AHMET ÜNVER

BALIKESİR UNIVERSITY INSTITUTE OF SCIENCE

BIOLOGY

(SUPERVISOR: PROF. DR. GÜLENDAM TÜMEN)

BALIKESİR, JUNE 2019

This study was conducted to determine the ethnobotanical uses of plants in villages around Lamas Stream in Erdemli and Silifke districts of Mersin.

In this study, 15 villages were visited and 128 people were interviewed between 2015-2019 and 124 taxa belonging to 55 families were used by local people. Food (64 uses) treatment (166 uses), ornamental (14 uses), paint (6 uses), animal feed (20 uses), goods production (33 uses), honey plant (13 uses) firewood (38 uses)) and hygiene (5 uses).

KEYWORDS: Lemas Stream, Erdemli, Silifke, ethnobotany, flora

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
ŞEKİL LİSTESİ	iv
TABLO LİSTESİ	vi
RESİM LİSTESİ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	x
ÖNSÖZ	xi
1.GİRİŞ	1
1.1 Ülkemizin Floristik Yapısı ve Önemi	1
1.2 Etnobotanik Terimi ve Tarihçesi.....	2
1.3 Etnobotaniğin Amacı	4
1.4 Çalışma Alanının Özellikleri.....	5
1.5 Çalışma alanının Lamas Çayı ve Çevresi Olarak Seçilmesinin Sebepleri...6	
1.6 Literatür Taraması.....	7
2. MATERYAL METOT	11
2.1 Materyal	11
2.2 Yöntem	11
2.2.1 Arazi Çalışmaları, Bitki Toplama ve Presleme	11
2.2.2 Kaynak Kişiler.....	12
2.2.3 Pazar Araştırmaları	12
3. ARAŞTIRMA ALANININ DURUMU	14
3.1 Akdeniz Bölgesi Coğrafi Özellikleri ve Bitki Örtüsü	16
3.2 Silifke ve Yöresel Özellikleri.....	16
3.2.1 Coğrafi Durumu	17
3.3 Erdemli ve Yöresel Özellikleri.....	17
3.3.1 İlçenin Tarihi.....	18
3.3.2 Tarihi, Doğal ve Kültürel Varlıklar.....	18
3.3.3 Ekonomi	19
3.4 Çalışma Alanının Coğrafi Özelliği.....	19
3.4.1 Lamas Çayı.....	21
3.4.2 Lamas Limonu	23
3.5 Çalışma Alanındaki Büyük Toprak Grupları	26
3.6 İklim Araştırma Bölgesinin Özellikleri.....	26
4. BULGULAR	28
4.1 Lamas Çayı Çevresindeki Köylerde Kullanılan Bitkiler	32
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	157
6. KAYNAKLAR	174
7. EKLER	179
Ek A: Lamas Çayı ve çevresi bitkilerin kullanım tablosu	179
Ek B: Kaynak kişi listesi	186
Ek C: Etnobotanik çerçeve soruları.....	189

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 3.1 : Mersin haritası.	20
Şekil 3.2 : Çalışma alanının haritası.....	20
Şekil 5.1 : Çalışmada en çok türü bulunan familyalar.	157
Şekil 5.2 : Çalışmada türü bulunan familyaların kullanım türleri.....	157

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1 : Mersin'in aylık, yıllık yağış ve sıcaklık değerleri	27
Tablo 4.1 : Lamas Çayı çevresindeki köylerde kullanılan bitkiler	28
Tablo 5.1 : Eşen (2008) ile Ünver (2019) karşılaştırılması.....	163
Tablo 5.2 : Metin (2009) ile Ünver (2019) karşılaştırılması	167

RESİM LİSTESİ

	Sayfa
Resim 2.1	: Arazide toplanan bitkilerin preslenmesi.11
Resim 2.2	: Kahvede köylüler ile sohbet ederken (Örenköy-Silifke).13
Resim 2.3	: Köylüler ile çay molası. (Sömek Köyü-Silifke)13
Resim 2.4	: Bilgi toplanılan köylü kadınlar. (Batısandal köyü-Erdeмли).14
Resim 2.5	: Yörede yaşayan Sarı Keçili yörükleri.14
Resim 3.1	: Silifke genel görünüm.17
Resim 3.2	: Limonlu Kasabası genel görünüm.22
Resim 3.3	: Lamas Çayı'nın ağzı Lamas kasabası22
Resim 3.4	: Lemas limonu.23
Resim 3.5	: Lamas Çayı. Kayacı Vadisi girişi.23
Resim 3.6	: Lamas Çayı Kızılgeçit köyü.24
Resim 3.7	: Esenpınar (Güvere) Mahallesi.24
Resim 3.8	: Sömek köyü Silifke.24
Resim 3.9	: Roma Dönemi'nden kalan ve halen kullanımda kalan su kanalı.25
Resim 3.10	: Tapureli Mahallesi.25
Resim 3.11	: Mergin Kalesi'nden Lamas kanyonunun görünümü.25
Resim 4.1	: <i>Amaranthus Retroflexus</i> L. doğal görünümü32
Resim 4.2	: <i>Beta Vulgaris</i> L. Var. <i>Altissima</i> Döll doğal görünümü.33
Resim 4.3	: <i>Chenopodium album</i> L. subsp. <i>album</i> var. <i>albüm</i> doğal görünümü34
Resim 4.4	: <i>Allium scorodoprasum</i> L. subsp. <i>rotundum</i> (L.) <i>stearn</i> doğal görünümü35
Resim 5.5	: <i>Allium sativum</i> L. doğal görünümü36
Resim 4.6	: <i>Allium cepa</i> L. doğal görünümü37
Resim 4.7	: <i>Pistacia Terebinthus</i> L. subsp. <i>Terebinthus</i> 'un oğunlaşmamış meyvesi38
Resim 4.8	: <i>Pistacia vera</i> L. doğal görünümü39
Resim 4.9	: <i>Rhus coriaria</i> L. doğal görünümü40
Resim 4.10	: <i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) A.W. Hill.'in doğal görünümü41
Resim 4.11	: <i>Foeniculum vulgare</i> Mill.'un doğal görünümü42
Resim 4.12	: Mersinin mehur havuç cezeryesi43
Resim 4.13	: <i>Nerium oleander</i> L.'nin doğal görünümü44
Resim 4.14	: <i>Arum maculatum</i> L.'un doğal görünümü45
Resim 4.15	: <i>Ruscus aculeatus</i> L. doğal görünümü46
Resim 4.16	: <i>Helichrysum pallasii</i> (spreng.) Ledeb.in doğal görünümü.47
Resim 4.17	: <i>Achillea millefolium</i> L.'nin doğal görünümü48
Resim 4.18	: <i>Gundelia tournefortii</i> L. var. <i>armata</i> Freyn And Sint.'in doğal görünümü.49
Resim 4.19	: <i>Berberis crataegina</i> DC.'in doğal görünümü.50
Resim 4.20	: <i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medik. doğal görünümü.51
Resim 4.21	: <i>Brassica oleracea</i> L.'un doğal görünümü.52
Resim 4.22	: <i>Sinapis arvensis</i> L.'in doğal görünümü.53
Resim 4.23	: <i>Raphanus sativus</i> L.'nin doğal görünümü.54
Resim 4.24	: <i>Brassica oleraceae</i> L.var. <i>botrytis</i> L.'in doğal görünümü55

Resim 4.25	: <i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>italica</i> Plenck'in çiçekleri.....	56
Resim 4.26	: <i>Nasturtium officinale</i> R.Br.yaprakları.	57
Resim 4.27	: <i>Opuntia ficus-barbarica</i> A.Berger'in doğal görünümü.....	58
Resim 4.28	: <i>Capparis spinosa</i> L. doğal görünümü.....	59
Resim 4.29	: <i>Silene behen</i> L.....	60
Resim 4.30	: <i>Stellaria media</i> (L.) Vill. doğal görünümü	61
Resim 4.31	: <i>Beta lomatorogona</i> fisch. & C.A.Mey. doğal görünümü.....	62
Resim 4.32	: <i>Ostrya carpinifolia</i> Scop. doğal görünümü	63
Resim 4.33	: <i>Ecballium elaterium</i> (L.) A.Rich. doğal görünümü.....	64
Resim 4.34	: <i>Cucurbita pepo</i> L. meyvesi.....	65
Resim 4.35	: <i>Citrullus lanatus</i> (Thunb.) Matsum. & Nakai meyvesi.	66
Resim 4.36	: <i>Cucumis melo</i> L.meyveleri	67
Resim 4.37	: <i>Juniperus Drupacea</i> Labill. doğal görünümü.....	68
Resim 4.38	: <i>Juniperus excelsa</i> M.Bieb. subsp. <i>excelsa</i> a) Kabuklarından yapılmış çatı örtüsü b) Yapılan çatma c) Doğal görünümü d) Meyvesi.....	69
Resim 4.39	: <i>Juniperus oxycedrus</i> L. subsp. <i>oxycedrus</i> var. <i>oxycedrus</i> a) Meyvesi b) Doğal görünümü.	71
Resim 4.40	: <i>Diospyros kaki</i> L. olgunlaşmamış meyvesi.	72
Resim 4.41	: <i>Arbutus andrachne</i> L. doğal görünümü.....	73
Resim 4.42	: <i>Erica manipuliflora</i> Salisb doğal görünümü	74
Resim 4.43	: <i>Astragalus microcephalus</i> Willd. subsp. <i>microcephalus</i> doğal görünümü.	75
Resim 4.44	: <i>Robinia pseudoacacia</i> L. doğal görünümü.....	76
Resim 4.45	: <i>Vicia narbonensis</i> L. var. <i>narbonensis</i> doğal görünümü.....	77
Resim 4.46	: <i>Medicago lupulina</i> L. doğal görünümü	78
Resim 4.47	: <i>Ceratonia siliqua</i> L. doğal görünümü.....	79
Resim 4.48	: <i>Trifolium pratense</i> L. var. <i>pratense</i> . Boiss doğal görünümü....	80
Resim 4.49	: <i>Quercus ithaburensis</i> Decne. subsp. <i>macrolepis</i> (Kotschy)	81
Resim 4.50	: <i>Quercus coccifera</i> L. doğal görünümü.	82
Resim 4.51	: <i>Quercus infectoria</i> Oliv. subsp. <i>veneris</i> (A.Kern.) Meikle doğal görünümü.	83
Resim 4.52	: <i>Erodium moschatum</i> (L.) L'Her doğal görünümü.....	84
Resim 4.53	: <i>Hypericum perforatum</i> L. Subsp. <i>veronense</i> (Schrank).	85
Resim 4.54	: <i>Juglans regia</i> L. doğal görünümü.....	86
Resim 4.55	: <i>Teucrium polium</i> L. subsp. <i>polium</i>	87
Resim 4.56	: Erdemli köylü pazarında satılan <i>Satureja thymbra</i> L.	88
Resim 4.57	: <i>Lamium garganicum</i> L. subsp. <i>striatum</i> (Sm.)	89
Resim 4.58	: <i>Rosmarinus officinalis</i> L. doğal görünümü.....	90
Resim 4.59	: <i>Mentha spicata</i> L. subsp. <i>Spicata</i> doğal görünümü.....	91
Resim 4.60	: <i>Sideritis arguta</i> Boiss. & Heldr. doğal görünümü.....	92
Resim 4.61	: <i>Persea americana</i> mill meyvesi	93
Resim 4.62	: <i>Laurus nobilis</i> L. doğal görünümü	94
Resim 4.63	: <i>Tulipa agenensis</i> DC. doğal görünümü	95
Resim 4.64	: <i>Punica granatum</i> L. doğal görünümü.....	96
Resim 4.65	: <i>Malva neglecta</i> Wallr. doğal görünümü	97
Resim 4.66	: <i>Alcea biennis</i> Winterl doğal görünümü.	98
Resim 4.67	: <i>Tilia tomentosa</i> Moench doğal görünümü	99
Resim 4.68	: <i>Ficus carica</i> L. subsp. <i>carica</i> doğal görünümü	100
Resim 4.69	: <i>Morus alba</i> L. doğal görünümü.	101

Resim 4.70	: a) Erdemli muzu b) Anamur muzu	102
Resim 4.71	: <i>Myrtus communis</i> L. subsp. <i>communis</i> doğal görünümü.....	103
Resim 4.72	: <i>Eucalyptus camaldulensis</i> Dehnh. subsp. <i>camaldulensis</i> doğal görünümü.	104
Resim 4.73	: <i>Fraxinus ornus</i> subsp. <i>cilicica</i> doğal görünümü.....	105
Resim 4.74	: <i>Phillyrea latifolia</i> L. doğal görünümü.....	106
Resim 4.75	: <i>Olea europaea</i> L. subsp. <i>europaea</i> doğal görünümü.....	107
Resim 4.76	: <i>Papaver rhoeas</i> L. doğal görünümü	108
Resim 4.77	: <i>Sesamum indicum</i> L. tohumları.	109
Resim 4.78	: <i>Cedrus libani</i> A.Rich. var. <i>libani</i> doğal görünümü.	110
Resim 4.79	: <i>Pinus brutia</i> Ten. doğal görünümü	111
Resim 4.80	: <i>Abies cilicica</i> Carrière subsp. <i>cilicica</i> doğal görünümü.	112
Resim 4.81	: <i>Plantago lanceolata</i> L. doğal görünümü	113
Resim 4.82	: <i>Plantago lanceolata</i> L. doğal görünümü.....	114
Resim 4.83	: <i>Hordeum vulgare</i> L. doğal görünümü.	115
Resim 4.84	: <i>Triticum aestivum</i> L. doğal görünümü.....	116
Resim 4.85	: <i>Zea mays</i> L. subsp. <i>mays</i>	117
Resim 4.86	: <i>Phragmites australis</i> a) Yapılmış çit b) Yapılmış duvar	118
Resim 4.87	: <i>Rumex acetosella</i> L.....	119
Resim 4.88	: <i>Rumex patientia</i> L. doğal görünümü.....	120
Resim 4.89	: <i>Nigella sativa</i> L.'nin tohumları.....	121
Resim 4.90	: <i>Paliurus spina-christi</i> Mill. doğal görünümü	122
Resim 4.91	: <i>Rhamnus oleoides</i> L. subsp. <i>graecus</i> Holmboe doğal görünümü	123
Resim 4.92	: <i>Cydonia oblonga</i> L. doğal görünümü.....	124
Resim 4.93	: <i>Pyrus elaeagnifolia</i> Pall. subsp. <i>elaeagnifolia</i> doğal görünümü.	125
Resim 4.94	: <i>Rubus idaeus</i> L. subsp. <i>idaeus</i> doğal görünümü.....	126
Resim 4.95	: <i>Crataegus orientalis</i> a) Çiçek b) Meyve.....	127
Resim 4.96	: <i>Rubus discolor</i> Weihe & Nees doğal görünümü.	128
Resim 4.97	: <i>Fragaria vesca</i> L. doğal görünümü.....	129
Resim 4.98	: <i>Malus sylvestris</i> (L.) Mill. subsp. Browicz var. <i>orientalis</i> doğal görünümü.	130
Resim 4.99	: <i>Rosa Canina</i> L. a) Çiçeği b) Meyvesi.....	131
Resim 4.100	: <i>Prunus armeniaca</i> Lam. meyvesi	132
Resim 4.101	: <i>Cerasus avium</i> (L.) Moench. doğal görünümü	133
Resim 4.102	: <i>Eriobotrya japonica</i> (Thunb.) Lindl doğal görünümü.....	134
Resim 4.103	: <i>Prunus spinosa</i> L. doğal görünümü.....	135
Resim 4.104	: <i>Rubia tinctorum</i> L. doğal görünümü.....	136
Resim 4.105	: <i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck doğal görünümü	137
Resim 4.106	: <i>Citrus aurantium</i> L. doğal görünümü.....	138
Resim 4.107	: <i>Citrus reticulata</i> Blanco doğal görünümü	139
Resim 4.108	: <i>Citrus paradisi</i> macfad. doğal görünümü	140
Resim 4.109	: <i>Citrus limon</i> (L.) Burm. F. doğal görünümü	141
Resim 4.110	: <i>Populus nigra</i> L. subsp. <i>nigra</i> doğal görünümü	142
Resim 4.111	: <i>Salix alba</i> L. subsp. <i>alba</i> doğal görünümü	143
Resim 4.112	: <i>Arceuthobium oxycedri</i> (DC.) M. Bieb. doğal görünümü	144
Resim 4.113	: <i>Verbascum cheiranthifolium</i> Boiss. var. <i>cheiranthifolium</i> doğal görünümü	145
Resim 4.114	: <i>Capsicum annuum</i> L. doğal görünümü.....	146

Resim 4.115	: <i>Solanum americanum</i> Mill. doğal görünümü.	147
Resim 4.116	: <i>Solanum tuberosum</i> L. doğal görünümü.....	148
Resim 4.117	: <i>Lycopersicon esculentum</i> Milli doğal görünümü	149
Resim 4.118	: <i>Styrax Officinalis</i> L. doğal görünümü.....	150
Resim 4.119	: <i>Daphne oleoides</i> Schreb. subsp. <i>oleoides</i> 'ten a) Yapılmış süpürge b) Çiçekleri	151
Resim 4.120	: <i>Urtica urens</i> L. doğal görünümü	152
Resim 4.121	: <i>Vitis vinifera</i> L. doğal görünümü.....	153
Resim 4.122	: <i>Viola arvensis</i> Murray doğal görünümü	154
Resim 4.123	: <i>Asphodelus aestivus</i> Brot.	155
Resim 4.124	: <i>Tribulus terrestris</i> L. doğal görünümü	156

KISALTMALAR LİSTESİ

ICEB	: Etnobotanik Kongresi The International Congress of Etnobotany
km	: Kilometre
km²	: Kilometre Kare
m	: metre
m³	: Metre küp
mm	: Milimetre
sn	: Saniye
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü
°C	: Santigrat derece
%	: Yüzde

ÖNSÖZ

Bu çalışmamın yapılmasında bana rehberlik eden ve her türlü desteğini esirgemeyen danışman hocam Sayın Prof. Dr. Gülendir TÖMEN'e, bitkilerin teşhisi ve etnobotanik çalışmaların yöntem ve teknikleri hakkında engin tecrübesi ile bana yol gösteren Sayın Doç. Dr. Selami SELVİ'ye, köy gezilerinde beni yalnız bırakmayan, öğretmen arkadaşlarım Mehmet YAYLA'ya ve Adem GÖKEL'e, bitkilerin yöresel isimleri, kullanım alanları konusunda bilgi ve tecrübelerini aktaran yöre halkına teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında maddi manevi her türlü desteği veren sevgili eşime, sabırlarından dolayı çocuklarıma teşekkür ederim.

BALIKESİR, 2019

Ahmet ÜNVER

1. GİRİŞ

1.1 Ülkemizin Floristik Yapısı ve Önemi

Türkiye Florasına “Flora of Turkey and The East Aegean Islands” göre, Türkiye 174 familyaya ait 1251 cins ve 12.000’den fazla tür ve türaltı taksonu (alt tür ve varyete) ile oldukça zengin bir floraya sahiptir. Bu taksonların 234’ü yabancı kaynaklı ve kültür bitkisidir. Geriye kalan diğer türler ise yurdumuzda doğal yayılış gösteren bitkilerdir. Tüm Avrupa kıtasının yaklaşık 12.000 bitki taksonuna sahip olduğu düşünüldüğünde yurdumuzun bitki örtüsü bakımından ne denli zengin olduğu görülmektedir.

Endemizm bakımından da yurdumuz oldukça zengindir. Tüm Avrupa ülkelerindeki toplam endemik takson sayısı yaklaşık 2750 iken ülkemizdeki endemik tür sayısı 2891’ dir. Bu sayıya endemik olan 497 alt türü ve 390 varyeteyi dâhil ettiğimizde toplam endemik takson sayısı 3750’den fazladır.

Ayrıca yurdumuz endemik tür oranı ve çeşitliliği açısından Orta Doğu’nun da en zengin florasına sahiptir. Endemik bitki bakımından en zengin ülke olan Yunanistan’da bile bu değer 800–1000 arasındadır. Bu farklılıklar göz önüne alındığında ülkemizin bitki türleri açısından ne kadar zengin ve ilginç bir ülke olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca ülkemiz birçok cins ve seksiyonun farklılaşma merkezi olmasının yanı sıra çok sayıda bitkinin de gen merkezi konumundadır. Günümüzde tarımı yapılan birçok kültür bitkisinin yabancı formları yurdumuzda doğal yayılış göstermekte olup Türkiye florasının zenginliğine etkileri oldukça büyüktür. Türkiye’de tıbbi olarak kullanılan bitkilerin sayısı kesin olarak bilinmemekle birlikte, 500 civarında olduğu tahmin edilmekte; yaklaşık 200 tıbbi ve aromatik bitkinin ihraç potansiyelinin olduğu

belirtilmektedir. Dünyada tıbbi amaçla kullanılan bitki türlerinin sayısı hakkında kesin bilgi olmayıp tahminler 20.000 ile 70.000 arasındadır. 1979 yılında Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, kullanılan ve ticareti yapılan bitkisel drogların sayısının 1.900 olduğu belirtilmektedir. WHO'nun tahminlerine göre dünya nüfusunun % 80'i, Afrika nüfusunun ise % 95'i tıbbi bitkilere dayalı tedavi yöntemlerinden yararlanmaktadır. WHO, modern tıba destek olacak şekilde, gelişmekte olan ülkelerin geleneksel tedavi yöntemlerinin kullanımının yaygınlaşması ve standardizasyonu "2001–2005 yılı Geleneksel Tıp Stratejileri" programı başlatmıştır. Yine WHO verilerine göre Japonya'da doktorların % 60-70'i hastalarına Kambo ilaçlarını tavsiye etmektedir. Çiçekli bitkilerden sadece % 15'i üzerinde kimyasal ve farmakolojik araştırmalar yapılmıştır. Yeryüzündeki tüm bitki türleri düşünüldüğünde son derece düşük olan bu oran, bitkilerin, farklı ilaç şekillerinde kullanılmaları için oldukça büyük bir kaynak oluşturduklarını bir kez daha vurgulamaktadır.

Bütün bu bilgiler göz önüne alındığı zaman, ülkemizin bu konuda büyük bir çalışma potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca bilimsel verilerin halkla bütünleşebilmesi için yerel bitki adlarının da tespit edilerek güncelleştirilmesi gerekir. Bu konu da yine, etnobotanik çalışmaların önemli bir parçasını oluşturmaktadır. (Kendir-Güvenç 2010)

1.2 Etnobotanik Terimi ve Tarihçesi

Etnobotanik kelimesinin kökü olan etno- insanların çalışılması, botanik de bitkilerin çalışılması ya da bitki bilimi anlamına gelir. Etnobotanik, geniş anlamda, farklı insan topluluklarındaki bitki-insan ilişkilerini ifade etmektedir.

Etnobotanik terimi, ilk kez 1895 yılında, bir Biyoloji profesörü olan John W. Harshberger tarafından kullanılmaya başlanmış olup, basitçe "bitkilerin yerel halk tarafından kullanımı" olarak tanımlanmıştır. Ayrıca etnobotanik teriminin ilk geçtiği yer olan, Harshberger'in "The Purposes of" adlı eseri bu konuda bilinen ilk yayındır. Bu terimin bilim dünyasına girmesiyle etnobotanik çalışmalarda yeni bir çığır

açılmıştır ve konu, halk da dâhil olmak üzere artık çok geniş bir kesimin ilgisini çekmiştir. Konu hakkında çalışan her kesim bu bilim dalına yeni bir teknik ve bilgi katmıştır. Yapılan birçok çalışmadan sonra, 1993'te Yen, bu tanımları tekrar gözden geçirmiş ve tam olmasa da yeni bir etnobotanik tanımları ortaya koymuştur. Yen'e göre etnobotanik, "Bitkiler ve yerli halk arasındaki her türlü karşılıklı ilişkidir". Ancak biz bugün etnobotanik için geniş anlamda "evrim süreci içinde insan-bitki ilişkileri" diyebiliriz. Daha dar anlamdaysa "bir yörede yaşayan halkın, yakın çevresinde bulunan bitkilerden çeşitli gereksinimlerini karşılamak üzere yararlanma bilgisi ve bitkiler üzerine etkileri" olarak özetleyebiliriz. Günümüzde sadece bitkilerin niçin kullanıldığı değil, aynı zamanda bitkilerin yetiştiği ortam şartlarının belirlenmesi konularına da odaklanmış olan etnobotanik terimi, sürekli tanımlanmaktadır ve üzerinde kesin bir fikir birliği yoktur.

Etnobotaniğin ortaya çıkışında, çeşitli hastalıkların tedavi amacıyla binlerce yıldan beri tıbbi bitkilerin kullanılması büyük rol oynamıştır. Eski çağlardan günümüze gelen etnobotanik kitapları veya belgeleri tıbbi bitkilerin kullanımı üzerinedir. Örneğin Hitit yazıtlarında, Mısır papirüslerinde, ilkçağlardan kalan kitaplarda hep tıbbi bitkilerin yerel adları ve kullanım şekilleri verilmiştir. Bitkilerden en çok gıda ve tedavi edici olarak yararlanılmakla beraber, yakıt, yapı malzemesi, süs eşyası yapımı, boyar madde ve büyü, nazar gibi inançsal amaçlı vb. kullanımlar da yaygındır.

Günümüzde etnobotanik araştırmalarda en ileri ülke Hindistan'dır. Çin'de geleneksel tıp bilgilerinin derlemesinin yanı sıra, Kunming Botanik Enstitüsünde yer alan etnobotanik laboratuvarında birçok araştırmacı bölgelerde kullanılan bitkileri araştırmayı sürdürmektedir. Nijerya, Kenya gibi Afrika ülkelerinde ve Latin Amerika'da ekip çalışmalarına ve yeni laboratuvarların kurulmasına başlanmıştır. Uluslararası Etnobiyoloji Topluluğu (International Society of Ethnobiology) iki yılda bir kongre yaparak bilimsel çalışmalara tartışma olanağı sağlamaktadır. Ayrıca uluslararası Etnobotanik Kongresi [The International Congress of Ethnobotany (ICEB)] farklı yerel komitelerle uluslararası toplantılar düzenlemektedir. ICEB'in farklı birimlerde etnobotanik çalışanları bir araya getirmektir. Bu amaçla ilk kongre 1992 yılında Cordoba (İspanya)'da düzenlenmiştir. Bu toplantıların dördüncüsüne

2005 yılında İstanbul (Türkiye) ev sahipliği yapmış ve toplantıya 46 ülkeden 300'ün üzerinde araştırmacı katılmıştır. (Kendir-Güvenç 2010)

1.3 Etnobotaniğin Amacı

Etnobotanik birçok kaynakta genel olarak insan bitki ilişkilerinin incelenmesi olarak belirtilmektedir. Bu ilişki iki taraflı olup, milyonlarca yıldır bitkileri kullanmakta olan insanlardan bitkiler de etkilenmektedir. İnsanoğlu birçok bitkinin üretimine katkıda bulunurken birçoğunun da neslini tüketmektedir. Kullanım aşamasında insanların bitkiye verdiği zarardan korunmak isteyen bitkide tat, biçim, renk vb. gibi gözlemlenebilir değişiklikler meydana gelmektedir (Ertuğ, 2004).

İlk çağlardan günümüze değin insanoğlu kendi yöresinde bulunan bitkilerden farklı amaçlarla, çeşitli şekillerde yararlanmıştır. Önceleri doğadan topladıkları yabani bitkileri kullanmış, sonraları en çok kullandıklarının tarımını yapmışlardır. Halkın özellikle hastalıkların tedavisinde kullandığı bitkileri ele alan araştırmalar çok büyük önem taşımaktadır. Halk ilaçları, uzun yıllardan beri etkileri insanlar üzerinde denenerek günümüze ulaşmıştır. Pek çoğu da bilimsel yönden araştırılmayı beklemektedir. Herhangi bir kullanılışı tespit edilmemiş bitkilerde etken madde aramak yerine, öncelikle yüzlerce yıldan beri halkın yararlı olduğuna inanarak ısrarla kullandığı bitkiler üzerinde çalışmak daha çok verim sağlayacaktır. Bu sayede hem eldeki veriler bilimsel olarak ispatlanır, hem de zaman ve maddi bakımdan kısıtlı imkânlarla sahip araştırmacıların bu tarz kayıpları önlenir (Sadıkoğlu, 1998).

Ilıman kuşak içerisinde bulunan Türkiye, sahip olduğu bitki çeşitliliği açısından çevresinde yer alan birçok ülkeden farklı olan özellikleri ile dikkati çeker. Türkiye'de yayılış gösteren bitki türlerinin sayısı, Avrupa kıtasının tümünde yayılış gösteren bitki türlerinin sayısına yakındır. Son yıllarda yapılan keşiflerin de eklenmesi ile Türkiye'nin 12.000 civarında bitki taksonuna (tür, alttür ve varyete düzeyinde) sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bitkilerin 3.000'den fazlası endemiktir. Anadolu, doğal olarak yayılış gösteren birçok bitkinin ilk olarak ziraatının yapıldığı yer olarak belirtilmiştir. Tarla bitkilerinin %30'una yakınının kökeninin Anadolu

olduğu bilinmektedir. Tarla bitkileri dışında, bugun de birçok doğal bitki beslenme amacıyla kullanılması yanında birçok alanda insanlar tarafından kullanılmaktadır. Anadolu'nun birçok yerinden toplanarak mutfaklara giren bitki sayısı oldukça fazladır. Bu zellik aynı zamanda coğrafi ortam ile insan arasındaki ilişkileri yansıtan önemli bir örnektir. Beslenme alışkanlıkları dışında da bitkiler farklı şekillerde ekonomik anlam taşımaktadır. İnsanoğlu yuzyıllardan bu yana bitkileri gıda, tıbbi, yakacak, yem, boya, estetik, psikolojik vb. amaçlarla kullanmış olup gunumuzde de bu kullanımlar gözlemlenebilmektedir. Ancak nufusun giderek artması bitkiler üzerindeki baskıyı arttırmış, birçok turun nesli tehlikeye girmiştir. Tarımın gelişmesi, sanayileşme süreci, yeni koşullar ortaya çıkarılmıştır. Yaşam ortamları parçalanarak bitkilerin doğal yayılışını sınırlayan yeni engeller ve daha izole ortamlar meydana gelmiştir. Özellikle önemli endemizm alanlarından biri olan Akdeniz Bölgesinin bitki çeşitliliği yoğun nufuslanma, ziraat faaliyetleri, şehirleşme, bilinçsiz otlatma ve yangınlar gibi çok çeşitli tehditlerle karşı karşıyadır (Avcı, 2005).

Ülkemiz zengin bir flora ve kltur mirasına sahip olmasına rağmen Anadolu'da yabancı bitkilerin halk arasındaki tedavi, gıda ve diğer amaçlarla kullanılışını konu alan bilimsel nitelikte çalışma sayısı çok azdır (şimşek ve ark. 2002).

1.4 Çalışma Alanının zellikleri

Bu alışma Akdeniz bölgesi illerinden Mersin sınırları içerisinde bulunan Erdemli –Silifke ilçelerinin 15 kyune sınırı bulunan Lamas ayı çevresindeki köylerde yaşayan halkın kullandığı bitkilerin yoresel ve bilimsel adlarının tespiti, bu bitkilerden faydalanma amaç ve şekillerinin belirlenmesi ile elde edilmiştir.

Çalışma alanı olarak seçilen Lamas ayı ve çevresi hem Akdeniz ikliminin hem de karasal iklimin grlduğu bir bölgedir. Çalışma alanında 15 köy mevcuttur. Köylerin 6 köy (tepe, Batı Sandal, Yeniyurt, Kayacı, Tapureli,) 2 kasaba(Limonlu Kasabası, Esenpınar Kasabası) Erdemli'ye; 7 köy (Sömek, Seydili, Örenköy,

Kırobası, Sarıaydın, Kızılgeçit) Silifke'ye bağlıdır. Bölge tarihi oldukça eskidir. Alanımızda Roma döneminden kalan birçok antik kent mevcuttur. Bölgede Roma döneminden kalan su kemerleri ve su kanalları bulunmaktadır. Su kanalı halen kullanılmaya devam edilmektedir.

Yaptığımız çalışma ile Lamas Çayı ve çevresinin florasından yola çıkarak bitkilerin yerel adlarını, kullanım amaç ve şekillerini gösteren etnobotanik bir çalışma yapılmıştır.

1.5 Literatür Taraması

Dural (1985), “Obruk Yaylası ve Karacadağ (Karapınar) florası” adlı çalışma ile bölgeden 68 familyaya ait 324 cins ve bu cinslere ait 639 bitki türü tespit etmiştir. Bu türlerden % 18.3’ü ülkemiz için endemiktir. Toplanan türlerin floristik bölgelere dağılımı ise İran-Turan % 31.4, Akdeniz % 11.7, Avrupa-Sibirya % 2.5’tir.

Sümbül ve Erik (1988), “Taşeli Platosu Florası” adlı çalışmasında 2100 bitki örneğinin değerlendirilmesi sonucunda 95 familya ve 452 cinse ait 1100 takson tespit edilmiştir. Bu taksonlardan 212’si endemik olarak verilmiştir. Tür sayısı bakımından en zengin familyalar Asteraceae, Fabaceae, Brassicaceae ve Lamiaceae iken en zengin cinsler ise *Astragalus*, *Silene*, *Veronica* ve *Euphorbia*’dır.

Çakan ve Düzenli (1993), “Seyhan Baraj Gölü ve Çevresinin (Adana) Florası” adlı çalışmasında 40 familya ve 101 cinse ait 151 takson tanımlamıştır. Bu taksonların 20 tanesi C5 karesi için yeni kayıt olarak tespit edilmiştir.

Tezcan (1995), “Ekşiler Köyü’nün (Silifke) Florası” adlı çalışmasında 520 bitki örneğinin değerlendirilmesi ile 72 familyaya ait 265 cins 339 takson tespit edilmiştir.

Düzenli ve Ark. (1996), “Göksu Deltası’nın (Silifke, İçel) Florası” adlı çalışmasında 1000 civarında bitki örneğinin değerlendirilmesi sonucunda 74 familya

ve 246 cinse ait 382 takson tespit edilmiştir. Bu taksonlardan 6 tanesi endemik olarak belirlenmiştir.

Duran (1998), Antalya (Akseki) İlinde Gerçekleştirilen Etnobotanik Çalışmalar: 195 bitki belirlenmiştir. 29'u gıda, 27'si tıbbi, 7'si baharat, 15'i de endüstriyel ve ekonomik amaçlı. Diğer bitkilerin ise hayvansal besin kaynağı ve yöre halkının günlük ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanıldığı tespit edilmiştir.

Savran (2001), Karaisalı (Adana) Dağ Köylerinin Etnobotanik Özelliklerinin Belirlenmesi Araştırma alanının florası, 312 bitki örneğinin değerlendirilmesi sonucu 38 familya, 110 cins ve tür, alttür ve varyete seviyesinde toplam 149 takson tespit edilmiştir. Endemik bitkilerin sayısı 3 (%2)'tür. İçerdikleri takson sayısına göre en büyük üç familya şöyledir: Asteraceae 23 takson (%16), Poaceae 16 takson (%11) ve Fabaceae 13 takson (%9). Taksonların fitocoğrafik bölgelere göre dağılımı ise şöyledir: Akdeniz elementleri 49 takson (%33), Avrupa-Sibirya elementleri 7 takson (%5), İran-Turan elementleri 5 takson (%3), Kozmopolitler 5 takson (%3), geniş ve bilinmeyen 83 takson (%56).Yapılan literatür taramaları sonucu teşhisi yapılmış 149 takson'dan 79 takson'un gıda, tıbbi ve diğer farklı amaçlar için kullanıldığı tespit edilmiştir. Kullanım amaçları değerlendirildiğinde 79 taksondan 30 tanesi sadece tıbbi amaçlı, 27 tanesi ağırlıklı olarak gıda amaçlı olmakla birlikte tıbbi amaçlı da kullanılmaktadır. Sadece gıda amaçlı kullanılan takson sayısı ise 9'dur. Gıda ve tıbbi kullanım dışında 13 takson, hayvan yemi ve diğer amaçlarla kullanılmaktadır.

Gemici (1994), "Bolkar Dağları'nın (Orta Toroslar) Flora ve Vejetasyonu Üzerine Genel Bilgiler" adlı çalışmasında 111 familyaya ait 1647 takson tespit edilmiştir. En çok takson içeren familyalar Leguminosae, Compositae, Poaceae, Labiatae ve Caryophyllaceae olarak belirlenmiştir. En çok tür içeren cinsler ise *Astragalus*, *Silene*, *Trifolium*, *Veronica*, *Verbascum* ve *Allium* olmuştur. Bu çalışmada 305 endemik takson belirlenmiştir. Ayrıca bölgede farklı vejetasyontiplerine ait 17 birlik ve 3 bitki grubu tanımlanmıştır

Abay ve Kılıç (2001), Mersin (Pürenbeleni ve Yanıktepe köyleri) ilinde Gerçekleştirilen Etnobotanik Çalışmalar: 36 adet bitki saptanmıştır. 25'inin gıda, 8'inin tedavi ve 9'unun değişik amaçlarla kullanıldığı belirtilmiştir.

Akyol ve ark 2001), Isparta (Yenişarbademli yöresi) ilinde Gerçekleştirilen Etnobotanik Çalışmalar: 43 değişik doğal faydalı bitki taksonu tespit edilmiştir. Kullanım amaçları ve yöresel isimleri incelenerek kayıt altına alınmıştır.

Keskin ve Alpınar (2002), Hatay (Kışlak Beldesi –Yayladağı) ilinde Gerçekleştirilen Etnobotanik Çalışmalar: Halk arasında kullanılan 105 bitkiye ait 94 yöresel ad ve 32 kullanılış şekli hakkında bilgiler verilmiştir.

Bağcı ve ark (2004), Adana (Pozantı) ilinde Gerçekleştirilen Etnobotanik Çalışmalar: Tıbbi amaçlı ve gıda olarak kullanılan 39 bitki tespit edilmiştir.

Mart (2006), “Osmaniye (Bahçe ve Hasanbeyli) ilinde Gerçekleştirilen Etnobotanik Çalışmalar’’: 79 taksonun çeşitli amaçlar için (gıda, ilaç, ev eşyası, süs eşyası, kereste, boya, inançsal) kullanıldığı saptanmıştır. Çalışma alanında doğal bitkilerin en çok gıda (45 takson) ve ilaç (35 takson) amaçlı kullanıldığı bunlardan sonra sırasıyla ev eşyası (4 takson), kereste (3 takson), süs eşyası (3 takson), boya (1 takson) ve inançsal olarak (1 takson) kullanıldıkları belirlenmiştir.

Kıran (2006), “Adana (Kozan) ilinde Gerçekleştirilen Etnobotanik Çalışmalar’’: 33 tıbbi bitki saptanmış ve bu tıbbi bitkilerden özellikle çok ciddi olmayan sağlık sorunlarında yararlandığı ve bu yararlanmanın Anavarzalı hekim Dioskorides'in (MS 1.Yüzyıl) reçeteleriyle kısmen uyumlu olduğu saptanmıştır. 9 tanesi Dioskorides ile benzer amaçla kullanılırken, 20 tanesinin farklı amaçlarla kullanıldığı belirlenmiş, 4 tanesinin ise Materia Medica'da hiçbir kaydına rastlanılmamıştır.

Bulut (2006), “Antalya (Manavgat) ilinde Gerçekleştirilen Etnobotanik Çalışmalar’’: Boya elde etmede kullanılan 14 bitki taksonu, gıda maddesi olarak 40

bitki taksonu, tıbbi amaçlı olarak kullanılan 66 bitki taksonu ve değişik amaçlarla kullanılan 75 faydalı bitki taksonu tespit edilmiş ve kayıt altına alınmıştır.

Eşen (2008), “Aydınlı Köyü ve Çevresinin (Erdemli / Mersin) Etnobotanik Özellikleri” adlı çalışmasında çoğunluğu doğal olarak yetişen ve yöre halkı tarafından dana gıda, hayvan yemi, el sanatları vb. amaçlar için kullanılan 40 familyaya ait 93 takson tespit edilmiştir ve kayıt altına alınmıştır.

Metin (2009), “Mersin il sınırlarındaki Mut ilçe merkezi ve çevre köylerindeki bitkilerin etnobotanik kullanımına odaklanmıştır. 47 köy, 7 yayla, 12 mahallede yaşayan ya da yaşamış olan 350 kişi ile görüşülmüş. Araştırma alanındaki bitkilerden 75 familyaya ait 195 kadar türün, gıda (163 kullanım), tedavi (328 kullanım), yem (21 kullanım), boya (22 kullanım), eşya (22 kullanım), süs (30 kullanım), yakacak (7 kullanım) ve çeşitli amaçlar için (23 kullanım) kullanıldığını belirlemiştir

Saday (2009), “Güzeloluk Köyü ve Çevresinin (Erdemli/Mersin) Etnobotanik Özellikleri”: Yapılan çalışmada 39 familya ve 77 cinse ait 92 bitkisel materyal toplanmıştır. Bunlardan 26 tanesi kültür bitkisidir. Yörede bulunan 8 büyük familya sırasıyla şöyledir; Liliaceae (8), Rosaceae (8), Lamiaceae (6), Asteraceae (4), Brassicaceae (4), Fabaceae (4), Poaceae (4) ve Solanaceae (4) yöreden toplanan, gıda, tedavi ve değişik amaçlar için kullanılan 92 bitkisel materyal teşhisleri yapıldıktan sonra familyalarına göre alfabetik olarak sıralanmış, kullanılan kısımlar, kullanım amaç ve şekilleri üzerinde etnobotanik kullanımını tespit etmiştir.

Temel ve Tan (2010), “Erdemli (Mersin) Yöresi Makiliklerindeki Çalı Türlerinin Tespiti ve Yoğunlukları Üzerine Bir Araştırma”: Toros Dağlarının eteğinde yer alan Erdemli (Mersin) yöresindeki makiliklerde bulunan çalı türlerinin tespiti ve yoğunluklarını belirlemek üzere planlanan bu araştırma, Nisan 2005-Nisan 2007 tarihleri arasında yürütülmüştür. Deneme makilik yoğunluklarının farklı olduğu 3 değişik rakım (0-400 m, 400-800 m ve 800 m üzeri) ve 2 farklı yöney (kuzey ve güney)’de parselsiz örnekleme yöntemine göre kurulmuştur. Farklı rakım ve yöneylerde belirlenen 18 örnek deneme alanında toplam 38 çalı türüne rastlanmıştır.

Rakımlara göre türlerin yoğunlukları farklılık göstermiştir. 0-400 m rakımda 20, 400-800 m rakımda 31 ve 800 m üzeri rakımda 21 tür belirlenmiştir. Yönelere göre de türlerin yayılışları farklı olmuş, en yoğun tür sayısı kuzeyde tespit edilmiştir.

Güneş (2010), “Karaisalı (Adana) ve Köylerinde Halkın Kullandığı Doğal Bitkilerin Etnobotanik Yönden Araştırılması:” Etnobotanik çalışmanın neticesinde bu bitkilerden; 54 familyadan 124 cinse ait 188 taksonun yörede kullanıldığı belirlenmiştir. Bunlardan; 136’sının tıbbi, 61’inin gıda, 16’sının araç-gereç, 12’sinin boyar madde ve 44’nun farklı amaçlar için kullanıldığı saptanmıştır. Yapılan çalışma ile taranan kaynak sonuçları kıyaslandığında tıbbi bitkilerden 47 taksonun yöreye özgü kullanım amacının olduğu tespit edilmiştir.

Demirci ve Özhatay (2012), “Kahramanmaraş (Türkiye)’ta Etnobotanik Bir Araştırma”; Andırın’da Tıbbi Amaçla Kullanılan Doğal Bitkiler, Andırın ilçesinde (Kahramanmaraş) tıbbi amaçla kullanılan 41 familyaya ait, 92 doğal bitki taksonu kaydedilmiştir. Tıbbi amaçla en çok kullanılan familyaların takson sayıları, Labiatae (16 takson), Compositae (15 takson), Rosaceae (6 takson), Liliaceae (4 takson).En çok preparat hazırlama şekli ise infüzyon ve dekoksilyondur. Kaydedilen bitkiler başlıca böbrek taşı düşürücü, soğuk algınlığı giderici, ağrı kesici, cilt rahatsızlıkları, öksürük kesici ve şeker hastalığı için kullanılmaktadır.

Sağiroğlu ve ark (2013), “Yahyalı (Kayseri) ve Tarsus (Mersin)’tan Etnobotanik Bir Araştırma”: Araştırma alanında 13 köy ve 2 mahalle gezilerek, konu ile ilgili bilgi sahibi olan 89 kaynak kişi ile görüşülmüştür. Bu araştırmalar sonucunda 41 familyaya ait 96 takson tespit edilmiştir. Bitkilerin familyaları, bilimsel ve yöresel adları, kullanılan kısımları, kullanım şekilleri ve amaçları incelenerek kaydedilmiştir.

Sağında (2014), Silifke Bölgesindeki Bitkisel Halk İlaçlarının Araştırılması; Silifke yöresindeki tıbbi bitkiler, bu bitkilerin halk tarafından kullanımı ve hangi hastalıklarda tercih edildiği kullanıcılarla bire bir görüşülerek tespit edilmiştir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1 Materyal

Araştırma materyalini 2014-2019 yılları arası yapılan arazi çalışmaları sonucunda toplanan bitki örnekleri oluşturmaktadır.

2.2 Yöntem

2.2.1 Arazi Çalışmaları, Bitki Toplama ve Presleme

Bitkilerin farklı vejetasyon devrelerine rastlayan mart ve eylül ayları arasında toplanan bitkiler arazide numaralanıp herbaryum tekniklerine göre prese alınmıştır. Bölge halkı tarafından kullanılan bitkiler tespit edilerek araziden toplanmıştır. Bitkilerin fotoğrafları çekilmiştir.

Resim 2.1: Arazide toplanan bitkilerin preslenmesi

2.2.2 Kaynak Kişiler

Bitkilerin yerel kullanımını çevrede yaşayan insanlara sorularak belirlenmiştir. Bu çerçevede 15 köy gezilerek 128 kişi ile görüşülmüştür. Kaynak kişi listesi ve köyleri (**EK: 2**) de verilmiştir. Kaynak kişi olarak köylerde yaşayan 40 yaş üstü kişiler tercih edilmiştir. Köyde yaşayan farklı etnik gruptan kişilere özellikle danışılmıştır. Konar- göçer yörükler, arıcılar, çeşitli zanaatla ilgilenen kişiler, öğretmenler, kaynak kişilere dâhil edilmiştir.

Kaynak kişilere “Etnobotanik Fiş Örneği ve Çerçeve Soruları”. *Türkiye Kültür Envanteri* (Ertuğ 2003) sorularak bilgiler kayıt altına alınmıştır. (**EK:3**)

2.2.3 Pazar Araştırmaları

Pazar araştırması kapsamında Erdemli köylü pazarı, Limonlu kasabası pazarı ve yaz aylarında Kırobası köyünde kurulan pazar gezilmiştir. Pazara gelen bitkilerin nereden geldiği, hangi amaçla kullanıldığı, daha çok kimlerin aldığı gibi sorular sorularak bilgiler kayıt altına alınmıştır. Ürünlerin foğrafları çekilmiştir. Pazarları gezmenin en büyük faydası yörede kullanılan birçok bitkiyi bir arada bulma imkanı veriyor. Satıcılar kaynak olma veya kaynak kişilere ulaşma konusunda bize yardımcı oldu.

Araştırma alanına ait iklim verileri Mersin Meteoroloji Müdürlüğünden elde edilmiştir.

Toplanan bitki örnekleri teşhis edilirken Davis editörlüğünde yazılan "Flora of Turkey" adlı eserden faydalanılmıştır (Davis, 1965-1988).

Bitki isimleri “Türkiye Bitkileri Listesi” adlı esere göre düzenlenmiştir (Güner ve ark., 2012).

Resim 2.2: Kahvede köylüler ile sohbet ederken (Örenköy-Silifke).

Ayrıca toplanan bitkiler Balıkesir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi herbaryumundaki bitkiler ile karşılaştırılmıştır. Bitkilerin tür isimleri yazılırken sadece geçerli olan tür adı ve otör dikkate alınıp sinonimler belirtilmemiştir. Taksonlarla ilgili bilgilerin yazılmasında şu sıra takip edilmiştir. Bilimsel adı, yerel adı, araştırma alanındaki kullanım amacı, kullanım şekli ve kaynak kişi. Teşhisi yapılan taksonların tezimizde verilmiş sırası ailya isimlerine göre alfabetik olarak yapılmıştır.

Resim 2.3: Köylüler ile sohbet ederken. (Sömek Köyü-Silifke)

Resim 2.4: Bilgi toplanılan köylü kadınlar. (Batı Sandal Köyü-Erdemli).

Resim 2.5: Yörede yaşayan Sarı Keçili Yörükleri. (Batı Sandal Köyü- Erdemli).

2.2.4 Çalışma Alanının Lamas Çayı ve Çevresi Olarak Seçilmesinin Sebepleri

1. Bu alanda günümüze kadar kapsamlı bir etnobotanik çalışmanın yapılmamış olması,
2. İlçe sınırlarındaki yaşam alanları 0–1550 rakımlarında olduğundan yörenin floristik zenginliğe sahip olması ve bunun araştırmaya değer katması,

3. Elde edilen bilgilerin daha sonra yapılabilecek olan çalışmalara kaynak olması,

4. Yörede özellikle nüfus artışı, yanlış otlama, bilinçsizce bitki toplanması yerleşik hayata geçilmesi, sulu tarıma geçilmesi ve artan nüfus sebebiyle doğal çevrenin bozulması, yangın gibi sebeplerden etnobotanik değeri olan bitkilerin neslinin tükenme tehlikesi altında olması.

5. İnsanlar ilaç ve gıda ihtiyaçlarını daha kolay yollardan karşılamaya başladıklarından etnobotanik bilgilerin azalması,

6. Bitkileri hayatının her safhasında kullanıp adeta bitki ile iç içe yaşayan insanların ölmeleri ile sahip oldukları bilgilerin tamamen yok olup gitmesi,

7. Teknolojinin gelişmesi, değişen yaşam şartları gereği eskiden kullanılan aletlerin kullanımdan kalkması. Dokumacılık ve tarım alanında kullanılan bitkilerden yapılan aletlerin yeni nesil tarafın bilinmemesi ve bilen insanların da azalması.

8. Çalışma alanındaki köylerin şehir merkezine uzak olması ve halkın göçebe bir hayat yaşaması etnobotanik açıdan zengin bir geçmişi bulunmaktadır. Fakat köylerde sulu tarıma geçilmesi ve köylerden kentlere yoğun göç sonucu bu zenginliğin yavaş yavaş kaybolmaya yüz tutması.

9. Tarım alanlarında herbisit kullanımının artması ile bahçe ve bahçe kenarlarında yetişen bazı bitkilerin kaybolmaya yüz tutması.

10. Araştırmacının çocukluğunun Lamas Kasabasında geçmiş olması ve 2003 yılından beri Erdemli de görev yapması

3. ARAŞTIRMA ALANININ DURUMU

3.1 Akdeniz Bölgesi Coğrafi Özellikleri ve Bitki Örtüsü

Akdeniz Bölgesi, adını komşu olduğu denizden alır. Bölge genişliği 120-180 km arasında değişen bir şerit halinde, batıda Köyceğiz dolaylarından başlayarak, doğuda Hatay ilinin bitim noktası olan Basit Burnu yakınına kadar sokulur. Yaklaşık 120.000 km²'lik yüzölçümüyle Türkiye'nin toplam yüzölçümünün yaklaşık %15'ini oluşturur. Hatay, Adana, Mersin, Antalya, Isparta, Burdur ve Kahramanmaraş ilinin büyük bir bölümü Akdeniz Bölgesi'ndedir. Ayrıca Muğla ilinin Köyceğiz, Dalaman, Ortaca ve Fethiye ilçeleri de Akdeniz Bölgesi'ne girer. Bölgenin büyük bir kısmı Toros Dağları ve yüksek platolarla kaplıdır. Genel olarak engebeli ve dağlıktır. Bölgede karakteristik Akdeniz iklimi görülür. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. Yıllık sıcaklık ortalaması 18°C'dir. Kıyıda yıllık yağış miktarının 1000 mm'yi bulduğu yerler vardır.

Akdeniz kıyıları kış mevsiminin en ılık geçtiği bölgemizdir. Buna yol açan nedenler, nemlilik miktarı, güneş ışınlarının düşme açısı ve Toros Dağları'nın doğrultusu ve yükseltisidir. Toroslar, kışın kuzeyden gelen soğuk hava kütlelerinin kıyıya inmesini önler. Yağış maksimumu kış mevsimine rastlar. Bölgedeki yaz kuraklığı ise, dinamik yüksek basınç alanlarının etkili olması, bölgenin alçalıcı hava hareketlerinin etkisine girmesinin sonucudur.

Akdeniz Bölgesi'nde doğal bitki örtüsü sıcak ve kurak yazlardan etkilenmiştir. Bu nedenle kurakçıl bir nitelik taşır ve kolaylıkla bozulma eğilimi gösterir. Orman örtüsü çok yerde çalılık halini almış, çalılıklar da yer yer seyrekleşmiş, hatta ovalık yerlerde tamamen ortadan kalkmıştır. Günümüzde Akdeniz Bölgesi'nde görülen bitki örtüsü, başlangıçtaki karakterini tümüyle kaybetmiş gibidir.

3.2 Silifke ve Yöresel Özellikleri

Resim 3.1: Silifke genel görünüm. (www.mersinkulturturizm.gov.tr).

Silifke ilçesi doğuda Erdemli, batıda Mut ve Gülnar ilçeleri; kuzeyde Karaman ili, güneyde Akdeniz ile çevrilidir. Toros Dağları'nın eteğinde, Göksu Irmağı'nın iki yakasında kurulmuş bulunan Silifke; Güneydoğu Anadolu, Doğu ve Batı Akdeniz ile İç ve Batı Anadolu'yu birbirine bağlayan Devlet Karayolu ağının kavşak noktasında olup, il merkezi Mersin'e 80 km mesafededir.

3.2.1 Coğrafi Durumu

Silifke ilçesi %89'u dağlık, %11'i ovalık olmak üzere 2943 km²'lik yüzölçümü ile il yüzölçümünün %18'ini kapsamaktadır. Kıyı kesiminde tipik Akdeniz ikliminin hakim olduğu ilçede yazlar sıcak ve kurak; kışlar ılık ve yağışlıdır. Sahilden iç kesimlere doğru yükseldikçe iklim değişmekte, yazlar serin; kışlar ise soğuk ve kar yağışlı geçmektedir. Ayrıca, dünyanın en önemli kuş göçü yolu üzerinde bulunan Göksu Deltası, Akdeniz'in doğal özelliklerini koruyabilmiş en önemli sulak alanlarından biri olarak, 450 tür olan Türkiye'nin kuşlarından 334 türüne, yine Türkiye'nin 140 ulusal ve uluslararası öneme sahip kuş türünün 106 türüne; dünya çapında yok olma tehlikesi altında bulunan 24 kuş

türünün 12 türüne yaşama, üreme, beslenme ve konaklama imkanı sağlayarak barındırmaktadır. Bunlardan en önemlileri bölgenin simgesi haline gelen saz horozu, yaz ördeği, cüce karabatak, tepeli pelikan, dik kuyruk, ala kaz, deniz kartalı, şah kartalı turaç, toy ve ada martısıdır.

Göksu Deltası; nesli tehlike altında olan, denizde yaşayıp karada üreyen deniz kaplumbağası *Caretta caretta* ve yeşil kaplumbağa *Chelonia mydas*'ın en önemli üreme alanlarından biridir. Yine nesli tehlike altında olan memelilerden Akdeniz keşiş foku *Monachus monachus*, aşırı avlanma sonucu sayıları hızla azalan avi yengeç ve lahoz balığı (*Epinephelus aeneus*)'da bu bölgede yaşamaktadır. Deltada 441 bitki türü tespit edilebilmiştir. Bunlardan 32 adedi nadir tür; 8 adedi endemik (Sadece Göksu Deltası'nda bulunan) tür olarak deltada mevcuttur. Zengin bir bitki ve hayvan varlığına sahip olan Göksu Deltası, Ortadoğu ve Avrupa'nın en önemli sulak alanlarından biri olarak, 1990 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ ilan edilmiş; 1994 yılında Ramsar Sözleşmesi gereğince BKK kararı ile Ramsar Listesine alınarak uluslararası boyutta koruma altına alınmış; 1996 yılında da Kültür Bakanlığı'nce 1. DERECE DOĞAL SİT ALANI ilan edilmiştir. Göksu Deltası dünyanın çeşitli yerlerinden gelen kuş bilimcilerin büyük ilgisini çekmektedir (www.mersinkulturtuizm.gov.tr).

3.3. Erdemli ve Yöresel Özellikleri

3.3.1 İlçenin Tarihi

İlçe merkezi 1 Haziran 1954 tarihine kadar Silifke ilçesinin Yağda bucağına bağlı Koyuncu Köyü ve Mersin Merkez ilçesinin Elvanlı bucağına bağlı Alata köyü olmak üzere birbirine sınırdaş iki ayrı köy iken, bu iki köyün birleşmesiyle 1 Haziran 1954 tarihinde ilçe olmuştur. İlçe Kizuvatnalılar zamanından başlayarak sırasıyla Hitit, Frig, Asus, Eski Yunan, Roma, Bizans, Selçuklu, Karamanoğulları ve Osmanlı uygarlıklarına ev sahipliği yapmış olması nedeniyle çok zengin tarihi ve kültürel varlıkları barındırmaktadır.

3.3.2 Tarihi, Doğal ve Kültürel Varlıklar

Tarih boyunca birçok kavim ve uygarlıklara ev sahipliği yapmasının sonucu olarak ilçe çok zengin tarihi ve kültürel varlıkları barındırmaktadır. Başlıcaları Kızkalesi, Korikos ve Elauissa Sebaste antik kentleri ve çevresindeki kaleler, sarnıçlar, su kemerleri, kiliseler, Ayaş amfi tiyatro, Öküzlü, Kanlıdivane, Çatıören, İmirzelli, Akkale (Tırtar) ören yerleridir. Mersin'in 36 km batısında ve denizden itibaren 1 km içeride kurulu bir ilçedir. İlçe sınırları içerisinde tarihi ve turistik yerlerin yoğun olması ve narenciye üretiminin büyük bir bölümünün bu ilçede yetiştirilmesi ilçenin il içerisindeki önemli konumunu göz önüne sermektedir. Lamas çayı, Sorgun deresi, Karakız deresi ve Şahna deresi kanyonları rafting, doğa sporları ve trekking aktiviteleriyle alternatif turizm potansiyeli barındırmaktadır.

3.3.3 Ekonomi

İlçe ekonomisi hayvancılık, tarım ve turizme dayanmaktadır. Kumkuyu Mahallesi'nde Marina limanı mevcut olup turistik alt yapı tesisleriyle turizm ilçede gelişmiştir. İlçe narenciye (özellikle limon) ve seracılığın anavatanı durumundadır. Akdeniz ikliminden uzak dağlık bölgelerinde açık tarla sebzeçiliği ve meyve yetiştiriciliği yapılmaktadır. Hacıalanı yaylası ve civarında iklim ve yeraltı toprak yapısının uygun olması nedeniyle soğuk hava depoları yaygınlaşmıştır. Bu depolarda soğutma için herhangi bir enerjiye ihtiyaç duyulmamaktadır. İlçe merkezinde faaliyette olan Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü ilimiz başta olmak üzere Türkiye tarım ve hayvancılığının gelişmesine ve dolayısıyla ekonomiye çok önemli katkı koymaktadır (www.erdemli.meb.gov.tr).

3.4 Çalışma Alanının Coğrafi Özelliği

Şekil 3.1: Mersin haritası.

Şekil 3.2: Çalışma alanının haritası.

3.4.1 Lamas Çayı

Antik grek: *Lamos*, Latin: *Lamus*, Toroslardan kaynağını alan, Mersin ili sınırlarında bulunan çay. Karaaydın yöresinde Yüglük Dağından kaynağını alır, Aksıfat Deresi ile birleşir, Limonlu'da Akdeniz'e dökülür. Halk arasındaki adı Lamas Çayı'dır. Akarsu 1500 km² büyüklüğündeki karstik alanın sularını toplar, uzunluğu 130 km'dir

Lamas Çayı (Lamos, Lamus)

Kaynak: Yüglük Dağı

Ağız: Limonlu, Akdeniz

Uzunluk: 130 km

Ağız rakımı: 0 m

Debi: 6,01 m³/sn

(Kızılgeçit)[1]

Havza alanı:1500 km²' dir. Evdilek, Susma ve Akçay önemli kollarıdır. Kar erimelerinin yanında karstik kaynaklarda akarsuyu besler. Akarsu üzerinde Roma dönemine ait üç su iletim sistemi tespit edilmiştir. Çay, Limonlu beldesi yakınlarında antik Lamas kenti yanından geçer. Çayda; derekayası, siraz balığı, karabalık, çöpçü balığı ve bıyıklı balık türlerinin yaşadığı tespit edilmiştir. Limonlu Çayı üzerinde, Mersin ili, Erdemli ilçesi, Yeniyurt köyü sınırlarında nehir tipi üretim yapacak olan Lamas III-IV HES kurulmuştur. 36MW kurulu güce sahip santralde, yıllık 98,98 GWh elektrik üretilir (Benzeden vd., www.imo.org.tr).

Lamas Çayı yer yer Erdemli-Silifke arasında doğal bir sınır oluşturmaktadır. Çay kenarında bulunan Limonlu Kasabası; Batı Sandal köyü, Üçtepe köyü, Kayacı köyü, Yeniyurt köyü, Tapureli köyü ve Güneyli köyü Erdemli ilçesi sınırları içerisinde ; Sömek köyü, Seydili köyü, Ören köyü, Kızılgeçit köyü, Kırobası köyü, Sarıaydın köyü Silifke sınırları içerisinde.

Çalışma alanı 0-1550 m yükselti arasındadır. Belli bir yükseltiden sonra Akdeniz ikliminin etkisi kalmayıp karasal iklim özellikleri başlamaktadır. Her iki iklim tipine ait bitki örtüsü alanda mevcuttur.

Resim 3.2: Limonlu Kasabası genel görünüm.

Resim 3.3: Lamas Çayı'nın ağzı. Lamas Kasabası

Resim 3.4: Lemas limonu. (www.mersin.tarimorman.gov.tr).

3.4.2 Lamas Dikenlisi

Bu çeşit, belli alanda maksimum verim veren bir cinstir. Limonlu dışında pek verim vermez. Erdemli’de Mayer’den sonra en erkenci limon çeşidi olan Lamas Dikenlisi, çok kaliteli bir limon türüdür. Yatağa ve taşımaya çok elverişlidir. Ürgüp, Göreme ve Ortahisar’daki bulunan limon depolarında uzun süre saklanabilir. Meyvesi orta büyüklükte, oval, boyun halkalı ve sivridir. Yüksek bir tat ve kokuya sahiptir. Kabuğu orta kalınlıkta, limon sarısı, pürüzsüz ve parlaktır. Gilik sayısı azdır. Özsu miktarı %35 civarında. Piyasaya çıkma dönemi: eylül sonu - mart başı (Kaynak: İsmet KIRIŞ).

Resim 3.5: Lamas Çayı. Kayacı Vadisi girişi.

Resim 3.6: Lamas ayı Kızılgeit kyy.

Resim 3.7: Esenpınar (Güvere) Mahallesi.

Resim 3.8: Sömek Kyy Silifke.

Resim 3.9: Roma döneminden kalan ve halen kullanımda kalan su kanalı.
(Örenköy Mahallesi, Silifke)

Resim 3.10: Tapureli Mahallesi.(Çukurbağ mevki, Erdemli).

Resim 3.11: Mergin Kalesi'nden Lamas Kanyonu'nun görünümü.

3.5 Çalışma Alanındaki Büyük Toprak Grupları

Ülkemizde coğrafi bölgelerimizdeki iklim değişikliklerine bağlı olarak toprak türleri değişmektedir. Tarım, hayvancılık, ormancılık gibi faaliyetler üzerinde etkili olan toprak örtüsü ana kayanın zamanla aşınması sonucu oluşur. Toprak örtüsünün tam olarak ortaya çıkmasında kayanın yapısı, sıcaklık ve yağış çok önemlidir.

Bitki örtüsünün fakir olduğu alanlarda toprak oluşumu yavaş, bitki örtüsünün zengin olduğu yerlerde oluşum daha hızlıdır. Ülkemizde Akdeniz Bölgesi, Ege ve Güney Marmara Bölgesi'nde görülmektedir. Kayalık kalkerli arazi üzerinde kil ve demiroksitler bakımından zengin topraklardır. Toros Dağları'nın 1000 m ve üzerinde olan kesimlerinde organik madde miktarının yoğun olması nedeniyle renkleri koyu kırmızıdır.

Terra rosa: Akdeniz iklimi etkisi altında gelişmiş Ah/B (T) /C horizon sıralamasına sahiptir. B horizonu kil türünde ve parlak kırmızı renktedir. Karstik alanlarda kayaların aralarında ya da çatlaklarında bulunur.

Terra fuska: Akdeniz ikliminin nemli fakat daha serin kesimlerinde terra fuska tipi gelişmektedir. Ah/B/ (T) /C horizon sıralamasına sahiptir. Ah horizonu belirgindir. B horizonu genellikle kil türünde ve sarımsı kahverengiden kırmızımsı kahverengine kadar değişik renktedir. Akdeniz Bölgesi'nde sedir kuşağının yüksek kesimlerinde ve deniz etkisini alabilen iç kesimlerde gelişmiştir (www.ecitydoc.com).

3.6 Çalışma Alanı Bölgesinin İklim Özellikleri

Meteoroloji Genel Müdürlüğünden Mersin'e ait 2005 yılından geriye doğru 20 yıllık yağış ve sıcaklıkla ilgili iklimsel bilgiler alınarak Tablo 3.1'de gösterilmiştir. Alınan verilere göre Mersin' de yıllık yağış ortalaması 649.9 mm'dir

En az yağış alan aylar haziran ve temmuz, eylül ve ağustos; en çok yağış alan aylar ise aralık, ocak, kasım ve şubatır.

Mersin'in yıllık sıcaklık ortalaması 19.9 °C, aylık ortalama sıcaklık değerinin en düşük olduğu ay ocak, şubat, aralık; en yüksek olduğu aylar ise ağustos, temmuz, eylül, hazirandır.

Tablo 3.1: Mersin'in aylık, yıllık yağış ve sıcaklık değerleri.

Aylık Ort. Sıcaklık	Ort. Min. Sıcaklık	Ort. Maks. Sıcaklık	Toplam Yağış Miktarı
11,3	2,7	19,7	100,5
11,8	2,3	20,6	82,7
14,6	5,3	25,2	55,5
18,8	9,3	29,8	49,4
21,8	13,4	32,8	39,9
25,8	17,8	31,9	10,7
28,7	22,6	32,3	10,7
28,9	22,9	34,5	5,7
26,3	18,7	34,6	8,5
22,0	14,4	31,8	45,3
16,6	7,4	27,1	89,8
12,1	3,7	21,7	151,2
19,9	11,7	28,5	649,9

4. BULGULAR

Tablo 4.1: Lamas Çayı çevresindeki köylerde kullanılan bitkiler aşağıda belirtilmiştir.

Sıra	Familya	Bilimsel Adı	Yöresel Adı
1	AMARANTHACEAE	<i>Amaranthus retroflexus</i> L.	Kızılbacak
2	AMARANTHACEAE	<i>Beta vulgaris</i> L. var. <i>altissima</i> Döll	Pancar
3	AMARANTHACEAE	<i>Chenopodium album</i> L. subsp. <i>album</i> var. <i>album</i>	Sirken
4	AMARYLLIDACEAE	<i>Allium scorodoprasum</i> L. subsp. <i>rotundum</i> (L.) Stearn	Körmen
5	AMARYLLIDACEAE	<i>Allium sativum</i> L.	Sarımsak
6	AMARYLLIDACEAE	<i>Allium cepa</i> L.	Soğan
7	ANACARDIACEAE	<i>Pistacia terebinthus</i> L. subsp. <i>terebinthus</i>	Sakızlık
8	ANACARDIACEAE	<i>Pistacia vera</i> L.	Antep fıstığı
9	ANACARDIACEAE	<i>Rhus coriaria</i> L.	Sumak
10	APIACEAE	<i>Poeniculum vulgare</i> Mill.	Maydanoz
11	APIACEAE	<i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) A.W. Hill.	Meletüre
12	APIACEAE	<i>Daucus carota</i> L.	Havuç
13	APOCYNACEAE	<i>Nerium oleander</i> L.	Zakkum
14	ARACEAE	<i>Arum maculatum</i> L.	Yılan burçalağı
15	ASPARAGACEAE	<i>Ruscus aculeatus</i> L.	Kandak
16	ASTERACEAE	<i>Helichrysum pallasii</i> (Spreng.) Ledeb.	Altın otu
17	ASTERACEAE	<i>Achillea millefolium</i> L.	Civan perçemi
18	ASTERACEAE	<i>Gundelia tournefortii</i> L. var. <i>armata</i> Freyn &	Kenger
19	BERBERIDACEAE	<i>Berberis crataegina</i> DC.	Karamık
20	BRASSICACEAE	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medik.	Gelineli
21	BRASSICACEAE	<i>Brassica oleracea</i> L.	Beyaz lahana
22	BRASSICACEAE	<i>Sinapis arvensis</i> L.	Hardala
23	BRASSICACEAE	<i>Raphanus sativus</i> L.	Turp
24	BRASSICACEAE	<i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>botrytis</i> L.	Karnabahar
25	BRASSICACEAE	<i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>italica</i> Plenck	Brokoli
26	BRASSICACEAE	<i>Nasturtium officinale</i> R.Br.	Gerdeme
27	CACTACEAE	<i>Opuntia ficus-barbarica</i> A.Berger	Tahta inciri
28	CAPPARACEAE	<i>Capparis spinosa</i> L.	Kapari
29	CARYOPHYLLACEAE	<i>Silene behen</i> L.	Gıvışkan
30	CARYOPHYLLACEAE	<i>Stellaria media</i> (L.) Vill.	Cüctü bağırsağı

Tablo 4.1 (Devam)

Sıra	Familya	Bilimsel Adı	Yöresel Adı
31	CHENOPODIACEAE	<i>Beta lomatosogona</i> Fisch. & C.A.Mey.	Ala pancar
32	CORYLACEAE	<i>Ostrya carpinifolia</i> Scop.	Burç
33	CUCURBITACEAE	<i>Ecballium elaterium</i> (L.) A.Rich.	Cırtatan
34	CUCURBITACEAE	<i>Cucurbita pepo</i> L.	Kabak
35	CUCURBITACEAE	<i>Citrullus lanatus</i> (Thunb.) Matsum. & Nakai	Karpuz
36	CUCURBITACEAE	<i>Cucumis melo</i> L.	Kavun
37	CUPRESSACEAE	<i>Juniperus drupacea</i> Labill.	Andız
38	CUPRESSACEAE	<i>Juniperus excelsa</i> M.Bieb. subsp. <i>excelsa</i>	Ardıç
39	CUPRESSACEAE	<i>Juniperus oxycedrus</i> L. subsp. <i>oxycedrus</i> var. <i>Oxycedrus</i>	Kilik
40	EBENACEAE	<i>Diospyros kaki</i> L.	Cennet meyvesi
41	ERICACEAE	<i>Arbutus andrachne</i> L.	Sandal
42	ERICACEAE	<i>Erica manipuliflora</i> Salisb.	Püren
43	FABACEAE	<i>Astragalus microcephalus</i> Willd. subsp. <i>Microcephalus</i>	Geven
44	FABACEAE	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	Akasya
45	FABACEAE	<i>Vicia narbonensis</i> L. var. <i>narbonensis</i>	Deli bakla
46	FABACEAE	<i>Medicago lupulina</i> L.	Dilfil
47	FABACEAE	<i>Ceratonia siliqua</i> L.	Keçi boynuzu
48	FABACEAE	<i>Trifolium pratense</i> L. var. <i>pratense</i> Boiss.	Çiçekli yonca
49	FAGACEAE	<i>Quercus ithaburensis</i> Decne. subsp. <i>macrolepis</i> (Kotschy) Hedge & Yalt.	Çeft
50	FAGACEAE	<i>Quercus coccifera</i> L.	Pıynar
51	FAGACEAE	<i>Quercus infectoria</i> Oliv. subsp. <i>veneris</i> (A.Kern.) Meikle	Ger pelit
52	GERANIACEAE	<i>Erodium moschatum</i> (L.) L'Her.	Cılık burnu
53	HYPERICACEAE	<i>Hypericum perforatum</i> L. subsp. <i>veronense</i> (Schrank) H.Linb.	Sarı kantoron
54	JUGLANDACEAE	<i>Juglans regia</i> L.	Ceviz
55	LAMIACEAE	<i>Teucrium polium</i> L. subsp. <i>polium</i>	Acı yavşan
56	LAMIACEAE	<i>Satureja thymbra</i> L.	Kara kekik
57	LAMIACEAE	<i>Lamium garganicum</i> L. subsp. <i>striatum</i> (Sm.) Hayek var. <i>striatum</i>	Somurtlak
58	LAMIACEAE	<i>Rosmarinus officinalis</i> L.	Biberiye
59	LAMIACEAE	<i>Mentha spicata</i> L. subsp. <i>spicata</i>	Nane
60	LAMIACEAE	<i>Sideritis arguta</i> Boiss. & Heldr.	Acem arpası
61	LAURACEAE	<i>Persea americana</i> Mill.	Avokado
62	LAURACEAE	<i>Laurus nobilis</i> L.	Teynel
63	LILIACEAE	<i>Tulipa agenensis</i> DC.	Lale

Tablo 4.1 (Devam)

Sıra	Familya	Bilimsel Adı	Yöresel Adı
64	LYTHRACEAE	<i>Punica granatum</i> L.	Nar
65	MALVACEAE	<i>Malva neglecta</i> Wallr.	Ebegümeçi
66	MALVACEAE	<i>Alcea biennis</i> Winterl	Hatmi
67	MALVACEAE	<i>Tilia tomentosa</i> Moench	Ihlamur
68	MORACEAE	<i>Ficus carica</i> L. subsp. <i>carica</i>	İncir
69	MORACEAE	<i>Morus alba</i> L.	Beyaz dut
70	MUSACEAE	<i>Musa acuminata</i> Colla subsp. <i>acuminata</i>	Muz
71	MYRTACEAE	<i>Myrtus communis</i> L. subsp. <i>communis</i>	Beyaz murt
72	MYRTACEAE	<i>Eucalyptus camaldulensis</i> Dehnh. subsp. <i>Camaldulensis</i>	Ökalyptus
73	OLEACEAE	<i>Fraxinus ornus</i> L. subsp. <i>cilicica</i> (Lingelsh.) Yalt.	Karadil
74	OLEACEAE	<i>Phillyrea latifolia</i> L.	Akça kesme
75	OLEACEAE	<i>Olea europaea</i> L. subsp. <i>europaea</i>	Zeytin
76	PAPAVERACEAE	<i>Papaver rhoeas</i> L.	Gelincik
77	PEDALIACEAE	<i>Sesamum indicum</i> L.	Küncü
78	PINACEAE	<i>Cedrus libani</i> A.Rich. var. <i>libani</i>	Katran
79	PINACEAE	<i>Pinus brutia</i> Ten.	Çam
80	PINACEAE	<i>Abies cilicica</i> (Antoine & Kotschy) Carrière subsp. <i>Cilicica</i>	Kökнар
81	PLANTAGINACEAE	<i>Plantago lanceolata</i> L.	Kırksinir
82	PLATANACEAE	<i>Platanus orientalis</i> L.	Çınar
83	POACEAE	<i>Hordeum vulgare</i> L.	Arpa
84	POACEAE	<i>Triticum aestivum</i> L.	Buğday
85	POACEAE	<i>Zea mays</i> L. subsp. <i>mays</i>	Mısır
86	POACEAE	<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. ex Steud.	Kargı
87	POLYGONACEAE	<i>Rumex acetosella</i> L.	Ekşi kulak
88	POLYGONACEAE	<i>Rumex patientia</i> L.	Labada
89	RANUNCULACEAE	<i>Nigella sativa</i> L.	Çörek otu
90	RHAMNACEAE	<i>Rhamnus oleoides</i> L. subsp. <i>graecus</i> (Boiss. & Reut.) Holmboe	Dil değmez Çaltısı
91	RHAMNACEAE	<i>Paliurus spina-christi</i> Mill.	Kör çaltı
92	ROSACEAE	<i>Cydonia oblonga</i> L.	Ayva
93	ROSACEAE	<i>Pyrus elaeagnifolia</i> Pall. subsp. <i>elaegnifolia</i>	Taş armut
94	ROSACEAE	<i>Rubus idaeus</i> L. subsp. <i>idaeus</i>	Ahu dudu
95	ROSACEAE	<i>Crataegus orientalis</i> Pall. ex M.Bieb. subsp. <i>orientalis</i>	Alıç
96	ROSACEAE	<i>Rubus discolor</i> Weihe & Nees	Cızgan
97	ROSACEAE	<i>Fragaria vesca</i> L.	Çilek

Tablo 4.1 (Devam)

Sıra	Familya	Bilimsel Adı	Yöresel Adı
98	ROSACEAE	<i>Malus sylvestris</i> (L.) Mill. subsp. <i>orientalis</i> (Uglitzk.) Browicz var. <i>orientalis</i>	Elma
99	ROSACEAE	<i>Rosa canina</i> L.	İti burnu
100	ROSACEAE	<i>Prunus armeniaca</i> Lam.	Kayısı
101	ROSACEAE	<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	Kiraz
102	ROSACEAE	<i>Eriobotrya japonica</i> (Thunb.) Lindl	Yeni dünya
103	ROSACEAE	<i>Prunus spinosa</i> L.	Dağ eriği
104	RUBIACEAE	<i>Rubia tinctorum</i> L.	Çöpboya
105	RUTACEAE	<i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck	Portakal
106	RUTACEAE	<i>Citrus aurantium</i> L.	Turunç
107	RUTACEAE	<i>Citrus reticulata</i> Blanco	Mandalina
108	RUTACEAE	<i>Citrus paradisi</i> Macfad.	Greyfurt
109	RUTACEAE	<i>Citrus limon</i> (L.) Burm. F	Limon
110	SALICACEAE	<i>Populus nigra</i> L. subsp. <i>nigra</i>	Selvi kavak
111	SALICACEAE	<i>Salix alba</i> L. subsp. <i>alba</i>	Söğüt
112	SANTALACEAE	<i>Arceuthobium oxycedri</i> (DC.) M.Bieb.	Ökse otu
113	SCROPHULARIACEAE	<i>Verbascum cheiranthifolium</i> Boiss. var. <i>Cheiranthifolium</i>	Bozkulak
114	SOLANACEAE	<i>Capsicum annuum</i> L.	Biber
115	SOLANACEAE	<i>Solanum americanum</i> Mill.	Göyündürme
116	SOLANACEAE	<i>Solanum tuberosum</i> L.	Patates
117	SOLANACEAE	<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	Domates
118	STYRACACEAE	<i>Styrax officinalis</i> L.	Tespi
119	TYMELAEACEAE	<i>Daphne oleoides</i> Schreb. subsp. <i>oleoides</i>	Develik
120	URTICACEAE	<i>Urtica urens</i> L.	Isırgan
121	VITACEAE	<i>Vitis vinifera</i> L.	Üzüm
122	XANTHORRHOEACEAE	<i>Asphodelus aestivus</i> Brot.	Çiriş otu
123	ZYGOPHYLLACEAE	<i>Tribulus terrestris</i> L.	Üçkık

4.1 Lamas ayı evresindeki Köylerde Kullanılan Bitkiler

1. Familya: AMARANTHACEAE

Tür Adı: *Amaranthus retroflexus* L.

Yöresel Adı: Kızılback, Bostan Gzeli, Horoz Kuyruğu

Kullanılan Kısımları: Yaprak ve Gövde

Lokalite: Limonlu Kasabası

Resim 4.1: *Amaranthus retroflexus* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

➤ Taze olarak toplanarak kavrulur ve üzerine sarımsaklı yoğurt dökülerek yenir. Zeynep GR, Ayęe AVCI.

2. Familya: AMARANTHACEAE

Tür Adı: *Beta vulgaris* L. var. *altissima* Döll

Yöresel Adı: Pancar Saraydın Pancarı Çatak Pancarı, Pezzik, Pazı

Kullanılan Kısımları: Yaprak Kök

Lokalite: Limonlu Kasabası

Resim 4.2: *Beta vulgaris* L. var. *altissima* Döll doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Yapraklarından sarma, övcel yapılır. Elif GÖK
- Yaprakları kavrulup üzerine sarımsaklı yoğurt dökülerek yenir. Durdu ÖZTÜRK
- Yumruları haşlanıp yenir. Hurşit ATEŞ, Muharrem GÜRGEN
- Kırmızı pancar kan yapıcı olarak haşlanarak yenir. Durdu ÖZTÜRK, Elif GÖK

Övcel: Un hafif su ile ovalanır ve kaynamış suya konup bir müddet pişirilir. İçine pezik yaprağı ilave edilir. Ocaktan alındıktan sonra soğutulur. Üzerine sarımsaklı yoğurt, kuru nane ve kekik ilave edilir. Soğuk içilir.

3. Familya: AMARANTHACEAE

Tür Adı: *Chenopodium album* L. subsp. *album* var. *album*

Yöresel Adı: Sirken

Kullanılan Kısım: Yaprak

Lokalite: Limonlu Kasabası

Resim 4.3: *Chenopodium album* L. subsp. *album* var. *album* doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Böreği ve kavurması yapılır. Hasan AKÇA, Cennet DOĞAN, Hasan SEVİNDİK

4. Familya: AMARYLLIDACEAE

Tür Adı: *Allium scorodoprasum* L. subsp. *rotundum* (L.) Stearn

Yöresel Adı: Körmen, Yaban Sarımsağı, Yabani Sarımsak

Kullanılan Kısımları: Yaprak ve gövde

Lokalite: Alibeyli köyü

Resim 4.4: *Allium scorodoprasum* L. subsp. *rotundum* (L.) Stearn doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

➤ Börek içine tat ve koku vermek için konur. Durdu ÖZTÜRK, Cemile BAYAR, Elif GÖK

➤ Salatalara konur. Durdu ÖZTÜRK, Cennet DOĞAN

5. Familya: AMARYLLIDACEAE

Tür Adı: *Allium sativum* L.

Yöresel Adı: Sarımsak

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Gövde

Lokalite: Tapureli köyü

Resim 5.5: *Allium sativum* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Zehirlenen hayvanlara sarımsaklı ayran içirilir. Nazım TEKELİ
- Yemeklerde tat vermesi için kullanılır. Hayri ÇELİK, Hasan SAFRAN
- Sigara içenler yerse ciğerleri temizlemeye yardımcı olur. Yaşar ÖZALP
- Saçkıran olan yerlere sürülürse saç çıkarır. Durmuş AY, Fikri CANSIZ

6. Familya: AMARYLLIDACEAE

Tür Adı: *Allium cepa* L.

Yöresel Adı: Soğan, Mor Soğan, Beyaz Soğan

Kullanılan Kısımları: Yaprak Gövde

Lokalite: Alibeyli köyü

Resim 4.6: *Allium cepa* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Çıkkık şişliğini ve ağrısını dindirmek için çiğ olarak sarılır.
- Közlenmiş soğan vücuttaki morluklara sarılırsa geçer.
- Baykuşlar uğursuzluk getirmemesi için kuru soğanla kovulur.
- Soğan kabuğunun çiğnenmesi hoş karşılanmaz.
- Çiğ olarak kebabların yanına verilir. Zeynep GÜR, Ayşe AVCI, Elif TALAS, Salih YILDIZ, Ali TILKI

7. Familya: ANACARDIACEAE

Tür Adı: *Pistacia terebinthus* L. subsp. *terebinthus*

Yöresel Adı: Sakızlık, Melenkiş, Çırtlık

Kullanılan Kısımları: Taze sürgünleri, meyve

Lokalite: Ören Köyü İlkokulu önü

Resim 4.7: *Pistacia terebinthus* L. subsp. *terebinthus* ogunlaşmamış meyveleri

Yöresel Kullanımları:

- Dalları sıcak geçenlerin başına sarılır. Dalları güneş doğmadan toplanır. Üzerine su serpilir. Mehmet CÜCÜ, İbrahim YILDIZ
- Yağı yemeklerde kullanılır. Nizamettin TURAN, Bilal ERDOĞAN, Hasan Hüseyin TAT
- Yağından sabun yapılır. İbrahim COŞAR, Osman ERDOĞAN
- Meyveleri dövülerek kahvesi yapılır. Ömer TURAN
- Antep fıstığı aşılanır. Meyveleri tavada kavrulup buğday kavurkasının içine konarak yenir. Meyveleri kurutularak yenir. Nazife ERDOĞAN, Müslüme ATEŞ.
- Gövdesinden ellik yapılır. Ali YILDIRIM

➤ Taze sürgünleri çiğ olarak tüketilir veya turşusu yapılır. Nazife ERDOĞAN, Müslüme ATEŞ, Ali YILDIRIM, Hilmi KOÇ

8. Familya: ANACARDIACEAE

Tür Adı: *Pistacia vera*L.

Yöresel Adı: Antep Fıstığı

Kullanılan Kısımları: Sakızı ve Tohumları

Lokalise: Sömek köyü Seydili çıkışı yol kenarı

Resim 4.8: *Pistacia vera* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

➤ Çerez olarak sevilerek tüketilir. Sakızı mide ağrısı ve ülser için yutulur. Sultan ESER, Elif GÖK, Nazife ERDOĞAN, Müslüme ATEŞ

9. Familya: ANACARDIACEAE

Tür Adı: *Rhus coriaria* L.

Yöresel Adı: Sumak

Kullanılan Kısımları: Yaprak ve meyvesi

Lokalite: Seydili köyü bağ içi

Resim 4.9: *Rhus coriaria* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımlar

- Salatalarda baharat olarak kullanılır. Zeynep GÜR, Nazife ERDOĞAN, Müslüme ATEŞ
- Sumak ekşisi kaynatılır. Ali YILDIRIM, Ömer TURAN
- Diş iltihabı için sirke ile karıştırılıp gargara yapılır. Sultan ESER, Ömer TURAN
- İshal için bal ile karıştırılıp yenir. Hasan Hüseyin TAT, İbrahim COŞAR

10. Familya: APIACEAE

Tür Adı: *Petroselinum crispum* (Mill.) A.W. Hill.

Yöresel Adı: Maydunus, Maydanos

Kullanılan Kısımları: Yaprak Gövde Kök

Lokalite: Limonlu Kasabası

Resim 4.10: *Petroselinum crispum* (Mill.) A.W. Hill.'in doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Ağızdaki soğan ve sarımsak kokusunu gidermek için çiğ olarak yenir.
- Kum düşürmek için kökleri kaynatılarak içilir. Ömer TURAN, Zeynep GÜR, Emine ARICI
- Maydanoz sapı ile yarım limon ile rondodan geçirilir, aç karna içilirse kişiyi gün boyunca dinç tutar ve zayıflamasını sağlar. Nuri BALDAN

11. Familya: APIACEAE

Tür Adı: *Poeniculum vulgare* Mill.

Yöresel Adı: Meletüre

Kullanılan Kısımları: Taze dalları

Lokalite: Batsansal köyü bahçe içi

Resim 4.11: *Foeniculum vulgare* Mill.'un doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

➤ Gaz giderici olarak bitkinin yaprakları kaynatılarak kullanılır. Mehmet TURGUT, İbrahim COŞAR, Osman ERDOĞAN.

➤ Çiğ veya kurusu cacık ve salatalarda baharat olarak kullanılır. Nazife ERDOĞAN, Müslüme ATEŞ, Emine ARICI.

12. Familya: APIACEAE

Tür Adı: *Daucus carota* L.

Yöresel Adı: Havuç, Havıç

Kullanılan Kısımları: Kök

Resim 4.12: Mersin'in meşhur havuç cezeryesi

Yöresel Kullanımları:

➤ Çiğ olarak yenirse göze iyi gelir. Cezerye yapımında kullanılır. Ali YILDIRIM, Ömer TURAN.

➤ Turşu malzemesi olarak kullanılır. Tohumları iştah açıcı olarak kullanılır. Sultan ESER, Emine ARICI, Adalet DOĞRU

13 Familya: APOCYNACEAE

Tür Adı: *Nerium oleander* L.

Yöresel Adı: Zakkum, Zikkım

Kullanılan Kısımları: Tüm Bitki

Lokalite: Limonlu Kasabası

Resim 4.13: *Nerium oleander* L.'nin doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

➤ Bahçelerde süs bitkisi olarak dikilir. Refüjlerde peyzaj amaçlı dikilir.

Ahmet ATEŞ, Ahmet AKÇA, Mustafa AY, Halil SEZER

14. Familya: ARACEAE

Tür Adı: *Arum maculatum* L.

Yöresel Adı: Yılan Burçalağı, Yılan Ekmeği, Tırşık

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Gövde ve Tohum

Lokalite: Esenpınar Kasabası

Resim 4.14: *Arum maculatum* L.'un doğal görünümü

Yöresel Kullanımı:

- Taze dallarından "Tırşık" denilen yemek yapılır. Menzile ALACA
- Olgunlaşmış tohumları basur tedavisi için yutulur. Salih YILDIZ,

Mehmet SARI

15. Familya: ASPARAGACEAE

Tür Adı: *Ruscus aculeatus* L.

Yöresel Adı: Dikenli Kandak

Kullanılan Kısımları: Tüm Bitki

Lokalite: Tapureli köyü Alibeyli yolu üzeri

Resim 4.15: *Ruscus aculeatus* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Dalları prostat için kaynatılıp içilir. Ali YILDIRIM

16. Familya: ASTERACEAE

Tür Adı: *Helichrysum pallasii* (Spreng.) Ledeb.

Yöresel Adı: Altın Otu

Kullanılan Kısımları: Çiçek ve yaprak

Lokalite: Kırobası köyü

Resim 4.16: *Helichrysum pallasii* (Spreng.) Ledeb.'in doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

➤ Toplanıp evlerde süs bitkisi olarak kullanılır. Ali YILDIRIM, Ömer TURAN

➤ Çayı kilo vermek için içilir. Kurusu, sinek kovmak için yatak odasına konur. Emine ARICI, Adalet DOĞRU

17. Familya: ASTERACEAE

Tür Adı: *Achillea millefolium*L.

Yöresel Adı: Civan Perçemi

Kullanılan Kısımları: Çiçek ve dalları

Lokalite: Limonlu Kasabası Batısandal yolu üzeri

Resim 4.17: *Achillea millefolium* L.'nin doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Adet söktürücü olarak çayı içilir. Emine ARICI, Adalet DOĞRU, Ayşe ÇELİK, Ayşe SÜZER

18. Familya: ASTERACEAE

Tür Adı: *Gundelia tournefortii* L. var. *armata* Freyn & Sint.

Yöresel Adı: Kenger, Kenger Dikeni

Kullanılan Kısımları: Tohum

Lokalite: Sarıaydın köyü Güneyli yolu üzeri

Resim 4.18: *Gundelia tournefortii* L. var. *armata*
Freyn and Sint.'in doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

➤ Tohumları toplanarak kavrulur. Dibekte dövülür. Kavrulmuş nohut ile karıştırılıp kahvesi yapılır. Hasan Hüseyin TAT, İbrahim TALAS

19. Familya: BERBERIDACEAE

Tür Adı: *Berberis crataegina* DC.

Yöresel Adı: Karamık, Garamık, Karamuk

Kullanılan Kısımları: Meyve, Çiçek, Kök

Lokalite: Güneyli köyü Sarıaydın yolu üzeri

Resim 4.19: *Berberis crataegina* DC. 'in doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Olgunlaşmış meyveleri yenir. Mehmet TURGUT, İbrahim COŞAR, Osman ERDOĞAN
- Kökleri boya yapımında kullanılır. Kökleri ıslatılarak çenger sarısı rengi elde edilir. Zeynep GÜR, Ayşe ÇELİK, Elif ŞAHİN, Şehri DÖLEK
- Pekmezi yapılır. Çiçekleri yenir. Müslüme ATEŞ
- Kökleri kaynatılıp suyu göze damlatılırsa gözdeki kızarıklıkları alır. Fatma UÇAR, Havana ÇORTUL

20. Familya: BRASSICACEAE

Tür Adı: *Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik.

Yöresel Adı: Gelineli, Alakelek, Aslanpençesi

Kullanılan Kısım: Yaprak

Lokalite: Batisandal köyü bahçe içi

Resim 4.20: *Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Börek iç malzemesi olarak kullanılır. Emine ARICI, Adalet DOĞRU, Şehri DÖLEK
- Kanser için çiğ olarak tüketilir. Sultan ESER

21. Familya: BRASSICACEAE

Tür Adı: *Brassica oleracea* L.

Yöresel Adları: Beyaz Lahana, Kelem

Kullanılan Kısmı: Yaprak

Resim 4.21: *Brassica oleracea* L.'un doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

➤ Zayıflamak için haşlanır ve suyu sabahları aç karına içilir. Adalet DOĞRU, Mehmet CÜCÜ, İbrahim YILDIZ

➤ Sarması yapılır. Turşusu yapılır. Kısır için yaprakları haşlanarak yenir. Batırık içi olarak kullanılır. Cennet UÇGUN, Türkan ÜNLÜ, Menzile ALACA, Zeynep GÜR

➤ Beyaz lahana patates ile blendırdan geçirilir. Suyu reflü için aç karına içilir. Sultan ESER

➤ Yaprakları haşlanır. Kireçleme için ağırlı bölgelere sarılır. Sultan TALAS, Zeynep GÜR, Sultan ESER

22. Familya: BRASSICACEAE

Tür Adı: *Sinapis arvensis*L.

Yöresel Adı: Hardala, Eşek Turpu, Hardala

Kullanılan Kısmı: Yaprak

Lokalite: Limonlu Kasabası mezarlık yanı

Resim 4.22: *Sinapis arvensis* L.'in doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Taze dallarından börek yapılır. Sultan ESER, Emine ARICI, Şehri DÖLEK, Adalet DOĞRU
- Eşekler çok sevdiği için eşek turpu da denir. Salih YILDIZ, Mehmet SARI

23. Familya: BRASSICACEAE

Tür Adı: *Raphanus sativus* L.

Yöresel Adı: Turp, Karaturp, Beyaz Turp

Kullanılan Kısmı: Yaprak, Kök

Resim 4.23: *Raphanus sativus* L.'nin doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Siyah turpun içi oyularak içine bal koyulur. Kürdan ile turp delinir. Akan su astım hastalığına iyi gelir. Sultan ESER, Emine ARICI, Adalet DOĞRU
- Çiğ olarak yemeklerin yanına veya salatalara konularak yenir. Bulgur işlerinin yanında çok iyi gider. Taze yaprakları salata olarak tüketilir. Şehri DÖLEK, Adalet DOĞRU, Emine ARICI, Sultan ESER

24. Familya: BRASSICACEAE

Tür Adı: *Brassica oleraceae* L. var. *botrytis* L.

Yöresel Adı: Karnabahar, Karnıbabahar, Çiçek

Kullanılan Kısmı: Yaprak, Çiçek

Resim 4.24: *Brassica oleraceae* L. var. *botrytis* L.'in doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Zayıflama amaçlı haşlanarak yenir.
- Kızartması yapılır.
- Taze yapraklarından sarma yapılır. Şehri DÖLEK, Adalet DOĞRU,

Emine ARICI, Sultan ESER

25. Familya: BRASSICACEAE

Tür Adı : *Brassica oleracea* L. var. *italica* Plenck

Yöresel Adı: Brokoli

Kullanılan Kısmı: Çiçek

Resim 4.25: *Brassica oleracea* L. var. *italica* Plenck'in çiçekleri

Yöresel Kullanımları:

➤ Haşlanır üzerine zeytinyağı kırmızıbiber ve limon sıkılarak yenilir. Şehri DÖLEK, Adalet DOĞRU, Emine ARICI, Sultan ESER

➤ Zayıflamak için haşlanarak yenir ve suyu içilir. Ahmet ATEŞ, Ahmet AKÇA, Mustafa AY, Halil SEZER

26. Familya: BRASSICACEAE

Tür Adı: *Nasturtium officinale* R.Br.

Yöresel Adı: Gerdeme, Su teresi

Kullanılan Kısmı: Yaprak

Resim 4.26: *Nasturtium officinale* R.Br. yaprakları. (Erdemli köylü pazarı).

Yöresel Kullanımları:

- Guatr hastalığı için taze olarak tüketilir. Veli ÇELİK, Ertuğrul TAT, Fatih UYSAL, Yusuf DOĞAN
- Limonlu salatası yapılır. Şehri DÖLEK, Adalet DOĞRU, Emine ARICI

27. Familya: CACTACEAE

Tür Adı: *Opuntia ficus-barbarica* A.Berger

Yöresel Adı: Tahta İnciri, Tahta Yemişi, Dikenli İncir

Kullanılan Kısım: Gövde, Meyve

Lokalte: Limonlu Kasabası Güvere yolu kenarı

Resim 4.27: *Opuntia ficus-barbarica* A.Berger'in doğal görünümü

Yöresel Kullanımları

Sevilerek tüketilen bir meyvedir. Fakat dikkatli yenmelidir. Çünkü kabukları iyi soyulmaz ise dikenleri ağza ve boğaza bataabilir. Meyvesi pişirilir ve bademcik iltihabı için boğaza sarılır. Tahta inciri yaprağı ateşte pişirilir ve ağrılı yerlere sarılır. Meryem GENÇ, Hatice AKÇA, Cemile BAYA

28. Familya: CAPPARACEAE

Tür Adı: *Capparis spinosa* L.

Yöresel Adı: Kapari, Geber, Geberik

Kullanılan Kısmı: Çiçek, Meyve

Lokalite: Limonlu Kasabası Güvere yolu üzeri

Resim 4.28: *Capparis spinosa* L. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Tomurcuklarından turşu yapılır. Turşusu iştah açar. Şehri DÖLEK, Adalet DOĞRU, Emine ARICI, Sultan ESER, Ali MUTLU
- Turşusu kanser hastalığına iyi gelir. Sultan ESER

29. Familya: CARYOPHYLLACEAE

Tür Adı: *Silene behen* L.

Yöresel Adı: Gıvışkan Yumurta Otu, Hasıl Otu

Kullanılan Kısmı: Yaprak

Lokalte: Batisandal köyü bahçe içi

Resim 4.29: *Silene behen* L.

Yöresel Kullanımları

- Taze dalları börek içi yapılır. Şehri DÖLEK, Adalet DOĞRU, Emine ARICI, Sultan ESER

30. Familya: CARYOPHYLLACEAE

Tür Adı: *Stellaria media* (L.) Vill.

Yöresel Adı: Cücübağıracağı

Kullanılan Kısım: Yaprak

Lokalite: Tapureli köyü Çukurbağ mevki

Resim 4.30: *Stellaria media* (L.) Vill. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Börek yapımında kullanılır. Ahmet ATEŞ, Ahmet AKÇA, Mustafa AY, Halil SEZER, Şehri DÖLEK, Adalet DOĞRU, Emine ARICI, Sultan ESER

31. Familya: CHENOPODIACEAE

Tür Adı: *Beta lomatogona* Fisch. & C.A.Mey.

Yöresel Adı: Ala pancar

Kullanılan Kısım: Yaprak

Lokalite: Seydili köyü Göper mevki

Resim 4.31: *Beta lomatogona* Fisch. & C.A.Mey. doğal görünümü

Yöresel Kullanım:

- Taze yaprakları börek iç malzemesi olarak kullanılır. Şehri DÖLEK, Adalet DOĞRU, Emine ARICI, Sultan ESER
- Bağırsakları çalıştırması için böreği ve kavurması yapılır. Mehmet CÜCÜ, İbrahim YILDIZ

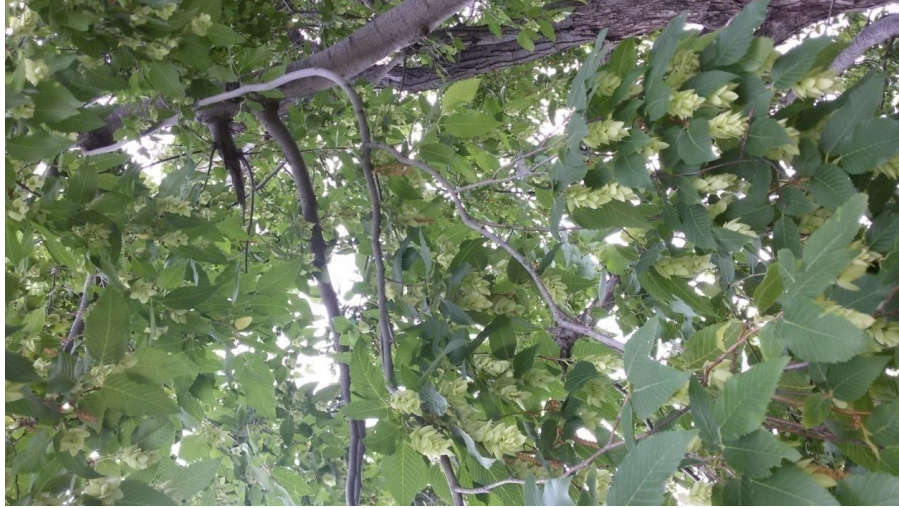
32. Familya: CORYLACEAE

Tür Adı: *Ostrya carpinifolia* Scop.

Yöresel Adı: Burç, Demir ağacı

Kullanılan Kısımları: Gövde, Yaprak

Lokalite: Seydili köyü Göper mevki

Resim 4.32: *Ostrya carpinifolia* Scop. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

➤ Yaprakları hayvanlara yedirilir. Mehmet TURGUT, İbrahim COŞAR,
Osman ERDOĞAN

➤ İnce uzun çubukları domates, biber gibi bitkilere destek olarak kullanılır.
Mehmet CÜCÜ, İbrahim YILDIZ

33.Familya: CUCURBITACEAE

Tür Adı: *Ecballium elaterium* (L.) A.Rich.

Yöresel Adı: Cırtatan, Ebu Cehil Karpuzu

Kullanılan Kısmı: Meyve

Lokalite: Batisandal köyü köy içi

Resim 4.33: *Ecballium elaterium* (L.) A.Rich. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları

- Sinüzit tedavisi için meyvesinin suyu pamuğa damlatılarak koklanılır. (Buruna damlatılması çok tehlikelidir.) Mehmet BAKIMSIZ, Ömer GÜRSEL

34. Familya: CUCURBITACEAE

Tür Adı: *Cucurbita pepo* L.

Yöresel Adları: Kabak, Peygamber Yemeği, Gabak, Süt Gabağı Su Gabağı, Bal Gabağı

Kullanılan Kısımları: Meyve, Çiçek

Resim 4.34: *Cucurbita pepo* L. Meyvesi

Yöresel Kullanımları:

➤ Taze meyvelerinden dolma yapılır. Çiçeğinden dolma yapılır. Bal kabağının tatlısı yapılır. Elif BARUT, Nazife ERDOĞAN

➤ Su kabağı kurutulur, içi boşaltılır, kevgi olarak kullanılır. Ali YILDIRIM

➤ Su kabağının kurusu süslemecilikte kullanılır. Ali YILDIRIM

➤ Mücver denen yemek yapılır. Elif BARUT, Nazife ERDOĞAN

➤ Meyveleri ince ince doğranarak kurutulur. Kışın haşlanıp üzerine sarımsaklı yoğurt dökülerek yenir.

➤ Taze kabak çekirdeği kabızlık için yenir. Şehri DÖLEK, Adalet DOĞRU, Emine ARICI.

***Kevki:** Eskiden su kabağından yapılan maşrapa yerine kullanılan eşya.

35. Familya: CUCURBITACEAE

Tür Adı: *Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. & Nakai

Yöresel Adı: Karpuz, Garpuz, Ala garpuz, Garpız, Bostan Garpızı

Kullanılan Kısımları: Meyve

Resim 4.35: *Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. & Nakai meyvesi.

Yöresel Kullanımları:

- Kan yapıcı olarak ve idrar söktürücü olarak tüketilir. Sultan ESER
- Karpuz kabuğundan reçel yapılır.
- Çocuklar kabuğundan oyuncak yapar. Ömer TURAN, Hilmi KOÇ
- Kabukları hayvanlara verilir. Şehri DÖLEK, Adalet DOĞRU, Emine

ARICI

36. Familya: CUCURBITACEAE

Tür Adı: *Cucumis melo*L.

Yöresel Adları: Kavun, Kelek, Çumra Kavunu

Kullanılan Kısmı: Meyve, Tohum

Resim 4.36: *Cucumis melo* L.meyveleri

Yöresel Kullanımları:

- Taze iken toplanır ve cacığı yapılır. Turşulara konur. Cennet UÇGUN, Türkan ÜNLÜ, Menzile ALACA
- Taze çekirdekleri yenirse bağırsak kurtlarını döker. Zeynep GÜR, Emine ARICI

37.Familya: CUPRESSACEAE

Tür Adı: *Juniperus drupacea* Labill.

Yöresel Adı: Andız

Kullanılan Kısımları: Gövde, Yaprak, Meyve, Tohum

Lokalite: Ören köyü Tekiralanı mevki

Resim 4.37: *Juniperus drupacea* Labill. Doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Pekmezi astım ve şeker hastalığı için içilir. Hasan Hüseyin TAT
- Öksürük için pekmezi içilir. Mehmet CÜCÜ, İbrahim YILDIZ
- Meyvelerinde bulunan ilik denilen tohumları yenir. Adalet DOĞRU
- Özellikle keçiler meyve kabuklarını geviş getirirken çiğnerler. Şehri

DÖLEK

- Kerestesi ev malzemesi için kullanılır. Nizamettin TURAN, Bilal

ERDOĞAN

- Yaprakları sık olduğu için yağmur yağdığı zaman ıslanmamak için altına durulur.

- Meyvelerinden tespih yapılır. Ali YILDIRIM

- Pekmezi bronşit hastalığı için içilir. Hurşit ATEŞ

- Boğazda geçmeyen gıcıklanma öksürük ve faranjit için pekmezi içilir.

Sultan ESER, Muharrem GÜRGEN

38. Familya: CUPRESSACEAE

Tür Adı: *Juniperus excelsa* M.Bieb. subsp. *excelsa*

Yöresel Adı: Ardıç

Kullanılan Kısımları: Gövde, Yaprak, Kabuk, Meyve, Reçine

Lokalite: Güneyli köyü Harfilli girişi yol kenarı

a)

b)

c)

d)

Resim 4.38: *Juniperus excelsa* M.Bieb. subsp. *excelsa* a) Kabuklarından yapılmış çatı örtüsü b) Yapılan çatma c) Doğal görünümü d) Meyvesi

Yöresel Kullanımları:

Kuruyan gövdesinden saçta ekmek pişirmede kullanılan şiş yapılır. Baharda yeni açan filizleri kaynatılıp içildiğinde böbrekleri temizler. Kabuğundan çatı örtüsü yapılır. Ardıç tohumu kaynatılarak baş ağrısı için içilir. Kıncırak denilen oyun aracının ağacı ardıç torusundan yapılır. Ardıç kiliği pişirilir. Dibekte dövülür. Arpa unu ile karıştırılır. Bronşit için sarılır. Ardıç kabuğundan kırık ve çıkıkları sarmak içi seyik yapılır. Ardıç sakızı dövülerek yaraların üzerine ekilir. Ardıç kabuğu eskiden çatı örtüsü olarak kullanılırdı. Ardıç kabuğu ufalanır ve içine kömür konarak kolayca ateş tutuşturulur. Ardıç tohumu öksürük için çay olarak içilir. Humma hastalığı için ardıç tohumları dövülerek pişirilir ve başa sarılır. Sultan TALAS, Hurşit ATEŞ, Ömer TURAN, Hasan Hüseyin TAT, Hurşit ATEŞ, İbrahim TALAS, Ayşe AVCI, Muharrem GÜRGEN

39. Familya: CUPRESSACEAE

Tür Adı: *Juniperus oxycedrus* L. subsp. *oxycedrus* var. *oxycedrus*

Yöresel Adı: Tömek, Kilik

Kullanılan Kısımları: Gövde, Yaprak, Meyve

Lokalite: Alibeyli köyü Kur'an Kursu önü

a)

b)

Resim 4.39 : *Juniperus oxycedrus* L. subsp. *oxycedrus* var. *oxycedrus* a) Meyvesi b) Doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Tömek kiliği, vucutta taş oluşumunu önler. Taş düşürmek için çiğ veya haşlanarak yenir. Hurşit ATEŞ
- Kilik ağacından kincirak denilen oyun aracının dikmesi yapılır. Hurşit ATEŞ
- Kilik göveleği kalp rahatsızlığı için çay olarak içilir. Hasan Hüseyin TAT
- Kilik ağacının odunu özellikle kökü ateş tutuşturmada kullanılır. Bu oduna “çiyek” denir. Mehmet CÜCÜ, İbrahim YILDIZ

40. Familya: EBENACEAE

Tür Adı: *Diospyros kaki* L.

Yöresel Adı: Cennet Meyvesi, Hurma, Hatay Hurması, Trabzon Hurması,
Hurma

Kullanılan Kısım: Meyve

Resim 4.40: *Diospyros kaki* L. olgunlaşmamış meyvesi.

Yöresel Kullanımları:

➤ Meyve olarak tüketilir. Pekmezi yapılır. Sahurda tok tutması için yenilir.

Reçeli yapılır. Cennet UÇGUN, Türkan ÜNLÜ, Menzile ALACA, Zeynep GÜR

41.Familya: ERICACEAE

Tür Adı: *Arbutus andrachne* L.

Yöresel Adı: Sandal

Kullanılan Kısımları: Meyve, Gövde Yaprak

Lokalite: Batisandal köyü yol kenarı

Resim 4.41: *Arbutus andrachne* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Meyvelerinden reçel yapılır. Adalet DOĞRU, Emine ARICI, Durdu GÖLGEİ
- Ağacı ellik yapımında kullanılır.
- Çiçeğinden arılar bol bal yapar. Hasan GÖKÇEN
- Yaprığı kaynatılarak içilirse şekeri düşürür. Zeynep GÜR
- Odunu yakacak olarak kullanılır. Ömer TURAN, Ali YILDIRIM
- Hayvanlar severek yer. Ali YILDIRIM

42. Familya: ERICACEAE

Tür Adı: *Erica manipuliflora* Salisb.

Yöresel Adı: Püren

Kullanılan Kısmı: Tüm bitki

Lokalite: Limonlu Kasabası Tepesidelik mevki

Resim 4.42: *Erica manipuliflora* Salisb doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Süpürge yapımında kullanılır. Kadir ÜNLÜ, Ömer TURAN, Ali YILDIRIM

43. Familya: FABACEAE

Tür Adı: *Astragalus microcephalus* Willd. subsp. *microcephalus*

Yöresel Adı: Geven, Keven

Kullanılan Kısımları: Gövde Yaprak, Reçine, Kök

Lokalite: Sarıaydın köyü Mara yolu üzeri

Resim 4.43: *Astragalus microcephalus* Willd. subsp. *Microcephalus* doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Gevenler ateşte dikenleri ütülür. Dibekte dövülür ve hayvanlara yedirilir.

Sultan TALAS

- Arıcılıkta kullanılır. Kadir ÜNLÜ
- Kökünden çıkan sıvı yapıştırıcı olarak kullanılır. Hurşit ATEŞ
- Sarı kevenin kökü kaynatılır. Sabahları içilirse böbrek taşlarını eritir.

(KULLANICI) Muharrem GÜRGEN, Ömer GÜRSEL

- Keven sakızı diş ağrısını keser. Kadir ÜNLÜ

44. Familya: FABACEAE

Tür Adı: *Robinia pseudoacacia*L.

Yöresel Adı: Akasya

Kullanılan Kısımları: Gövde, Çiçek

Lokalite: Kayacı köyü

Resim 4.44: *Robinia pseudoacacia* L. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Bahçe kenarlarına yeşil çit olarak dikilir.
- Çiçeklerinden arılar bol bal yaparlar.
- Koyu gölgesi olduğu için genellikle ev önlerine tarla başlarına gölgelik ağaç olarak dikilir.
- Yakacak olarak kullanılır. Adalet DOĞRU, Emine ARICI, Durdu GÖLGELİ, Ali TİLKİ

45. Familya: FABACEAE

Tür Adı: *Vicia narbonensis* L. var. *narbonensis*

Yöresel Adı: Deli Bakla, Yabani Bakla, Dağ Baklası

Kullanılan Kısımları: Tohum Yaprak

Lokalite: Kızılgöçit köyü dere kenarı

Resim 4.45: *Vicia narbonensis* L. var. *narbonensis* doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

➤ Hayvanlar yediğinde hareketleri dengesizleşir. Bu sebeple deli bakla denir. Durdu GÖLGELİ, Ali YILDIRIM

➤ Taze tohumları baş dönmesi ve kusma yapar. Elif BARUT, Nazife ERDOĞAN

46. Familya: FABACEAE

Tür Adı: *Medicago lupulina* L.

Yöresel Adı: Dilfil, Sarı Dilfil, Dilfir, Dilpir

Kullanılan Kısımları: Gövde, Yaprak

Lokalite: Limonlu Kasabası Çamlıbel mevkii

Resim 4.46: *Medicago lupulina* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Hayvan yiyeceği olarak kullanılır. Ömer TURAN, Ali YILDIRIM

47. Familya: FABACEAE

Tür Adı: *Ceratonia siliqua* L.

Yöresel Adı: Haraç, Keçiboynuzu, Harnup, Harnıp, Çıldır Haraç

Kullanılan Kısımları: Meyve, Gövde

Resim 4.47: *Ceratonia siliqua* L. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Tokluk vermesi için yenilir.
- Pekmezi astım, mide ağrısı ve bademcik için içilir. Hamza TÜREL, Muharrem YAZGAN
- Çekirdeği alınan harnuplardan küspe yapılır. Ömer TURAN, Durdu GÖLGELİ
- Odunu yakacak olarak kullanılır.
- Çocuklara öksürük için ve kan yapıcı olarak içirilir. Hurşit ATEŞ, Hamza TÜREL, Muharrem YAZGAN
- Meyvesi dövülür, ıslanır, çiçek hastalığı için içilir veya su ile banyo yaptırılır. Hasan Hüseyin TAT
- Kızamık için meyvesi yenir. Çiçek hastalığı için suyu ile banyo yaptırılır. Pekmezi kansızlık için içilir. Elif GÖK, Ali YILDIRIM

48. Familya: FABACEAE

Tür Adı: *Trifolium pratense* L. var. *pratense* Boiss.

Yöresel Adı: Çiçekli Yonca

Kullanılan Kısmı: Yaprak

Lokalite: Kayacı köyü Kayacı vadisi içi

Resim 4.48: *Trifolium pratense* L. var. *Pratense*. Boiss doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Hayvan yemi olarak kullanılır. Adalet DOĞRU, Emine ARICI, Durdu GÖLGELİ

49. Familya: FAGACEAE

Tür Adı: *Quercus ithaburensis* Decne. subsp. *macrolepis* (Kotschy) Hedge & Yalt.

Yöresel Adı: Meşe, Palamut, Çeft, Pelit, Balambut,

Kullanılan Kısımları: Gövde, Yaprak, Meyve

Lokalite: Batisandal köyü köy içi

Resim 4.49: *Quercus ithaburensis* Decne. subsp. *macrolepis* (Kotschy) Hedge Yalt. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Palamudundan eskiden ekmek yapılırdı. Mehmet TURGUT
- Gövdesi ve kökünden mangal kömürü yapılır. Mehmet TURGUT
- Kara fırınlarda yakacak olarak kullanılır. Ömer TURAN, Ali YILDIRIM
- Palamudun kabukları dibekte dövülüp sulandırılır. Bu suya yayık yayılan yanıklar ıslanır ve bu sayede deri yumuşatılmış olur. Durdu GÖLGELİ, Elif BARUT, Nazife ERDOĞAN
- Palamudundan eskiden oyuncak teker yapılırdı. Mehmet TURGUT, Ali YILDIRIM
- Çeft suyu kurumuş derileri hem yumuşatır hem de besler. Mide ağrısına iyi gelir
- Meşe külü ağartıcı olarak kullanılır.

- Mantar hastalıkları için meşe külü kükürt ile karıştırılıp üzümün üzerine serpilir.
- Palamudun kabuğu akşamdan ıslatılır, sabahleyin 2 taşım kaynatılır, mide ağrısı için aç karnına içilir. Meryem GENÇ, Hatice AKÇA
- Palamut kabuğu kızıl kabukla kaynatılarak derileri yumuşatmada kullanılır. Meryem GENÇ, Hatice AKÇA, Cemile BAYAR
- Çeft suyu mide ağrısı ve basur için içilir. Mehmet CÜCÜ
- Pelidi ye ağzın bala döner. Mehmet TURGUT

50. Familya: FAGACEAE

Tür Adı: *Quercus coccifera* L.

Yöresel Adı: Piynar

Kullanılan Kısımları: Gövde, Yaprak, Kök, Meyve

Lokalite: Yeni yurt köyü Mergin kalesi

Resim 4.50: *Quercus coccifera* L. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Dokumacılıkta kullanılan aletler yapılır. Ali YILDIRIM
- Kök ve gövdesinden mangal kömürü yapılır. Ömer TURAN
- Tarım aletlerinin (balyoz, kazma) sapları yapılır. Mehmet BAKIMSIZ, Ömer GÜRSEL
- Kökünün kaynatılması ile elde edilen püse yanıklara sürüldüğünde iyi gelir. Kesi yaralarını çabuk iyileştirir. Muharrem GÜRGEN
- Yakacak olarak kullanılır. Elif BARUT, Nazife ERDOĞAN
- Palamutlarından çocuklar fırıldak yapar. Mehmet TURGUT
- Palamudu basur için yenilir. Mehmet CÜCÜ

51. Familya: FAGACEAE

Tür Adı: *Quercus infectoria* Oliv. subsp. *veneris* (A.Kern.) Meikle

Yöresel Adı: Ger Pelit

Kullanılan Kısımları: Gödve, Yaprak

Lokalite: Batisandal köyü

Resim 4.51: *Quercus infectoria* Oliv. subsp. *veneris* (A.Kern.)

Meikle doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Dalları küçükbaş hayvanlara yedirilir.
- Dalları yatak domatesinin altına serilir.
- Odunu yakacak olarak kullanılır. Adalet DOĞRU, Emine ARICI, Durdu

GÖLGELİ

52. Familya: GERANIACEAE

Tür Adı: *Erodium moschatum* (L.) L'Her

Yöresel Adı: Cılık Burnu, Cılık

Kullanılan Kısım: Yaprak, Tohum

Lokalite: Batisandal köyü bahçeici

Resim 4.52: *Erodium moschatum* (L.) L'Her. doğal görünümü

Yöresel Kullanımı:

- Taze dallarından börek yapılır.
- Tohumları olgunlaştığında oyuncak saat yapılır. Hatice TURAN, Sultan ESER, Havana ÇORTUL

53.Familya: HYPERICACEAE

Tür Adı: *Hypericum perforatum* L. subsp. *veronense* (Schrank) H.Linb.

Yöresel Adları: Kantaron, Sarı Kantaron, Goramaz

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Çiçek, Salgısı

Lokalite: Arpaalanı yaylası

Resim 4.53: *Hypericum perforatum* L. subsp. *veronense* (Schrank).
H.Linb. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Çiçek ve dalları bir kavanoza doldurulur. Üzerine zeytin yağı eklenir. Güneşte 1-2 hafta bekletilerek kantaron yağı elde edilir. Sultan ÜNVER
- Yağı her türlü yarının iyileşmesi için sürülür. Ali YILDIRIM, Adalet DOĞRU, Emine ARICI, Durdu GÖLGELİ
- Sünnet olan çocukların sünnet yaralarını iyileştirmek için sürülür. Mehmet TURGUT
- Mide ağrısı için taze veya kurutulmuş dalları çay olarak içilir. Ömer GÜRSEL
- Kantaron yağı mide ve bağırsak yaralarının iyileşmesi için aç karna bir yemek kaşığı içilir. Musa ELAL, Kemal DOĞRU
- Kantaron yağı yanık yaralarının iyileşmesi için sürülür. Musa ELAL, Kemal DOĞRU
- Kantaron yağı ile karın bölgesi ovulursa ağrı geçer. Fatma UÇAR

54. Familya: JUGLANDACEAE

Tür Adı: *Juglans regia* L.

Yöresel Adı: Ceviz

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Gövde, Meyve

Resim 4.54: *Juglans regia* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Çocuklara yedirildiğinde zekasını geliştirir.
- Kuru yemiş olarak tüketilir.
- Kolesterolü düşürür. Nuri BALDAN
- Koyu kahverengi elde etmede kullanılır. Ali YILDIRIM, Müslime ATEŞ
- Kınanın rengini arttırmak için yeşil kabuğu kına içine konur.

Ali YILDIRIM

➤ Meyveleri fındık büyüklüğüne gelince reçeli yapılır ve guatr hastalığına karşı yenilir. Meryem GENÇ, Hatice AKÇA, Cemile BAYAR

➤ Yatak yaraları için yeşil kabukları kurutularak dövülür ve yara üzerine ekilir. Sulandırılarak yaralar pansuman yapılır. Zeynep GÜR

➤ Kına, yarpuz, elma, limon, zeytinyağı, cevizin dış kabuğu kaynatılıp başa sarılırsa baş ağrısına çok iyi gelir. Zeynep GÜR, Adem SAYI, Veli Çelik, Ali TİLKİ, Ertuğrul TAT

- Cevize gül aşılanırsa rengi siyah olur. Veli Çelik

55. Familya: :LAMIACEAE

Tür Adı : *Teucrium polium* L. subsp. *polium*

Yöresel Adı: Yavşan, Acı Yavşan

Kullanılan Kısımları: Çiçek, Yaprak

Resim 4.55: *Teucrium polium* L. subsp. *polium*

Yöresel Kullanımı:

- Sancı için çayı içilir. Zeynep GÜR
- Karın ağrısı için içilir. Gaz sancısı için içilir. Elif GÖK

56. Familya: LAMIACEAE

Tür Adı: *Satureja thymbra* L.

Yöresel Adı: Kekik, Kara Kekik, Eşek Kekığı, Mor Kekik, Ana Kaba Kekığı

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Gövde, Yağ

Resim 4.56: Erdemli köylü pazarında satılan *Satureja thymbra* L.

Yöresel Kullanımı:

- Kekik yağı mide ağrısı ve gaz sancısına iyi gelir. Müslüme ATEŞ, Hamza TÜREL, Muharrem YAZGAN
- Çayı üşümeden mütevellit karın şişliği, sancı ve mide ağrısına iyi gelir. Müslüme ATEŞ
- Çocukların gaz sancısı için çayı içirilir. Yeşil olarak salatalarda kullanılır. Et terbiyesinde ve diğer mangal ve ızgaralarda baharat olarak kullanılır. Elif GÖK
- Kekik suyu karın ağrısı için içilir. Muharrem GÜRGEN, Levent ÇINAR
- Gövdesi kürdan olarak kullanılır. Sultan YAYLA

57. Familya: LAMIACEAE

Tür Adı: *Lamium garganicum* L. subsp. *striatum* (Sm.) Hayek var. *striatum*

Yöresel Adı: Somurtlak

Kullanılan Kısım: Çiçek

Lokalite: Seydili köyü Göper mevki

Resim 4.57: *Lamium garganicum* L. subsp. *striatum* (Sm.)

Hayek var. *striatum* doğal görünümü

Yöresel Kullanımı:

- Çiçeklerindeki nektar için çiçekleri çocuklar tarafından emilir. Arılar çiçeklerinden bal yapar. Muharrem GÜRGEN, Levent ÇINAR, Ali TİLKİ

58. Familya: LAMIACEAE

Tür Adı: *Rosmarinus officinalis* L.

Yöresel Adı: Biberiye

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Çiçek

Lokalte: Kayacı köyü camii yanı

Resim 4.58: *Rosmarinus officinalis* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Yağ yakıcı olarak çayı içilir. Tansiyonu yüksek olanlar kullanmamalıdır.

Sultan ESER

- Arıcılıkta bal ormanı bitkilerindedir. Ali TİLKİ
- Evlere ve parklara süs bitkisi olarak dikilir. Veli Çelik
- Baş ve karın ağrısı için çayı içilir. Ali YILDIRIM

59. Familya: LAMIACEAE

Tür Adı: *Mentha spicata* L. subsp. *spicata*

Yöresel Adı: Nane, Nana

Kullanılan Kısımları: Yaprak Gövde

Lokalite: Yenyurt köyü

Resim 4.59: *Mentha spicata* L. subsp. *spicata* doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Baharat olarak kullanılır. Muharrem GÜRGEN, Levent ÇINAR
- Karın ağrısı ve çocukların gaz sancısı için çayı içilir. Hatice TURAN, Sultan ESER, Havana ÇORTUL
- Nane, zeytinyağı, pekmez tavada kavrulur. Gök bez üzerine dökülür. Kasar ağrısı, karın şişliği ve ishal için sarılır. Mehmet CÜCÜ

60. Familya: LAMIACEAE

Tür Adı: *Sideritis arguta* Boiss. & Heldr.

Yöresel Adı: Acemarpası, Acamarpası, Dağçayı, Kasık Otu

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Çiçek

Lokalite: Güneyli köyü Cerrahlı Mahallesi

Resim 4.60: *Sideritis arguta* Boiss. & Heldr. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Soğuk algınlığında çay olarak içilir. Hatice TURAN, Sultan ESER, Havana ÇORTUL
- Karın ağrısı için çayı içilir. Veli ÇELİK
- Çayı içildiğinde vücudu yeniler ve gençleştirir. Zeynep GÜR

61. Familya: LAURACEAE

Tür Adı: *Persea americana* Mill

Yöresel Adı: Avokado, Avogado

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Meyve

Resim 4.61: *Persea americana* Mill meyvesi (Erdemli Köylü Pazarı).

Yöresel Kullanımları:

- Yaprakları banyo suyuna konarak saç besleyici olarak kullanılır.

Muharrem YAZGAN

- Olgunlaşmış meyveleri bal ile macun yapılır. Vücut direncini arttırmak için kullanılır. Musa ELAL, Kemal DOĞRU

- Yaprığı kaynatılıp içilirse idrar yolu iltihabını giderir. Ali YILDIRIM

- Yaprakları böbrek taşını düşürmek için çay gibi demlenip içilir. Sultan ESER

62. Familya:LAURACEAE

Tür Adı: *Laurus nobilis* L.

Yöresel Adı: Defne, Teynel

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Meyve

Lokalte: Batisandal köyü

Resim 4.62: *Laurus nobilis* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

➤ Taze dalları toplanıp satılır. Teynel yağı, zeytinyağı ile karıştırılıp ağırlı yerler ovalanır.

➤ Yaprakları, böcek kovucu olarak yatak yorganların arasına konulur.

➤ Kurutulmuş yaprakları baharat olarak kullanılır. Hatice TURAN, Sultan ESER

➤ Defne sabunu saç dökülmesine iyi gelir. Yaprakları iltihap giderici olarak, çay olarak kullanılır. Meryem GENÇ, Hatice AKÇA

➤ Buğday ambarlarına buğdayın güvelenmemesi için konulur. Mehmet TURGUT

➤ Kırık ve çıkıkları sarmak içi seyik yapılır. Hasan Hüseyin TAT

➤ Teynel tohumundan sabun yapılır.

Yapılışı: Teynel tohumları toplanır. Kazanda kaynatılır. Yüzüne gelen yağ süzülür. Yağ dinlendirilir. Soda ile kaynatılır. Kalıplara dökülüp dondurulur.

Teynel yağı romatizma ağrılarına iyi gelir. Hasan Hüseyin TAT, Meryem GENÇ, Hatice AKÇA

63. Familya: LILIACEAE

Tür Adı: *Tulipa agenensis* DC.

Yöresel Adı: Lale, İçi Yenir Lale

Kullanılan Kısımları: Stamen

Lokalite: Erdemli Orman İşletme Müdürlüğü bahçesi

Resim 4.63: *Tulipa agenensis* DC. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Süs bitkisi olarak bahçelere dikilir. Veli Çelik
- Stamenleri çocuklar tarafından yenilir. Muharrem YAZGAN

64. Familya: LYTHRACEAE

Tür Adı: *Punica granatum*L.

Yöresel Adı: Nar, Keben Narı, Hicaz Narı

Kullanılan Kısımları: Meyve

Resim 4.64: *Punica granatum* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Nar ekşisi kolesterole iyi gelir. Sulandırılıp içilirse baş ağrısına iyi gelir. Muharrem GÜRGEN, Levent ÇINAR
- Tanelerini düşürmeden yiyen kişilerin cennetlik olduğuna inanılır. Musa ELAL, Kemal DOĞRU
- Siyah renk elde etmek için nar kabukları kullanılır. Zeynep GÜR, Sultan ESER

65. Familya: MALVACEAE

Tür Adı: *Malva neglecta* Wallr.

Yöresel Adı: Ebegümeçi, Ebeöğmeçi, Kömeç

Kullanılan Kısmı: Yaprak

Lokalite: Kızılgöçit köyü dere kenarı

Resim 4.65: *Malva neglecta* Wallr. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Börek yapımında kullanılır. Müslüme ATEŞ
- Kavrulup üzerine sarımsaklı yoğurt dökülerek yenir. Müslüme ATEŞ
- Yapraklarından sarma yapılır. Menzile ALACA
- Yaprakları keçi sütü ile kaynatılıp yenirse kireçlenmeyi önler.

Eklemlerdeki sıvıyı arttırır. Ali MUTLU

- Yaprakları arpa unu ile lapa yapıp baş ağrısı için sarılır. Fatma UÇAR

66. Familya: MALVACEAE

Tür Adı: *Alcea biennis* Winterl

Yöresel Adı: Hatmi, Ayı Gülü

Kullanılan Kısım: Çiçek

Lokalite: Lokalite: Yenyurt köyü bahçe içi

Resim 4.66: *Alcea biennis* Winterl doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Bahçelere süs bitkisi olarak dikilir. Ali TİLKİ
- Çiçeği öksürük için demlenerek içilir. Zeynep GÜR, Sultan ESER, Menzile ALACA

67. Familya: MALVACEAE

Tür Adı: *Tilia tomentosa* Moench

Yöresel Adı: Ihlamur

Kullanılan Kısım: Çiçek

Lokalite: Kızılgöçit köyü alabalık tesisi yanı

Resim 4.67: *Tilia tomentosa* Moench doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Kurutulmuş çiçekleri soğuk algınlığı, nezle ve grip için çay olarak içilir.

Zeynep GÜR, Sultan ESER, Menzile ALACA

68. Familya:MORACAE

Tür Adı: *Ficus carica* L. subsp. *carica*

Yöresel Adı: İncir, Çerçili İnciri, Yemiş,

Kullanılan Kısımları: Meyve, Gövde, Süt

Lokalte: Batisandal köyü

Resim 4.68: *Ficus carica* L. subsp. *carica* doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Olgun meyvelerinden incirli yapılır. Menzile ALACA
- Meyveleri kabızlığa iyi gelir. Menzile ALACA
- Taze dallarından çocuklar yay yapar. Hamza TÜREL, Muharrem

YAZGAN

- İncir ağacından düşenin kurtulamayacağına inanılır.
- İncir sütü siğil tedavisinde kullanılır. Mehmet CÜCÜ
- Kurutulmuş meyveleri kan yapıcı olarak yenilir. Menzile ALACA
- İnce çubuklarından eğme yapılır. Domateslere destek yapılır.
- İncir sütü ağrıyan dişe damlatılırsa ağrıyı keser. Hamza TÜREL,

Muharrem YAZGAN

69. Familya: MORACEAE

Tür Adı: *Morus alba* L.

Yöresel Adı: Beyaz Dut, Tut, Ak Dut

Kullanılan Kısımları: Gövde, Meyve, Yaprak, Kabuk

Lokalte: Limonlu Kasabası Çamlıbel mevki

Resim 4.69: *Morus alba* L. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Meyvesi taze olarak tüketilir. Emine ARICI, Menzile ALACA
- Kurutularak kuruyemiş olarak tüketilir. Emine ARICI
- Pekmezi öksürük için ve balgam sökücü olarak içilir. Menzile ALACA
- Taze sürgünlerinin kabuğu soyularak aşı bağı olarak kullanılır. Emine ARICI
- Yaprakları küçükbaş hayvanlara yedirilir. Menzile ALACA

70. Familya: MUSACEAE

Tür Adı: *Musa acuminata* Colla subsp. *acuminata*

Yöresel Adı: Muz, Erdemli Muzu, Eşşek Muzu

Kullanılan Kısmı: Meyve

Resim 4.70a: Erdemli Muzu doğal görünümü

Resim 4.70b: Anamur Muzudoğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- İshal olan çocuklara yedirilirse ishalı keser. Emine ARICI, Menzile ALACA
- Süt, muz rondoda çekilir ve içine bal konulup içilirse kadınlarda süt oluşumu artar. Sultan ESER, Cennet UÇGUN

71. Familya: MYRTACEAE

Tür Adı : *Myrtus communis* L. subsp. *communis*

Yöresel Adı: Murt, Mersin, Kara Murt, Ak Murt

Kullanılan Kısım: Yaprak, Meyve

Lokalte: Limonlu Kasabası Ömerçayı mevki

Resim 4.71: *Myrtus communis* L. subsp. *communis* doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Yaprakları kaynatılıp, suyu ile saç yıkanırsa saçları güçlendirir.

Ali MUTLU

- Diş ağrısı için yaprağı çiğnenir. Diş iltihabı ve enfeksiyon için yaprağı çay olarak içilir. Sultan ESER

➤ Tabandaki kalın yaprakları ishal için demlenip içilir. Meryem GENÇ, Hatice AKÇA

- Meyvesi kalp rahatsızlıkları için taze olarak tüketilir. Ali MUTLU, Zeynep GÜR

72. Familya: MYRTACEAE

Tür Adı: *Eucalyptus camaldulensis* Dehnh. subsp. *camaldulensis*

Yöresel Adı: Ökalyptus, Garibtos, Buladan

Kullanılan Kısımları: Gövde, Meyve

Lokalite: Limonlu Kasabası Ömerçayı mevkii

Resim 4.72: *Eucalyptus camaldulensis* Dehnh. subsp. *camaldulensis* doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Kerestesinden senit yapılır. Menzile ALACA, Ali TİLKİ
- Meyveleri ezilerek sıcak suya atılır. Suyun yüzüne gelen yağ alınarak pamuğa damlatılıp koklanırsa nefesi açar. Yusuf DOĞAN, Sultan ESER, Ömer TURAN, Cennet UÇGUN

73. Familya: OLEACEAE

Tür Adı: *Fraxinus ornus* L. subsp. *cilicica* (Lingelsh.) Yalt.

Yöresel Adı: Karadil

Kullanılan Kısımları: Kabuk, Gövde

Lokalite: Seydili köyü Göper mevki

Resim 4.73: *Fraxinus ornus* subsp. *cilicica* doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Taze sürgünlerinden eskiden düdük yapılırdı. Ali YILDIRIM, Hurşit ATEŞ
- Hayvanlara yiyecek olarak verilir. Emine ARICI

74. Familya: OLEACEAE

Tür Adı: *Phillyrea latifolia* L.

Yöresel Adı: Akçakesme

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Gövde, Meyve

Lokalite: Batisandal köyü

Resim 4.74: *Phillyrea latifolia* L. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Bahçelerdeki gazelleri süpürmek için “çalgiç” denilen süpürge yapılır.

Ümmü YILDIZ

- Ağız yaralarının iyileşmesi için yaprakları çiğnenir. Müslüme ATEŞ
- Ağıl ve bahçe duvarlarının üzerine konur.
- Yakacak olarak kullanılır. Osman AVCI
- Yaprakları dikensiz olduğu için keçiler çok sever. Ali MUTLU, Ali

TİLKİ

- Yeşil renk elde etmek için meyveleri kullanılır. Zeynep GÜR

75. Familya: OLEACEAE

Tür Adı: *Olea europaea* L. subsp. *europaea*

Yöresel Adı: Zeytin

Kullanılan Kısımları: Meyve, Yaprak, Gövde

Resim 4.75: *Olea europaea* L. subsp. *europaea* doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Sofralık olarak kullanılır. Zeynep GÜR
- Zeytin yağı, teynel yağı ve aspirin ile karıştırılarak ağrıyan yerler ovulur.

Zeynep GÜR

- Yağı içildiğinde kabızlığı giderir. Zeynep GÜR, Ali TİLKİ, Ali MUTLU
- Yağı içilirse basura iyi gelir. Ali YILDIRIM
- Yemeklerde ve salatalarda kullanılır. Yusuf DOĞAN
- Çekirdeğinden tespah yapılır. Ali YILDIRIM
- Hayvanlar tenelerse zeytin yağı içirilir. Zeytin yaprağı kalp rahatsızlığı için çay olarak içilir. Hasan Hüseyin TAT, Meryem GENÇ, Hatice AKÇA
- Ağız yaralarının iyileşmesi için zeytin yaprağı çiğnenir. Mehmet CÜCÜ

76. Familya: PAPAVERACEAE

Tür Adı: *Papaver rhoeas* L.

Yöresel Adı: Lale Kökü, Gelincik, Tülümala

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Lokalite: Güneyli köyü Cerrahlı Mahallesi

Resim 4.76: *Papaver rhoeas* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Taze yapraklarından börek yapılır. Meryem GENÇ, Hatice AKÇA

77. Familya: PEDALIACEAE

Tür Adı: *Sesamum indicum* L.

Yöresel Adı: Susam, Küncü

Kullanılan Kısmı: Tohum

Resim 4.77: *Sesamum indicum* L. tohumları.

Yöresel Kullanımları:

- Kısır ve batırığa konulur. Sultan ESER, Cennet UÇGUN, Zeynep GÜR
- Susam yağı ağrıyan yerlere sürülürse faydalı olur. Ali MUTLU
- Susam hafif kavrulup bal ile macun haline getirilir ve bademcik iltihabı için boğaza sarılır. Mehmet CÜCÜ
- Tahini çıkarılarak pekmez ile karıştırılıp yenir. Hasan SAFRAN, Fatih UYSAL

78. Familya: PINACEAE

Tür Adı: *Cedrus libani* A.Rich. var. *libani*

Yöresel Adı: Sedir, Katran, Katıran

Kullanılan Kısımları: Gövde Yaprak, Kozalak, Reçine

Lokalite: Güneyli köyü Cerrahlı Mahallesi

Resim 4.78: *Cedrus libani* A.Rich. var. *libani* doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

➤ Kerestesinden her türlü ev eşyası yapılır. Katran püsesi hayvanlara ve insanlara yapışan keneye sürülürse keneyi düşürür. Mehmet CÜCÜ

➤ Sinek konmaması için hayvanlara sürülür. Mehmet CÜCÜ

➤ Leblebi tozu ile karıştırılıp yenirse mide yaralarına iyi gelir.

➤ Bitkilerdeki haşereleri öldürmek için ilaçların içine konur. Ali YILDIZ

➤ Katran püsesi, hayvanlardaki uyuz hastalığına sürülürse iyileşir. Ali YILDIRIM

➤ Zehirlenmelere karşı katran püsesi sulandırılarak içilir. Hurşit ATEŞ, Mehmet CÜCÜ

➤ Katran köpüğü migren için iyi gelir. Sultan ESER

➤ Katran püsesi; yılan ve akrep sokmasına, yara iyileştirmede, hayvanlardan sinekleri uzaklaştırmada, kıl kurdunu dökmede kullanılır. Arif MENDİL

➤ Kokan kuyu sularına döküldüğünde kokuyu alır ve dezenfekte eder. İbrahim TALAS

79. Familya: PINACEAE

Tür Adı: *Pinus brutia* Ten.

Yöresel Adı: Çam, Şam

Kullanılan Kısımları: Gövde, Yaprak, Kozalak, Kabuk, Reçine

Lokalite: Limonlu Kasabası Ömerçayı mevki

Resim 4.79: *Pinus brutia* Ten. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Sakızı eskiden ağda olarak kullanılırdı.
- Ateş yakmak için çirası kullanılır.
- Kerestesinden ev eşyaları yapılır.
- Bahar aylarında kabukları soyularak kabuklarındaki beyaz kısımdan yalamık çayı yapılır. Mehmet CÜCÜ, Muharrem YAZGAN
- Çirasından püse yapılır. Ali TİLKİ, Ali MUTLU
- Kuru kabuklarından oyuncak yapılır. Ali YILDIRIM, Hurşit ATEŞ
- Kozalakları ateş tutuşturmada kullanılır. Ali TİLKİ, Ali MUTLU
- Püsesi küçükbaş hayvanlara sinek konmaması için sürülür. Kızıl kabuğu dövülür ve yeni doğan çocukların kızılıklarına ekilir. Sultan ESER
- Püsesi el ve ayaklardaki çatlakları geçirmede kullanılır. İbrahim TALAS
- Kızıl kabuk çay olarak içilir. Kozalaklar taze iken üçe dörde bölünür ve çay olarak öksürük, grip, soğuk algınlığı için içilir. Mehmet CÜCÜ, Cemile BAYAR

80. Familya: PINACEAE

Tür Adı: *Abies cilicica* (Antoine & Kotschy) Carrière subsp. *cilicica*

Yöresel Adı: Köknar, İledin

Kullanılan Kısımları: Gövde, Yaprak, Reçine, Kabuk, Kozalak

Lokalite: Alibeyli köyü Dokurcun yolu çay kenarı

Resim 4.80: *Abies cilicica* (Antoine & Kotschy).
Carrière subsp. *cilicica* doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Sakızı bir bez üzerine sürülür ve ağırlı yerlere yapıştırılır.
- Gezengi arılar tarafından çok sevilir.
- Tahtasından ev eşyaları yapılır.
- Kozalakları ateş tutuşturmada kullanılır.
- Kar satıcıları kar erimemesi için köknar dalı kullanırlar.
- Dallarından süpürge yapılır (pür süpürge).
- Torularından çit yapılır. Çatı yapımında kullanılır. Sabanın oku, iledin torusundan yapılır. Sakızı tavada eritilir ve su içine dökülerek ciklet yapılır. Gövdesinin içi oyularak kara kovan yapılır.
 - Yakacak olarak kullanılır.
 - Üzerinde yetişen ökse otu kalp rahatsızlığına iyi gelir.
 - Sakızı bel ağrısına sarılır. Sakızı kan zehirlenmesine iyi gelir. Sultan ESER, Müslüme ATEŞ, Hurşit ATEŞ

81. Familya: PLANTAGINACEAE

Tür Adı: *Plantago lanceolata* L.

Yöresel Adı: Kırksinir

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Kök

Lokalite: Limonlu Kasabası Ömerçayı mevki

Resim 4.81: *Plantago lanceolata* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Yaprakları dövülerek gazoz kapağına konulur ve ağrıyan yere sarılır. Yara açılması sağlanır. Ali YILDIRIM, Müslüme ATEŞ
- Taze yapraklarından börek yapılır. Zeynep GÜR
- Kökü ile kaynatılır. Arpa unu ile lapa yapılır. Karın şişliğine iyi gelir. Sultan TALAS

82. Familya: PLATANACEAE

Tür Adı: *Platanus orientalis* L.

Yöresel Adı: Çınar, Buladan

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Gövde

Lokalite: Kayacı vadisi Doktorun Yeri piknik alanı

Resim 4.82: *Plantago lanceolata* L. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Yaprakları kireçleme için kaynatılıp içilir. Zeynep GÜR Sultan ESER.
- Yakacak olarak kullanılır. Osman AVCI, Zeynep GÜR, Hasan SAFRAN, Fatih UYSAL
- Yaprakları kaynatılıp içilirse damar açıcı özelliği vardır. Ali YILDIRIM
- Kerestesinden ev aletleri yapılır. Ali YILDIZ, Ali YILDIRIM
- Ev önlerine gölgelik olarak dikilir. Ali MUTLU

83. Familya: POACEAE

Tür Adı: *Hordeum vulgare* L.

Yöresel Adı: Arpa

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Tohum

Lokalte: Güneyli köyü Cerrahlı Mahallesi

Resim 4.83: *Hordeum vulgare* L. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Hayvanlara yem olarak kullanılır.
- Yeşil iken biçilip kurutulur ve kışın hayvanlara yedirilir.
- Arpa unu tedavi için yapılan lapaların dolgu malzemesidir.
- Isırgan ile lapa yapılır ve yara iyileştirici olarak kullanılır. Elif TALAS
- Kasar için arpa börtmesi sarılır. Sultan TALAS
- Eskiden buğday unu ile arpa unu karıştırılırdı. Bu karışıma “miytan” denir. Sultan ÜNVER, Mahmut ÜNVER

84. Familya: POACEAE

Tür Adı: *Triticum aestivum* L.

Yöresel Adı: Buğday, Sarı buğday

Kullanılan Kısımları: Tohum, Gövde

Lokalite: Arpaalanı yaylası

Resim 4.84: *Triticum aestivum* L. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Kabuğu hayvan yemine katkı olarak katılır.
- Haşlanarak börtme yapılır.
- Hayvan yemi olarak kullanılır.
- Taze başaklar ateşte tutulur ve ovalanarak yenilir. Buna halk arasında

“ütme” denir.

- Başaklar sapları ile örülür ve süs olarak duvara asılır.
- Ekmek sacında kavrulur. Çırtlık ve kuru üzüm katılarak yenilir.
- Dövmeç yapılır.

Dövmeç: Kavrulmuş, haraç, nohut ve gevrek ekmek dibekte dövülerek yenilir.

Sultan TALAS

85. Familya: POACEAE

Tür Adı: *Zea mays* L. subsp. *mays*

Yöresel Adı: Darı, Patdarı, Cindarı

Kullanılan Kısımları: Püskül, Koçan, Tohum

Resim 4.85: *Zea mays* L. subsp. *mays*.

Yöresel Kullanımları:

- Haşlanarak yenir.
- Balık kızartılırken balıklar mısır ununa bulanır.
- Ezme makinesinden geçirilip hayvan yemlerine katılır.
- Püskülü kaynatılıp içilirse idrar yolu iltihabını giderir. Ali YILDIRIM
- Mısır püskülü kiraz sapı ile kaynatılır, suyu ödem çözücü olarak içilir.

Sultan ESER

- Darı sömeği(koçan) yakacak olarak kullanılır.

86. Familya: POACEAE

Tür Adı: *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud.

Yöresel Adı: Kamış Kargı Gargı

Kullanılan Kısımları: Gövde, Yaprak

Lokalite: Limonlu Kasabası dere kenarı

a)

b)

Resim 4.86: *Phragmites australis* a) Yapılmış çit b) Yapılmış duvar

Yöresel Kullanımları:

- Uçurtma yapımında kullanılır.
- Duvar yapımında kullanılır(Şelil 4.86.b)
- Sepet yapımında kullanılır.
- Domates ve fasulye için destek olarak kullanılır.
- Çit yapımında kullanılır
- Çardakların üzerine atılarak gölgelik yapılır.
- İnce kamışlardan dokumacılıkta ip sarmak için kullanılan masıra yapılır.

Yusuf DOĞAN, Emine ARICI

- Kalın kamışlardan olta yapılır. Ali YILDIRIM, Hurşit ATEŞ

➤ Kamış bıçak ya da cam gibi sert bir şeyle kazınarak bal ve arpa unu ile lapa haline getirilir ve açılmayan çibanlara sarılır. Kırık ve çıkıkları sarmak içi seyik yapılır. Hamza TÜREL

87. Familya: POLYGONACEAE

Tür Adı: *Rumex acetosella*L.

Yöresel Adı: Ekşi Kulak, Eşek Kulağı

Kullanılan Kısım: Yaprak

Resim 4.87: *Rumex acetosella* L. (Erdemli Köylü Pazarı).

Yöresel Kullanımları:

➤ Taze yaprakları çiğ olarak tüketilir. Salata malzemesi olarak kullanılır.

Börek yapılıp yenilir. Menzile ALACA, Emine ARICI, Zeynep GÜR

88. Familya: POLYGONONACEAE

Tür Adı: *Rumex patientia* L.

Yöresel Adı: Labada, İlabada

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Gövde

Lokalite: Toros köyü Kızılkuyu mevki

Resim 4.88. *Rumex patientia* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Taze yapraklarından börek yapılır. Sultan ESER, Menzile ALACA
- Çubuklarının ucuna çivi takılarak ok yapılır. Osman AVCI, Ali MUTLU,

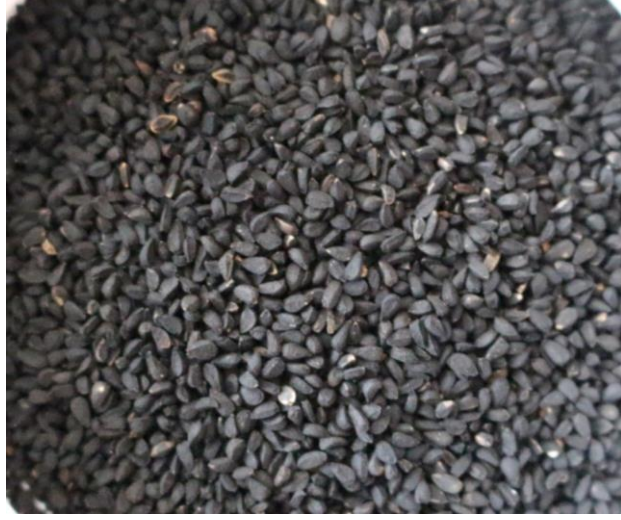
Ali TİLKİ

89. Familya: RANUNCULACEAE

Tür Adı: *Nigella sativa* L.

Yöresel Adı: Çörek otu

Kullanılan Kısmı: Tohum

Resim 4.89: *Nigella sativa* L.'nin tohumları.

Yöresel Kullanımları:

- Börek ve çöreklerin üzerine atılır. Havanda dövülüp bal ile macun yapılır. Ağız içindeki yaraları iyileştirir. Zeynep GÜR
- Çörek otu yağı, şekeri dengelemek için içilir. Soner ALACA

90. Familya: RHAMNACEAE

Tür Adı: *Paliurus spina-christi* Mill.

Yöresel Adları: Deve Çaltısı, Dil Değmez Çaltısı, Çaltı Dikeni

Kullanılan Kısımları: Gövde, Tohum

Lokalite: Çiriş köyü Çefttepesi mevki

Resim 4.90: *Paliurus spina-christi* Mill. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Çalısı nazar için tarlanın kenarlarına asılır.
- Kütüğünden m harfi şeklinde nazarlık yapılır.
- Develer tarafından sevilerek yendiği için deve çaltısı denmektedir.
- Tohumları kaynatılarak kireçleme için aç karna 1 bardak içilir. Süleyman

ERSÖZ

➤ İçi kararmış tencereleri temizlemek için bir miktar deve çaltısı tohumu kaynatılır. Sultan ESER, Menzile ALACA

- Meyveleri böbrek taşı için çay olarak içilir. Ali MUTLU

91. Familya: RHAMNACEAE

Tür Adı: *Rhamnus oleoides* L. subsp. *graecus* (Boiss. & Reut.) Holmboe

Yöresel Adı: Kör Çaltı, Kara Çaltı

Kullanılan Kısımları: Kök, Gövde

Lokalite: Seydili köyü Göper mevki

Resim 4.91: *Rhamnus oleoides* L. subsp. *graecus* (Boiss. & Reut.).
Holmboe doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Eskiden dikenli ile ele batan şeyler çıkarılırdı. Ömer TALAS
- Çalısı çit yapımında kullanılır. Hatice TURAN
- Gövdesinden bıçak sapı yapılır. Muharrem YAZGAN
- Gövdesinden tespih yapılır.
- Kökü bozkulak kökü ile kaynatılarak arpa unu ile lapa yapılır ve açılmayan yaraları açar. Hurşit ATEŞ

92. Familya: ROSACEAE

Tür Adı: *Cydonia oblonga* L.

Yöresel Adı: Ayva, Hayva, Ekmek Ayvası

Kullanılan Kısımları: Çiçek, Meyve, Yaprak

Lokalise: Ören köyü Tekir Alanı Mahallesi

Resim 4.92: *Cydonia oblonga* L.doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Hamileyken yendiğinde doğan çocukların cildinin güzel olacağına inanılır. Emzikli bayanlar ayva çiçeği çayı içtiklerinde sütleri artar. Hatice TURAN
- Meyvesi haşlanarak bademcik iltihabı için boğaza sarılır. Sultan TALAS
- İshal için yaprakları kaynatılıp içilir. Hamza TÜREL, Muharrem YAZGAN, Meryem GENÇ, Hatice AKÇA
- Kabakulak için meyveleri haşlanıp sarılır. Hasan Hüseyin TAT

93. Familya: ROSACEAE

Tür Adı: *Pyrus elaeagnifolia* Pall. subsp. *elaagnifolia*

Yöresel Adı: Boz Armut, Dağ Armudu, Taş Armut

Kullanılan Kısımları: Meyve, Kabuk

Lokalte: Hüsametli mezarlığı

Resim 4.93: *Pyrus elaeagnifolia* Pall. subsp. *elaagnifolia* doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Meyveleri samana gömülerek olgunlaştırılıp yenilir.
- Kas ağrıları için deve yağı, boz armut kabuğu ve pekmez kaynatılıp ağrılı yerlere sürülür. Sultan TALAS

94. Familya: ROSACEAE

Tür Adı: *Rubus idaeus* L. subsp. *idaeus*

Yöresel Adı: Ahu Dudu, Aşı Cızgan, Aşılı Böğürtlen

Kullanılan Kısımları: Meyve

Lokalise: Kızılgöçit köyü bahçe içi

Resim 4.94: *Rubus idaeus* L. subsp. *idaeus* doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Olgunlaşmış meyveleri reçel ve marmelat yapımında kullanılır.
- Meyveleri kaynatılarak şurubu yapılır.

95. Familya: ROSACEAE

Tür Adı: *Crataegus orientalis* Pall. ex M.Bieb. subsp. *orientalis*

Yöresel Adı: Alıç, Deli Alıç, Sarı Alıç, Kırmızı Alıç

Kullanılan Kısımları: Meyve, Çiçek

Lokalite: Ören köyü Kızılgeçit yolu üzeri

a)

b)

Resim 4.95: *Crataegus orientalis* a) Çiçek b) Meyve

Yöresel Kullanımları:

- Deli alıç fazla yenirse mide bulantısı ve kusma yaptırır. Ali YILDIRIM
- İt alıcının meyveleri damar açıcı olarak yenir. Elif GÖK
- Kolesterol ve tansiyon için beyaz alıcın yeni çiçeklenen dalları kurutulur ve çay olarak içilir. Elif GÖK, Mehmet CÜCÜ
- Kızıl alıç kalp rahatsızlığı için yenilir. Hurşit ATEŞ
- Kaşık yapımında kullanılır. Muharrem YAZGAN, Hamza TÜREL

96. Familya: ROSACEAE

Tür Adı: *Rubus discolor* Weihe & Nees

Yöresel Adı: Cızgan, Böğürtlen

Kullanılan Kısımları: Kök, Meyve, Taze Sürgünleri

Lokalite: Limonlu Kasabası Ömerçayı mevkii

Resim 4.96: *Rubus discolor* Weihe & Nees doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Meyvelerinden reçel, marmelat ve meyve şurubu yapılır.
- Kökü kaynatılıp içilirse üreyi düşürür. Kadir ÜNLÜ, Ömer Talas
- Cızganın taze dalları kaynatılarak guatr için içilir. Sultan ESER, Menzile

ALACA

97. Familya: ROSACEAE

Tür Adı: *Fragaria vesca* L.

Yöresel Adı: Çilek

Kullanılan Kısım: Meyve

Lokalte: Limonlu Kasabası Ömerçayı mevki

Resim 4.97: *Fragaria vesca* L. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Meyveleri kan yapıcı olarak yenir. Zeynep GÜR
- Reçelive marmelatı yapılır.
- Kabızlık için meyveleri yenilir. Ali YILDIRIM, Hurşit ATEŞ

98. Familya: ROSACEAE

Tür Adı: *Malus sylvestris* (L.) Mill. subsp. *orientalis* (Uglitzk.) Browicz var. *orientalis*

Yöresel Adı: Elma, Yeşil Elma, Arapkızı, Yaz Elması,

Kullanılan Kısmı: Meyve, Gövde

Resim 4.98: *Malus sylvestris* (L.) Mill. subsp. *orientalis* (Uglitzk.) Browicz var. *orientalis* doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Olgulaşmamış meyveleri tuzlanarak yenilir.
- Kurutularak yenilir.
- Bademcik iltihabı olduğunda elma sirkesi ile gargara yapılır. Sultan ESER, Menzile ALACA, Zeynep GÜR
- Pekmezi yapılır. Ümmü YILDIZ
- Muz, cennet meyvesi, avokado gibi meyveleri olgunlaştırmada kullanılır.
- Odunu yakacak olarak kullanılır.

99. Familya: ROSACEAE

Tür Adı: *Rosa canina* L.

Yöresel Adı: İtiburnu, Kuşburnu, Yaban Gülü, Çiller Çayı

Kullanılan Kısmı: Meyve

a)

b)

Resim 4.99 : *Rosa Canina* L. a) Çiçeği b) Meyvesi

Yöresel Kullanımları:

➤ Kurutulmuş meyveleri kış hastalıklarının tedavisinde kullanılır. Soner
ALACA

➤ Olgunlaşmış meyveleri severek yenilir.

➤ Taze meyvenin içindeki tüylü kısım insana sürülürse kaşıdırır.

➤ Meyveleri kireçlenmiş çaydanlıkta kaynatılırsa kireci söker.

➤ Olgunlaşmış meyveleri toplanıp haşlanır ince kevgirden geçirilerek
marmelatı yapılır.

➤ Balgam söker, göğsü yumşatır. Soğuk algınlığı için çayı içilir. Sultan
ESER

100. Familya: ROSACEAE

Tür Adı: *Prunus armeniaca* Lam.

Yöresel Adı: Kaysı, Şekerpare

Kullanılan Kısımları: Gövde, Meyve, Tohum

Resim 4.100: *Prunus armeniaca* Lam. meyvesi

Yöresel Kullanımları:

- Meyvesi kabızlık için yenilir. Emine ARICI, Ali YILDIRIM, Hurşit ATEŞ, Mehmet BAKIMSIZ
- Kurutularak hoşafı yapılır.
- Bazı türlerinin çekirdeği badem gibi yenilir.
- Gün kuruşu kansızlık için tüketilir. Ali TİLKİ, Ali MUTLU, Osman AVCI

101. Familya: ROSACEAE

Tür Adı: *Cerasus avium* (L.) Moench

Yöresel Adı: Kiraz, Ak Kiraz, Napolyon Kirazı

Kullanılan Kısımları: Meyve Sapları, Meyve, Gövde,

Resim 4.101: *Cerasus avium* (L.) Moench. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Meyveleri taze olarak yenir veya kurutularak hoşafı yapılır.
- Zayıflama için kiraz sapları kurutularak çay olarak içilir. Meryem GENÇ, Hatice AKÇA, Sultan ESER, Ömer TURAN, Cennet UÇGUN
- Kiraz sapı idrar yolu iltihabı için kaynatılıp içilir. Ali YILDIRIM

102. Familya:ROSACEAE

Tür Adı: *Eriobotrya japonica* (Thunb.) Lindl

Yöresel Adı: Yeni Dünya, Malta Eriği

Kullanılan Kısımları: Çiçek, Meyve, Gövde

Resim 4.102: *Eriobotrya japonica* (Thunb.) Lindl doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Çiçekleri arıcılıkta kullanılır. Ali TİLKİ, HurşitATEŞ
- Çiçeği kaynatılıp içilirse idrar yolu iltihabını söker. Ali YILDIRIM
- Çiçekleri öksürük için kaynatılıp içilir. Sultan TALAS
- Olgun meyvelerinden reçel yapılır. Narin GÜRGENÇ
- Odunu yakacak olarak kullanılır. Salih YILDIZ, Şehri DÖLEK, Ayşe

ÇELİK

103. Familya: ROSACEAE.

Tür Adı: *Prunus spinosa* L

Yöresel Adı: Erik, Dağ Eriği, Domuz Eriği

Kullanılan Kısım: Meyve, Reçine, Gövde

Lokalite: Kızılgöç köyü

Resim 4.103: *Prunus spinosa* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

➤ Pestili yapıp yenir. Pestili limon yerine kullanılır. Hatice TURAN, Sultan ESER

➤ Ekşisi çıkartılır. Şeker hastalığı için içilir. Zehirlenmelere karşı içirilir. Sultan ESER

➤ Meyveleri şekere iyi gelir. Elif GÖK, Gülsüm BURUK

➤ Erik pestili ambarların içine sürüldüğünde ağacın kokusu buğdaya vurmaz. Buğdaya güve gelmez. Hatice TURAN, Sultan ESER

➤ Sakızı şeker ile macun haline getirilerek yapışkan olarak kullanılır. Hurşit ATEŞ

➤ Hayvanlar eskilediğinde erik veya limon ekşisi dökülür. Hasan Hüseyin TAT

➤ Erik pestili hayvanlarda idrar söktürücü olarak kullanılır. Erik pestili hayvanların kıl kurdunu dökmek için yedirilir. Eskileyen hayvana erik ekşisi dökülür. Mehmet TURGUT Sultan TALAS

***Eskileme:** Hayvanlarda ağız bölgesinde ur şeklinde çıkan yaralara halk arasında verilen isim.

104. Familya: RUBIACEAE

Tür Adı: *Rubia tinctorum* L.

Yöresel Adı: Çöpboya, Kökboya

Kullanılan Kısımları: Kök, Yaprak

Lokalite: Limonlu Kasabası Ömerçayı mevki

Resim 4.104: *Rubia tinctorum* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Kırmızı renk elde etmek için kullanılır. Zeynep GÜR, Müslüme ATEŞ
- Buğday yarması ile lapa yapıp ağırlı yerlere sarılır. Hatice TURAN, Mehmet CÜCÜ
- Yaprakları öksürük için çay olarak içilir. Sultan ESER

105. Familya: RUTACEAE

Tür Adı: *Citrus sinensis* (L.) Osbeck

Yöresel Adı: Portakal, Washinton, Valensiya, Yafa, Hacı Fıfış

Kullanılan Kısımları: Çiçek Meyve, Gövde

Resim 4.105: *Citrus sinensis* (L.) Osbeckdoğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Portakalın kabuğundan ve çiçeğinden reçel yapılır.
- Grip, nezle, soğuk algınlığı gibi kış hastalıklarının tedavisi için yenir veya suyu sıkılarak içilir.
- Düzenli olarak yenirse vücut direncini arttırır. Mustafa AY, Halil SEZER, Ali İhsan BALCI

106. Familya: RUTACEAE

Tür Adı: *Citrus aurantium*L.

Yöresel Adı: Turunç

Kullanılan Kısımları: Meyve,Çiçek, Gövde

Lokalite:

Resim 4.106: *Citrus aurantium* L. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

- Tüm narenciye türleri için anaç olarak kullanılır. Berber Hakkı
- Zehirlen hayvanlara turunç suyu içilir. Ramazan SELÇUK, Sultan

ÜNVER

- Bademcik şişliğine turunç haşlanarak sarılır. Afife ÇOLAK
- Kabuğundan reçel yapılır. Afife ÇOLAK, Fatma ÇOLAK
- Odunu yakacak olarak kullanılır.

107. Familya: RUTACEAE

Tür Adı: *Citrus reticulata* Blanco

Yöresel Adı: Mandalina, Mandalin

Kullanılan Kısmı: Meyve, Gövde

Resim 4.107: *Citrus reticulata* Blanco doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Grip ve nezle gibi hastalıklar için meyve olarak tüketilir. Reçeli yapılır.

108. Familya: RUTACEAE

Tür Adı: *Citrus paradisi* Macfad.

Yöresel Adı: Greyfurt

Kullanılan Kısım: Meyve, Gövde

Lokalite:

Resim 4.108: *Citrus paradisi* Macfad. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Kum dökmesi için yenilir. Suyu içilir. Zayıflamak için meyvesi yenir. Antibiyotik kullananların greyfurt tüketmesi önerilmez. Sultan ESER, Menzile ALACA
- Odunu yakacak olarak kullanılır.

109. Familya: RUTACEAE

Tür Adı: *Citrus limon* (L.) Burm. F.

Yöresel Adı: Limon, İliman, Ekşi, Mulla Memet, Aydın, Enter Donat, Yediveren, Küt diken, Lemas Dikenlisi, Mayer Limonu

Kullanılan Kısımları: Kök, Meyve, Çiçek, Gövde

Resim 4.109: *Citrus limon* (L.) Burm. F. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

Her türlü salata çorba ve sulu yemeklere sıkılır. Yaraların üzerine sıkılırsa mikrobunu kırar. Kabukları soyularak satılır. Yağlı yemek yemeden dolayı baş ağrısına limonlu su iyi gelir. Grip ve nezle gibi hastalıklara iyi gelir. Maydanoz ile mikserde çekilir ve dinçlik vermesi için içilir. Sabahları aç karına yenirse zayıflatır. Kabuğu soyulup üzerine tuz ve kırmızı biber ekilerek yenir. Odunu yakacak olarak kullanılır. Zeytin kurarken ve turşu kurarken içine konur. Yazın serinlemek için limonatası yapılır. Çaya dilimlenmiş limon atılırsa veya bir iki damla limon sıkılırsa çayın zararlı etkilerini önler. Suyu sıkılıp kaynatılarak limon ekşisi yapılır. Meyvesinin kabuğu rendelenerek tatlı pastalara konulur. Taze limon, kabuğu ile yenirse ağızdaki kötü kokuları giderir. Bir litre suya yarım limon sıkılıp içine bir iki dal nane atılarak buzdolabında 2-3 saat bekletilir ve ferahlamak için içilir. İdrar yolu iltihabı için kökü kaynatılıp içilir. Odunu ile yufka ekmek pişirilir. Ali MUTLU, Adnan DEMİR, Saniye KURT

110. Familya: SALICACEAE

Tür Adı: *Populus nigra* L. subsp. *nigra*

Yöresel Adı: Kavak, Selvi Kavak, Servi Kavak, Sarı Kavak

Kullanılan Kısımları: Gövde, Kabuk

Resim 4.110: *Populus nigra* L. subsp. *nigra* doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Rüzgâr kesici olarak tarla kenarlarına dikilir. Bahçe kenarlarına yeşil çit olarak dikilir. Ali YILDIRIM, Hurşit ATEŞ
- Kerestesi çatı yapımında kullanılır.
- Kabukları çiğnenirse baş ve diş ağrısına iyi gelir. Ali YILDIRIM

111. Familya: SALICACEAE

Tür Adı: *Salix alba* L. subsp. *alba*

Yöresel Adı: Söğüt, Selvi Söğüt, Salkım Söğüt

Kullanılan Kısmı: Gövde

Lokalite: Hüsametli köyü

Resim 4.111. *Salix alba* L. subsp. *alba* doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Tarla kenarlarına ve ev önlerine gölgelik olarak dikilir.
- Dallarından sepet yapılır. Ali YILDIRIM
- Rüzgâr kesici olarak tarla kenarlarına dikilir. Hurşit ATEŞ

112. Familya: SANTALACEAE

Tür Adı: *Arceuthobium oxycedri* (DC.) M.Bieb.

Yöresel Adı: Gövelek, Ökse Otu

Kullanılan Kısım: Tüm bitki

Lokalite: Seydili köyü Göper mevki

Resim 4.112: *Arceuthobium oxycedri* (DC.) M.Bieb. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- İledin (köknar) göveleği kalp rahatsızlığı için içilir. Hurşit ATEŞ
- Andız ve tömekte bulunanları koyun ve keçiler çok sever.
- Meşe göveleğinin meyveleri ezilir, şeker ile karıştırılıp macun yapılarak tutkal olarak kullanılır. Ramazan SELÇUK, Berber Hakkı
- Migren ve beyin tümörü için çay olarak içilir. Sultan ESER
- Köknar ökse otunun meyveleri zehirlidir. Sultan ESER
- Meşe ağacındaki ökse otu kaynatılır ve sabahları aç karına zeytin yağı ile içilirse basuru önler. Muharrem GÜRGEN, Sultan ESER
- Gövelek damar tıkanıklığına iyi gelir. Mehmet BAKIMSIZ, Muharrem GÜRGEN

113. Familya: SCROPHULARIACEAE

Tür Adı: *Verbascum cheiranthifolium* Boiss. var. *cheiranthifolium*

Yöresel Adı: Bozkulak, Bozgulak,

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Gövde, Kök

Resim 4.113: *Verbascum cheiranthifolium* Boiss. var. *cheiranthifolium* doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Süpürge yapımında kullanılır. Ali YILDIRIM, Sultan TALAS
- Yaprakları kaynatılarak iltihap sökücü olarak kullanılır. Ayşe AVCI
- Bozkulak kökü ile çaltı kökü kaynatılır. Arpa unu ile lapa yapılarak açılmayan yaralara sarılır. Sultan TALAS

114. Familya: SOLANACEAE

Tür Adı: *Capsicum annuum* L.

Yöresel Adı: Biber, Yedikardeş, Yedi Gardaş, Cin Biber, Süs Biberi

Kullanılan Kısmı: Meyve

Resim 4.114: *Capsicum annuum* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Dolması yapılır.
- Yemeklere renk vermek için kullanılır.
- Salçasından çemen denilen kahvaltılık meze yapılır.
- Turşusu yapılır.
- Baharat olarak kullanılır. Sultan TALAS
- Hayvanlar soğukladığında biber kıllı çaput ile dilinin üzeri ovulur ve kabarcıklar cımbız ile çekilir. Hasan Hüseyin TAT

115. Familya: SOLANACEAE

Tür Adı: *Solanum americanum* Mill.

Yöresel Adı: Göyündürme, Göğündürme, İt Domatesi

Kullanılan Kısımları: Meyve, Yaprak

Lokalite: Batisandal köyü bahçe içi

Resim 4.115: *Solanum americanum* Mill. doğal görünümü.

Yöresel Kullanımları:

➤ Yaprak ve meyvesi dövülerek arpa unu ile lapa yapılır ve eldeki yaraları iyileştirmek için sarılır. Meryem GENÇ, Hatice AKÇA, Sultan TALAS

116. Familya: SOLANACEAE

Tür Adı: *Solanum tuberosum* L.

Yöresel Adı: Patates, Patetis, Pata, Niğde Peyniri

Kullanılan Kısmı: Gövde

Resim 4.116: *Solanum tuberosum* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Haşlanıp yendiğinde ishale iyi gelir. Hasan Hüseyin TAT
- Baş ağrısı için dilimlenerek üzerine tuz ekilir ve alna sarılır. Patates rendelenir ve suyu ülser için içilir. Zeynep GÜR
- Patates haşlanarak soğan ve salça ile kavrulur. Sıkma içi olarak kullanılır. Bu sebeple Niğde Peyniri olarak adlandırılır. Hasan SEVİNDİK

117. Familya: SOLANACEAE

Tür Adı: *Lycopersicon esculentum* Mill.

Yöresel Adı: Domates, Manadura, Domatis, Lapçın

Kullanılan Kısmı: Meyve

Resim 4.117: *Lycopersicon esculentum* Milli doğal görünümü

Yöresel Kullanımları

- Yemeklerde ve salatalarda kullanılır.
- Salça yapımında kullanır.
- Akrebin soktuğu yere sürülürse ağrıyı keser. Sultan ÜNVER

118. Familya: STYRACACEAE

Tür Adı: *Styrax officinalis* L.

Yöresel Adı: Tespi

Kullanılan Kısımları: Tohum, Yaprak

Lokalite: Limonlu Kasabası Bağışlı mevkii

Resim 4.118: *Styrax officinalis* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Meyvelerinden tespih yapılır.
- Yaprak ve dalları el yıkarken sabun yerine kullanılır. Ramazan SELÇUK,

Adnan DEMİR

119. Familya: TYMELAEACEAE

Tür Adı: *Daphne oleoides* Schreb. subsp. *oleoides*

Yöresel Adı: Develik, Deve Çiçeği

Kullanılan Kısımları: Tüm bitki

Lokalite: Batisandal köyü Limonlu yolu üzeri

a)

b)

Resim 4.119: *Daphne oleoides* Schreb. subsp. *oleoides* 'ten
a) Yapılmış süpürge b) Çiçekleri

Yöresel Kullanımları:

- Süpürge yapımında kullanılır.
- Evlerin önüne süs bitkisi olarak dikilir.

120. Familya: URTICACEAE

Tür Adı: *Urtica urens* L.

Yöresel Adı: Isırgan

Kullanılan Kısımları: Tohum, Yaprak, Gövde

Resim 4.120: *Urtica urens* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Taze dallarından börek yapıp yenilir.
- Dallarından arpa unu ile lapa yapıp yaraları iyileştirmek için sarılır.

Tohumları kanser hastalığı için yenir. Sultan ESER

- Arpa unu ile lapa yapıp romatizma için sarılır. Hatice TURAN
- Ebegümece ile lapa yapılarak bademcik iltihabını gidermek için yenilir.

Hamza TÜREL, Muharrem YAZGAN

➤ Taze yaprakları arpa unu ile lapa yapılır ve ağrılı yerlere sarılır. Cemile BAYAR, Fatma UÇAR

- Teynel ile kaynatılıp saçlar yıkanırsa saçları güçlendirir. Mehmet CÜCÜ

121. Familya: VITACEAE

Tür Adı: *Vitis vinifera* L.

Yöresel Adı: Üzüm, Şahna, Yalova İncisi, Kara Üzüm, Antep Karası, Yeşil Üzüm, Asma Üzüümü, Yörük Doyuran, Uzuncaburç Üzüümü

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Gövde, Meyve

Resim 4.121: *Vitis vinifera* L. doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Asma çubuklarından sepet yapılır. Ali YILDIRIM, Teslime ÜNAL
- Pekmezi ve kuruşu kansızlığa iyi gelir.
- Siyah üzüm çekirdekleri çiğnenirse kansere iyi gelir.
- Yapraklarından sarma yapılır ve kısırın yanına marul yerine konulur.
- Pekmez yapımından arta kalan posa hayvan yemi olarak kullanılır.

Mehmet CÜCÜ

➤ Üzümlerin çekirdekleri çıkarılarak küle gömülür ve pişirilir. Havanda dövülür ve vucuttaki morlukları almak için sarılır. Kırık-çıkık şişliklerine de sarılır.

Zeynep GÜR

122. Familya: VIOLACEAE

Tür Adı: *Viola arvensis* Murray

Yöresel adı: Yabani Menekşe

Kullanılan Kısım: Tüm bitki

Lokalte: Kızılgöçit köyü Alibeyli yolu üzeri

Resim 4.122: *Viola arvensis* Murray doğal görünümü

Yöresel Kullanımları:

- Güzel kokusundan dolayı kurutularak elbiselerin arasına konur.
- Süs bitkisi olarak kullanılır.

123. Familya: XANTHORRHOEACEAE

Tür Adı: *Asphodelus aestivus* Brot.

Yöresel Adı: Çiriş Otu, Kardelen Otu

Kullanılan Kısımları: Yaprak ve gövde

Resim 4.123: *Asphodelus aestivus* Brot. (Erdemli Cumartesi pazarı)

Yöresel Kullanımları:

- Kökü ile toplanıp börek yapımında kullanılır.
- Kavurması yapılır.

124. Familya: ZYGOPHYLLACEAE

Tür Adı: *Tribulus terrestris* L.

Yöresel Adı: Üçkiç

Kullanılan Kısmı: Tohum, Yaprak

Resim 4.124: *Tribulus terrestris* L. doğal görünümü

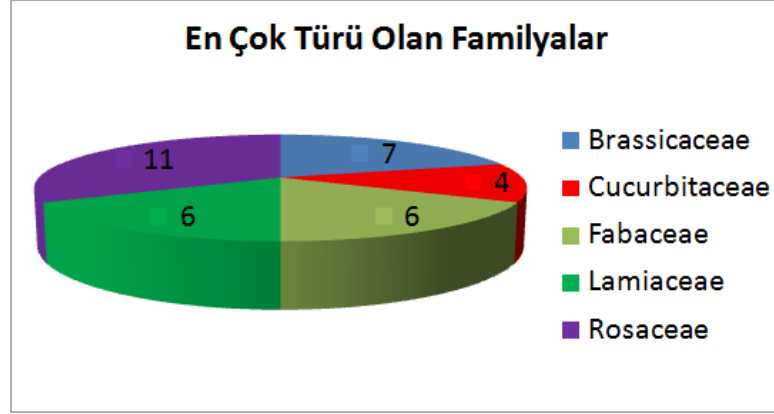
Yöresel Kullanımları:

- Dalları ve buturağı kum ve taş için çay olarak içilir. Arif MENDİL, Hasan MENDİL

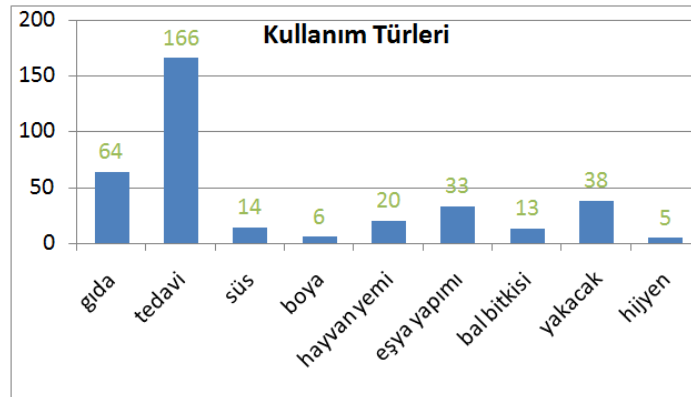
5. TARTIŞMA –SONUÇ

Çalışma alanı ile ilgili daha önce etnobotanik alanında herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu çalışma bundan sonra bölge ile ilgili yapılacak çalışmalara kaynaklık edecektir. Çalışma alanına yakın Aydınlar Köyü (Eşen, 2008) ve Güzeloluk köyünde (Saday, 2009) iki tane çalışma mevcuttur.

Yaptığımız çalışmada türü bulunan familyalar ve kullanım alanları aşağıda gösterilmiştir (Şekil 5.1 ve 5.2).

Şekil 5.1: Çalışmada en çok türü bulunan familyalar.

Şekil 5.2: Çalışmada türü bulunan familyaların kullanım türleri.

2015-2019 yılları arasında Lamas Çayı çevresinde bulunan köylerde yapılan etnobotanik alan araştırmasında şu sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Çalışmada 2015-2019 tarihleri arasında 15 köy gezilip 128 kişi ile görüşülerek, 55 familyaya ait 124 taksonun yöre halkı tarafından kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışma alanında bitkilerin gıda (64 kullanım) tedavi (166 kullanım), süs (14 kullanım), boya (6 kullanım), hayvan yemi (20 kullanım), eşya yapımı (33 kullanım), bal bitkisi (13 kullanım) yakacak (38 kullanım) ve hijyen (5 kullanım) olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çalışma alanında insanlar bitkiyi birebir kullanıyorsa isimlendirme ihtiyacı duymaktadırlar. Eğer bitki işine yaramıyorsa ot, çalı olarak adlandırıyorlar. Ağaçlar yakacak olarak kullanıldığı için hepsine bir isim verilmiştir.

Çalışma alanının dere kenarında olması nedeniyle gıda olarak kullanılan bitkiler köylülerin kendileri tarafından yetiştirilmektedir. Biz çalışmamızda, kültür türlerine yer vermemeye gayret ettik. Çünkü bu bitkilerin kullanım şekli genel kullanımlardır. Örneğin marulun salatası yapılır. Salatalıktan cacık yapılır, salatalara konur gibi. Çalışmamızda daha çok etnobotaniğin esas konusu olan yerel kullanımı ön plana çıkarmaya çalıştık. Bu sebeple yakın çevrede yapılan etnobotanik çalışmalarda ortaya konan kullanım sayısına oranla daha düşük kullanım oranı ortaya çıktı.

Gıda olarak kullanılan bitkiler yaşam şartlarının değişmesi, doğaldan kültüre evrilmiştir. İnsanlar doğadan topladıkları bitkileri genellikle börek içi olarak kullanmaktadırlar. Bunlar *Urtica urens*, *Sinapis arvensis*, *Erodium moschatum*, *Beta vulgaris*, *Capsella bursa-pastoris*, *Silene behen*, *Allium scorodoprasum*, *Stellaria mediagibi* bitkilerdir. Yaşı otuzun altındaki kişiler bu bitkilerin çoğunu tanımamaktadır. Böreği yapılacak kültür bitkileri olan *Spinacia oleracea*, *Brassica oleracea* gibi bitkiler sebze bahçelerinin bir kenarına dikilerek bu ihtiyaç giderilmektedir. Yörük kültüründe hamur işi yoğun bir yer kaplamaktadır. Önceleri köylerde herkes kendi ekmeğini kendisi yapmaktaydı. Şimdi köy nüfusunun artması, ulaşım imkânının gelişmesi, çekirdek aile yapısına geçiş, aile planlaması nedeniyle aile başına düşen fert azalması, hazır ekmek almayı daha cazip hale getirdiğinden bu gelenek yavaş yavaş terk edilmektedir. Her sabah evlerde sıkma yapılırken şimdi bu sayı haftada bire düşmüştür. Belli yaşın üzerindeki kişiler “ben sıkma yemesem doymam” diyorlar. Genç kuşak hamura dayalı beslenme tarzını benimsememektedir.

Hazır ekmek alımı, **keşşik** (imece) usulü yufka ekmek yapımını da etkileyerek komşular arası sosyal ilişkiyi de etkilemiştir.

Bu bölge nemli olduğu için sahil kesiminde sebze ve meyve kurutmaya uygun değildir. İnsanlar bu ihtiyacını hazır alarak veya köylerinde kurutarak temin etmektedirler. Kurusu kullanılan bitkiler *Satureja thymbra*, *Mentha spicata*, *Capsicum annuum* baharat olarak, *Malus sylvestris*, *Prunus domestica*, *Vitis vinifera*, *Ficus carica* kuru yemiş veya hoşaf malzemesi olarak, *Phaseolus vulgaris*, *Cucurbita pepo*, *Capsicum annuum* gibi bitkiler yemek yapmak için kullanılır. Erdemli yaş sebze ve meyve üretiminde Türkiye’de çok önemli bir yere sahiptir. Bazı sebzeler yıl boyunca yetiştirildiği için sebze kurutma çok da yapılan bir iş olmaktan çıkmıştır.

Çalışma alanında yaşayan insanların genel olarak Yörük kültüründen gelmiş olması nedeniyle bulgur çok önemli bir yere sahiptir. Bulgurdan kısır, batırık, içli köfte, topalak, son zamanlarda çiğ köfte yapılmaktadır. **Topalak** bir düğün yemeğidir. Bunun yanında **tahıl** (dövme) pilavı ve üzüm hoşafı verilir.

Erdemli’nin gelişmesi, Mersin’e yakınlığı, her köyün doktorunun olması, bitkilerden tedavi amaçlı yararlanmayı azaltmıştır. Tıbbi olarak kullanım vücut direncinin artırılması, zayıflama alanlarında yoğunlaşmıştır. Yaptığımız gezilerde bitkisel kullanım ilk başvurulan değil son çare olarak görüldüğü yönündedir. Bitki kullanımı ile ilgilenen kişiler genelde kanser, şeker, prostat, kalp rahatsızlığına yakalanan ve ilaç tedavisinden yeterince verim alamayan kişiler oluşturmaktadır. Yakınlarından bu hastalıklara yakalanan kişiler varsa araştırma ve kullanım biraz daha artmaktadır.

Citrus sinensis, *Citrus reticulata*, *Citrus limon*, *Rosa canina* çayı vücut direncinin artırılmasında kullanılan bitkilerin başında gelmektedir. Kolesterol düşürücü olarak *Juglans regia* ve *Punica granatum* ekşisi kullanılmaktadır. Zayıflamada kullanılan başlıca bitkiler *Brassica oleracea*, *Rosmarinus officinalis*. *Juniperus drupacea* pekmezi, *Morus alba* pekmezi ve *Ceratonia siliqua* pekmezi genel olarak astım ve öksürük tedavisinde kullanılmaktadır. *Olea europaea* yağı ve *Laurus nobilis* yağı kas ağrıları ve romatizmal ağrılarda kullanılmaktadır. Yanık tedavisinde *Quercus coccifera* püsesi, tüm dış yaralarda mide ve bağısaklardaki yaralar için *Hypericum perforatum* yağı kullanılmaktadır. Karın ağrısı ve üşütme sebebi ile oluşan ağrılarda *Satureja thymbra*, *Mentha spicata*, *Teucrium polium* çay olarak tercih edilmektedir.

Süs olarak kullanılan bitkiler genelde kültür türleridir. Doğal olarak kullanılanlar *Tulipa agenensis*, *Alcea biennis* ve *Daphne oleoides*'tir. *Helichrysum pallasii* kurutularak evlerde süs amaçlı kullanılır. *Pinus brutia* kozalağı dekor amaçlı kullanılır.

Böcek kovucu olarak *Helichrysum pallasii* sivrisinekten korunma amacı ile kullanılmaktadır. Hayvanlara sinek konmaması ve yapışan kenelerin düşürülmesi için *Cedrus libani*'den çıkarılan katran, ambarlara ve elbiselerin güvelenmemesi için *Laurus nobilis* yaprağı, suları arınık etmede *Cedrus libani*'den çıkarılan katran, eksileme denilen hayvan hastalığı için *Pinus brutia*'dan çıkarılan püse kullanılır. Tarımda böcek kovucu olarak *Cedrus libani*'den çıkarılan katran ve *Laurus nobilis* yaprağı kullanılmaktadır.

Bordo Bulamacı: Meyve ağaçlarındaki mantar hastalığı için kullanılır.

Yapılışı: Defneyaprağı, kükürt, sönmemiş kireç ve göktaş bir kazana konularak üzerine su ilave edilir ve kaynatılır. İnce bir bezden süzülür.

Hayvancılığın bitmeye başlaması ile dokumacılık kültürü de yavaş yavaş kaybolmuştur. Buna bağlı olarak kökboyacılığı da ortadan kalkmıştır. Daha önceleri tüm boya işleri doğal olarak yapılmakta iken gezmiş olduğumuz köylerde bu işle uğraşan kimseye rastlanılmadı. 20 yıl öncesinde hemen hemen her evde **ıstar** denilen çul ve çuval dokumaya yarayan tezgâh bulunmakta iken, üç yıl boyunca gezilerde bir tane kurulu tezgâha rastlanmamıştır. Yine tüm parçaları ahşap olan **çulfalık** denilen **savan** ve **çipit** denilen yaygı dokumaya yarayan tezgâh da kalmamıştır. Bunun yerine çoğu parçası metal olan tezgâhlar kullanılmaya başlanmıştır. Hayvancılığın ortadan kalkmaya yüz tutması sonucu kara çadır geleneği de ortadan kalkmış, bunun yerine naylon çadırlar kullanılmaya başlanmıştır. Kara çadır da ıstar tezgâhlarında dokunmaktaydı.

Hayvan yemi olarak kullanılan bitkiler doğal olanlar ve tarımı yapılanlar olarak ikiye ayrılır: *Hordeum vulgare*, *Triticum aestivum*, *Zea mays* tarımı yapılanlardır. Özellikle *Quercus coccifera* ve *Abies cilicica* herdem yeşil olduğu için kışın yem olarak kullanılmaktadır. *Juniperus excelsa* ve *Juniperus drupacea* nadir olarak kullanılmaktadır.

Eskiden evlerin yan duvarları taştan, taban ve tavan ahşaptan yapılıyordu. Taban tahtaları ve tavana konan kiriş yerini tutan **mertek** denen ağaçlar *Cedrus libani* *Juniperus excelsa*, *Populus nigra* ve *Abies cilicica*'dan yapılır. Duvarın

dengeğini sağlamak amacı ile duvara belli mesafelerde konan **hatıl** denilen ağağlar *Quercus ithaburensis*, *Juniperus oxycedrus* ve *Quercus coccifera*'dan yapılmaktadır. Ekmek yapımında kullanılan **oklava** *Pinus brutia*, **şış** *Pinus brutia*, *Populus nigra*, *Juniperus excelsa* ve *Juniperus drupacea*'den yapılmaktadır. **Senit** ise *Eucalyptus camaldulensis*, *Cedrus libani* ve *Pinus brutia*'dan yapılmaktadır. atı rtüsü olarak kullanılan *Abies cilicica* ve *Cedrus libani*'nin dallarına **yapık**, dikine uzanan dallara **toru** denilmektedir. Torular it çatma, sera yapımında kullanılmaktadır. Ayrıca *Populus nigra* da sera yapımında kullanılmaktadır. Yayık yaymada kullanılan **bişsek** *Quercus coccifera* ve *Quercus ithaburensis*, yanıkları asmada kullanılan yan ağağlar *Abies cilicica* ve *Cedrus libani* torularından yapılmaktadır. Peyniri deriye basmaya yarayan **toku** *Abies cilicica*'dan yapılmaktadır. *Juglans regia* pek kullanılmamakla birlikte en çok çeyiz sandığı yapımında kullanılmaktadır. *Vitis vinifera* ubuğu ve *Phragmites australis*'ten sepet yapılmaktadır. Eskiden ağıl yapmak için çalılardan yapılan çitler kullanılmakta ve buna **alduvar** denilmektedir. *Quercus ithaburensis* palamudunun kabuğu dövülür ve bir kaptan ıslanır bu karışıma deriden yapılan yayık yaymada kullanılan **yannık** ve su taşımada kullanılan **tuluk** ıslanır. Bu işleme de **eyleme** denir.

Oyuncak olarak kızıl kabuk (*Pinus brutia* kabuğu), *Quercus coccifera* pelidi, *Quercus ithaburensis* palamudu kullanılmaktadır.

Yağmurdan korunmak için *Abies cilicica*, *Juniperus drupacea*, *Juniperus oxycedrus* ve *Cedrus libani* kullanılmaktadır.

Ateş tutuşturmada *Pinus brutia*, *Cedrus libani* ırası ve kozalağı, *Juniperus oxycedrus* ve *Juniperus drupacea* odunu (**iyek**), *Juniperus excelsa* kabuğu kullanılmaktadır.

Bal bitkisi olarak *Robinia pseudoacacia*, *Satureja* türleri, *Rosmarinus officinalis*, *Arbutus andrachne*, *Eriobotrya japonica*, tüm narenciye eşitleri, *Ceratoniasiliqua* başlıcalarıdır. Dünyanın en iyi ikinci bal havzası seçilen Eğriayır bal havzası çalışma alanımız içinde bulunmaktadır. Aynı isimle patentli bir bal markası bulunmakta ve internet üzerinden satış yapmaktadır.

Süpürge olarak *Erica manipuliflora*, *Abies cilicica* ve *Cedrus libani* dalı (**pr**) *Daphne oleoides*, *Phillyrea latifolia* (**algı**) kullanılmaktadır.

Yapıştırıcı olarak *Prunus ssp.* sakızı kullanılmaktadır.

Pistacia terebinthus, *Laurus nobilis*, *Olea europaea* sabun yapımında kullanılan bitkilerdir.

Yakacak olarak yetiştirilen her türlü meyve ağacının budanan çalı çırpısı kullanılmakla birlikte *Quercus coccifera*, *Quercus ithaburensis*, *Pinus ssp.*, *Cedrus libani*, *Abies cilicica*, *Quercus infectoria*, *Juniperus excelsa*, *Juniperus drupaceave* *Juniperus oxycedrusen* çok tercih edilenlerdir.

Quercus ithaburensis külü ve *Styrax officinalis*'indal ve yaprakları ağartıcı olarak kullanılmaktadır.

Nazardan korunma amaçlı *Rhamnus oleoides* gövdesinden nazarlık yapılır. Baykuşların uğursuzluğundan korunmak için kuru soğanla taşlanır. Soğan ve sarımsak kabuğuna basmanın günah olduğuna inanılır. Harmanda buğday elenirken su içmenin yağmur getireceğine, eleme işlemi başlamadan buğday veya arpa elenecek yere mutlaka yeşil dal konması gerektiğine dair batıl inanç tespit edilmiştir. Nazardan çok korkulur, bunun için nazar boncuğu takma, tarla başlarına özellikle yol tarafına sırik ucuna hayvan kafası veya yumurta kabuğu takma oldukça yaygındır. Bazı insanların nazarlarının keskin olduğu kabul edilir ve onların baktığı yerde 'gök soğan göğemez' diye bir tabir vardır.

Çalışma alanına yakın bir köy olan Aydınlar köyünde yapılan "Aydınlar Köyü ve Çevresinin (Erdemli / Mersin) Etnobotanik Özellikleri" adlı çalışma ile yapmış olduğumuz çalışmayı karşılaştırdık. Sonuçlar yapmış olduğumuz çalışmaya benzer çıkmıştır.

Tablo 5.1 Eşen (2008) ile Ünver (2019) karşılaştırılması

Sıra	Taksonlar	Lamas Çayı Çevresindeki Köylerde (Erdemli, Silifke/Mersin) Etnobotanik Araştırmalar	Aydınlık Köyü ve Çevresinin (Erdemli / Mersin) Etnobotanik Özellikleri
1	<i>Amaranthus retroflexus</i> L.	Gıda	-
2	<i>Beta vulgaris</i> L. var. <i>altissima</i> Döll	Gıda	-
3	<i>Chenopodium album</i> L. subsp. <i>album</i> var. <i>album</i>	Gıda	-
4	<i>Allium scorodoprasum</i> L. subsp. <i>rotundum</i> (L.) Stearn	Gıda	Börek yapımı
5	<i>Allium sativum</i> L.	Gıda Tıbbi	-
6	<i>Allium cepa</i> L.	Gıda Tıbbi, Batıl İnanç Boya	-
7	<i>Pistacia terebinthus</i> L. subsp. <i>terebinthus</i>	Gıda, Tıbbi, Sabun Yapımı	Alerjik hastalılar
8	<i>Pistacia vera</i> L.	Gıda Tıbbi	-
9	<i>Rhus coriaria</i> L.	Gıda Tıbbi Boya	-
10	<i>Poeniculum vulgare</i> Mill.	Gıda Tıbbi	İltihap sökücü, salata
11	<i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) A.W. Hill.	Gıda Tıbbi	İdrar yolu enfeksiyonları ve besin
12	<i>Daucus carota</i> L.	Gıda Tıbbi	-
13	<i>Nerium oleander</i> L.	Süs	-
14	<i>Arum maculatum</i> L.	Gıda Tıbbi	Hemoroid tedavisi
15	<i>Ruscus aculeatus</i> L.	Süs, Tıbbi	İdrar söktürücü, kum dökücü
16	<i>Helichrysum pallasii</i> (Spreng.) Ledeb.	Tıbbi, Sinek Kovucu, Süs	-
17	<i>Achillea millefolium</i> L.	Tıbbi	-
18	<i>Gundelia tournefortii</i> L. var. <i>armata</i> Freyn & Sint.	Gıda	-
19	<i>Berberis crataegina</i> DC.	Gıda, Tıbbi, Boya	-
20	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medik.	Gıda, Tıbbi,	-
21	<i>Brassica oleracea</i> L.	Gıda, Tıbbi,	Gıda Tıbbi
22	<i>Sinapis arvensis</i> L.	Gıda, Hayvan Yemi	Börek yapımında gıda olarak
23	<i>Raphanus sativus</i> L.	Gıda, Tıbbi,	-
24	<i>Brassica oleraceae</i> L. var. <i>botrytis</i> L.	Gıda, Tıbbi,	-
25	<i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>italica</i> Plenck	Gıda, Tıbbi,	Gıda Tıbbi
26	<i>Nasturtium officinale</i> R.Br.	Gıda, Tıbbi,	-
27	<i>Opuntia ficus-barbarica</i> A.Berger	Gıda, Tıbbi,	-
28	<i>Capparis spinosa</i> L.	Gıda, Tıbbi,	-
29	<i>Silene behen</i> L.	Gıda	İdrar yolu enfeksiyonları ve besin
30	<i>Stellaria media</i> (L.) Vill.	Gıda	-
31	<i>Beta lomatozona</i> Fisch. & C.A.Mey.	Gıda	-
32	<i>Ostrya carpinifolia</i> Scop.	Hayvan Yemi, Eşya Yapımı	
33	<i>Ecballium elaterium</i> (L.) A.Rich.	Tıbbi	Sinüzit kanallarını açıcı etki gösterir.

34	<i>Cucurbita pepo</i> L.	Gıda,Tıbbi, Süs	Gıda
35	<i>Citrullus lanatus</i> (Thunb.) Matsum. & Nakai	Gıda,Tıbbi,Oyuncak	
36	<i>Cucumis melo</i> L.	Gıda,Tıbbi	
37	<i>Juniperus drupacea</i> Labill.	Tıbbi,Yakacak, Eya Yapımı	Pekmezi, kan yapıcı, kurt düşürücü, mide ağrısı giderici
38	<i>Juniperus excelsa</i> M.Bieb. subsp. <i>excelsa</i>	Tıbbi,Yakacak, Eya Yapımı	Meyveler kalp ve damar hastalıkları, sakızı yara tedavi edici
39	<i>Juniperus oxycedrus</i> L. subsp. <i>oxycedrus</i> var. <i>oxycedrus</i>	Oyuncak Yapımı,Tıbbi,Eşya Yapımı	-
40	<i>Diospyros kaki</i> L.	Gıda	-
41	<i>Arbutus andrachne</i> L.	Gıda, Tıbbi, Bal Bitkisi, Eşya Yapımı,Yakacak, Hayvan Yemi	Şeker hastalığı tedavisi
42	<i>Erica manipuliflora</i> Salisb.	Süpürge Yapımı	Bal yapımı, süpürge yapımı
43	<i>Astragalus microcephalus</i> Willd. subsp. <i>microcephalus</i>	Gıda, Tıbbi, Bal Bitkisi, Hayvan Yemi	-
44	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	Bal Bitkisi, Hayvan Yemi, Yeşil Çit	-
45	<i>Vicia narbonensis</i> L. var. <i>narbonensis</i>	Hayvan Yemi	Zeytinyağlı yemek
46	<i>Medicago lupulina</i> L.	Hayvan Yemi	-
47	<i>Cerantonis siliqua</i> L.	Gıda,Tıbbi,Yakacak,	-
48	<i>Trifolium pratense</i> L. var. <i>pratense</i> Boiss.	Hayvan Yemi	-
49	<i>Quercus ithaburensis</i> Decne. subsp. <i>macrolepis</i> (Kotschy) Hedge & Yalt.	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı,Yakacak, Hayvan Yemi	-
50	<i>Quercus coccifera</i> L.	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı,Yakacak, Hayvan Yemi	Besin amaçlı
51	<i>Quercus infectoria</i> Oliv. subsp. <i>veneris</i> (A.Kern.) Meikle	Yakacak, Hayvan Yemi	-
52	<i>Erodium moschatum</i> (L.) L'Her.	Oyuncak, Gıda	Börek ve salata yapımı
53	<i>Hypericum perforatum</i> L. subsp. <i>veronense</i> (Schrank) H.Linb.	Tıbbi	-
54	<i>Juglans regia</i> L.	Gıda, Tıbbi, Eşya YapımıYakacak Boya	Gıda Tıbbi
55	<i>Teucrium polium</i> L. subsp. <i>polium</i>	Tıbbi	Karın ağrısı giderme, şekeri düşürme, kadın hastalıkları
56	<i>Satureja thymbra</i> L.	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı	-
57	<i>Lamium garganicum</i> L. subsp. <i>striatum</i> (Sm.) Hayek var. <i>striatum</i>	Gıda, Bal Bitkisi	-
58	<i>Rosmarinus officinalis</i> L.	Tıbbi Gıda, Bal Bitkisi Süs	Romatizma, karın ağrıları kesici,hazım giderici, idrar arttırıcı
59	<i>Mentha spicata</i> L. subsp. <i>spicata</i>	Tıbbi Gıda, Süs	Sinir yatıştırıcı, mide bulantısı kesici,baharat
60	<i>Sideritis arguta</i> Boiss. & Heldr.	Tıbbi Gıda	-

61	<i>Persea americana</i> Mill.	Tıbbi Gıda	-
62	<i>Laurus nobilis</i> L.	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı, Yakacak, Hayvan Yemi Sabun Yapımı	Baharat, güve koruyucu, cilt ve saç hastalıklarına etkilidir
63	<i>Tulipa agenensis</i> DC.	Süs	-
64	<i>Punica granatum</i> L.	Gıda, Tıbbi	-
65	<i>Malva neglecta</i> Wallr.	Gıda, Tıbbi	Kan yapıcı, iltihap söktücü, çıban tedavisi
66	<i>Alcea biennis</i> Winterl	Süs, Tıbbi	Bronşit ve öksürük tedavisi cilt problemleri
67	<i>Tilia tomentosa</i> Moench	Tıbbi	-
68	<i>Ficus carica</i> L. subsp. <i>Carica</i>	Yakacak, Tıbbi, Gıda	-
69	<i>Morus alba</i> L.	Yakacak, Tıbbi, Gıda	-
70	<i>Musa acuminata</i> Colla subsp. <i>acuminata</i>	Gıda, Tıbbi	-
71	<i>Myrtus communis</i> L. subsp. <i>communis</i>	Gıda, Tıbbi	-
72	<i>Eucalyptus camaldulensis</i> Dehnh. subsp. <i>camaldulensis</i>	Tıbbi Eşya Yapımı	-
73	<i>Fraxinus ornus</i> subsp. <i>cilicica</i> L	Oyuncak Yapımı Hayvan Yemi	-
74	<i>Phillyrea latifolia</i> L.	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Boya	-
75	<i>Olea europaea</i> L. subsp. <i>europaea</i>	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda	-
76	<i>Papaver rhoeas</i> L.	Gıda	Gıda olarak
77	<i>Sesamum indicum</i> L.	Gıda, Tıbbi	
78	<i>Cedrus libani</i> A.Rich. var. <i>libani</i>	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda	Dahilen terletici, göğüs yumuşatıcı, haricen sinek kovucu
79	<i>Pinus brutia</i> Ten.	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda Oyuncak yapımı, Süs Bal Bitkisi	İltihap kurutucu, öksürük
80	<i>Abies cilicica</i> (Antoine & Kotschy) Carrière subsp. <i>cilicica</i>	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda Oyuncak yapımı, Süs Bal Bitkisi	-
81	<i>Plantago lanceolata</i> L.	Tıbbi, Süs	Çıban kurutucu
82	<i>Platanus orientalis</i> L.	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak	-
83	<i>Hordeum vulgare</i> L.	Gıda Tıbbi, Hayvan Yemi	-
84	<i>Triticum aestivum</i> L.	Gıda Tıbbi, Hayvan Yemi	-
85	<i>Zea mays</i> L. subsp. <i>mays</i>	Gıda, Tıbbi, Hayvan Yemi, Yakacak	-
86	<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. ex Steud.	Tıbbi, Eşya Yapımı, İnşaat Malzemesi, Oyuncak	-
87	<i>Rumex acetosella</i> L.	Gıda	-
88	<i>Rumex patientia</i> L.	Oyuncak, Gıda	Gıda olarak
89	<i>Nigella sativa</i> L.	Tıbbi, Gıda	-
90	<i>Rhamnus oleoides</i> L. subsp. <i>graecus</i> (Boiss. & Reut.) Holmboe	Batıl İnanç, Kireç Çözücü, Tıbbi, Hayvan Yemi	Tıbbi
91	<i>Paliurus spina-christi</i> Mill.	Çit yapımı, Süs, Eşya Yapımı	Tıbbi
92	<i>Cydonia oblonga</i> L.	Yakacak, Tıbbi, Gıda,	Mide ağrısı ve öksürük kesici
93	<i>Pyrus elaeagnifolia</i> Pall. subsp. <i>elaeagnifolia</i>	Tıbbi, Gıda, Yakacak	Mide, bağırsak şişkinliği giderici ve meyve

94	<i>Rubus idaeus</i> L. subsp. <i>idaeus</i>	Gıda	-
95	<i>Crataegus orientalis</i> Pall. ex M.Bieb. subsp. <i>orientalis</i>	Tıbbi, Gıda, Eşya Yapımı	-
96	<i>Rubus discolor</i> Weihe & Nees	Tıbbi, Gıda	Meyveler taze ya da reçel yapılarak tüketilmektedir
97	<i>Fragaria vesca</i> L.	Tıbbi, Gıda	
98	<i>Malus sylvestris</i> (L.) Mill. subsp. <i>orientalis</i> (Uglitzk.) Browicz var. <i>orientalis</i>	Tıbbi, Gıda, Yakacak	-
99	<i>Rosa canina</i> L.	Tıbbi, Gıda, Diğer	Nefes darlığı öksürük, şeker hastalığı
100	<i>Prunus armeniaca</i> Lam.	Tıbbi, Gıda, Yakacak	-
101	<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	Tıbbi, Gıda, Yakacak	Gıda Tıbbi
102	<i>Eriobotrya japonica</i> (Thunb.) Lindl	Bal Bitkisi, Eşya Yapımı, Gıda, Tıbbi	Tıbbi Gıda
103	<i>Prunus spinosa</i> L.	Tıbbi, Gıda, Yakacak Tutkal yapımı, Böcek Kovucu, Koku Giderici	ishal ve mide bulantısı kesici
104	<i>Rubia tinctorum</i> L.	Boya, Tıbbi	-
105	<i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck	Tıbbi, Gıda, Yakacak	Tıbbi Gıda
106	<i>Citrus aurantium</i> L.	Tıbbi, Gıda	-
107	<i>Citrus reticulata</i> Blanco	Tıbbi, Gıda, Yakacak	-
108	<i>Citrus paradisi</i> Macfad.	Tıbbi, Gıda, Yakacak	-
109	<i>Citrus limon</i> (L.) Burm.F	Tıbbi, Gıda, Yakacak	Gıda Tıbbi
110	<i>Populus nigra</i> L. subsp. <i>nigra</i>	Tıbbi, Gıda, Yakacak Eşya yapımı	Yakacak
111	<i>Salix alba</i> L. subsp. <i>alba</i>	Eşya yapımı	Oyuncak
112	<i>Arceuthobium oxycedri</i> (DC.) M.Bieb.	Hayvan yemi, Tıbbi	-
113	<i>Verbascum cheiranthifolium</i> Boiss. var. <i>cheiranthifolium</i>	Tıbbi,	İp boyası, ağrı giderici,iltihap kurutucu
114	<i>Capsicum annuum</i> L.	Gıda	-
115	<i>Solanum americanum</i> Mill.	Tıbbi	Burkma çarpma sonucu oluşan şişkinlik giderici
116	<i>Solanum tuberosum</i> L.	Gıda Tıbbi	-
117	<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	Gıda Tıbbi	-
118	<i>Styrax officinalis</i> L.	Süs, Ağartıcı	-
119	<i>Daphne oleoides</i> Schreb. subsp. <i>oleoides</i>	Süs	Süs
120	<i>Urtica urens</i> L.	Gıda, Tıbbi	-
121	<i>Vitis vinifera</i> L.	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı	Gıda Tıbbi
122	<i>Asphodelus aestivus</i> Brot.	Gıda	-
123	<i>Tribulus terrestris</i> L.	Tıbbi	-

Tablo 5.2 Metin (2009) ile Ünver (2019) karşılaştırılması

Sıra	Tür	Lamas Çayı Çevresindeki Köylerde (Erdemli, Silifke/Mersin) Etnobotanik Araştırmalar	Mut ve Çevresinde Yetişen Bitkilerin (Mersin) Etnobotanik Özellikleri (Metin2008)
1	<i>Amaranthus retroflexus</i> L.	Gıda	-
2	<i>Beta vulgaris</i> L. var. <i>altissima</i> Döll	Gıda	Gıda
3	<i>Chenopodium album</i> L. subsp. <i>album</i> var. <i>album</i>	Gıda	Gıda
4	<i>Allium scorodoprasum</i> L. subsp. <i>rotundum</i> (L.) Stearn	Gıda	-
5	<i>Allium sativum</i> L.	Gıda Tıbbi	Tıbbi
6	<i>Allium cepa</i> L.	Gıda Tıbbi, Batıl İnanç Boya	Tıbbi Gıda Boya
7	<i>Pistacia terebinthus</i> L. subsp. <i>terebinthus</i>	Gıda, Tıbbi, Sabun Yapımı	-
8	<i>Pistacia vera</i> L.	Gıda Tıbbi	Gıda
9	<i>Rhus coriaria</i> L.	Gıda Tıbbi Boya	Gıda Tıbbi Boya
10	<i>Poeniculum vulgare</i> Mill.	Gıda Tıbbi	-
11	<i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) A.W. Hill.	Gıda Tıbbi	-
12	<i>Daucus carota</i> L.	Gıda Tıbbi	-
13	<i>Nerium oleander</i> L.	Süs	Tıbbi süs
14	<i>Arum maculatum</i> L.	Gıda Tıbbi	Tıbbi
15	<i>Ruscus aculeatus</i> L.	Süs, Tıbbi	-
16	<i>Helichrysum pallasii</i> (Spreng.) Ledeb.	Tıbbi, Sinek Kovucu, Süs	-
17	<i>Achillea millefolium</i> L.	Tıbbi	Tıbbi
18	<i>Gundelia tournefortii</i> L. var. <i>armata</i> Freyn & Sint.	Gıda	-
19	<i>Berberis crataegina</i> DC.	Gıda, Tıbbi, Boya	Tıbbi
20	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medik.	Gıda, Tıbbi,	Gıda Yayvan Yemi
21	<i>Brassica oleracea</i> L.	Gıda, Tıbbi,	Gıda Tıbbi
22	<i>Sinapis arvensis</i> L.	Gıda, Hayvan Yemi	Gıda Tıbbi Hayvan Yemi
23	<i>Raphanus sativus</i> L.	Gıda, Tıbbi,	Gıda Tıbbi
24	<i>Brassica oleraceae</i> L. var. <i>botrytis</i> L.	Gıda, Tıbbi,	

25	<i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>italica</i> Plenck	Gıda,Tıbbi,	Gıda Tıbbi
26	<i>Nasturtium officinale</i> R.Br.	Gıda,Tıbbi,	Gıda Tıbbi
27	<i>Opuntia ficus-barbarica</i> A.Berger	Gıda,Tıbbi,	Gıda Tıbbi
28	<i>Capparis spinosa</i> L.	Gıda,Tıbbi,	-
29	<i>Silene behen</i> L.	Gıda	Gıda
30	<i>Stellaria media</i> (L.) Vill.	Gıda	-
31	<i>Beta lomatogona</i> Fisch. & C.A.Mey.	Gıda	-
32	<i>Ostrya carpinifolia</i> Scop.	Hayvan Yemi, Eşya Yapımı	-
33	<i>Ecballium elaterium</i> (L.) A.Rich.	Tıbbi	Tıbbi
34	<i>Cucurbita pepo</i> L.	Gıda,Tıbbi, Süs	Gıda Tıbbi
35	<i>Citrullus lanatus</i> (Thunb.) Matsum. & Nakai	Gıda,Tıbbi,Oyuncak	-
36	<i>Cucumis melo</i> L.	Gıda,Tıbbi	-
37	<i>Juniperus drupacea</i> Labill.	Tıbbi,Yakacak, Eya Yapımı	-
38	<i>Juniperus excelsa</i> M.Bieb. subsp. <i>excelsa</i>	Tıbbi,Yakacak, Eya Yapımı	Tıbbi Eşya
39	<i>Juniperus oxycedrus</i> L. subsp. <i>oxycedrus</i> var. <i>oxycedrus</i>	Oyuncak Yapımı,Tıbbi,Eşya Yapımı	Tıbbi Koku
40	<i>Diospyros kaki</i> L.	Gıda	Gıda Tıbbi
41	<i>Arbutus andrachne</i> L.	Gıda, Tıbbi, Bal Bitkisi, Eşya Yapımı,Yakacak, Hayvan Yemi	Yakacak Eşya Tıbbi
42	<i>Erica manipuliiflora</i> Salisb.	Süpürge Yapımı	Eşya Tıbbi
43	<i>Astragalus microcephalus</i> Willd. subsp. <i>microcephalus</i>	Gıda, Tıbbi, Bal Bitkisi, Hayvan Yemi	-
44	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	Bal Bitkisi, Hayvan Yemi, Yeşil Çit	-
45	<i>Vicia narbonensis</i> L. var. <i>narbonensis</i>	Hayvan Yemi	-
46	<i>Medicago lupulina</i> L.	Hayvan Yemi	-
47	<i>Ceratonia siliqua</i> L.	Gıda,Tıbbi,Yakacak,	-
48	<i>Trifolium pratense</i> L. var. <i>pratense</i> Boiss.	Hayvan Yemi	-
49	<i>Quercus ithaburensis</i> Decne. subsp. <i>macrolepis</i> (Kotschy) Hedge & Yalt.	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı,Yakacak, Hayvan Yemi	-

50	<i>Quercus coccifera</i> L.	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı, Yakacak, Hayvan Yemi	Tıbbi Hayvan Yemi
51	<i>Quercus infectoria</i> Oliv. subsp. <i>veneris</i> (A.Kern.) Meikle	Yakacak, Hayvan Yemi	-
52	<i>Erodium moschatum</i> (L.) L'Her.	Oyuncak, Gıda	Hayvan Yemi Gıda
53	<i>Hypericum perforatum</i> L. subsp. <i>veronense</i> (Schrank) H.Linb.	Tıbbi	Tıbbi
54	<i>Juglans regia</i> L.	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı, Yakacak, Boya	Gıda Eşya Boya
55	<i>Teucrium polium</i> L. subsp. <i>polium</i>	Tıbbi	Tıbbi
56	<i>Satureja thymbra</i> L.	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı	-
57	<i>Lamium garganicum</i> L. subsp. <i>striatum</i> (Sm.) Hayek var. <i>striatum</i>	Gıda, Bal Bitkisi	Gıda Tıbbi
58	<i>Rosmarinus officinalis</i> L.	Tıbbi Gıda, Bal Bitkisi Süs	Tıbbi
59	<i>Mentha spicata</i> L. subsp. <i>spicata</i>	Tıbbi Gıda, Süs	Tıbbi Gıda
60	<i>Sideritis arguta</i> Boiss. & Heldr.	Tıbbi Gıda	-
61	<i>Persea americana</i> Mill.	Tıbbi Gıda	-
62	<i>Laurus nobilis</i> L.	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı, Yakacak, Hayvan Yemi Sabun Yapımı	Gıda, Tıbbi Hijyen, Koku Yakacak,
63	<i>Tulipa agenensis</i> DC.	Süs	-
64	<i>Punica granatum</i> L.	Gıda, Tıbbi	Tıbbi
65	<i>Malva neglecta</i> Wallr.	Gıda, Tıbbi	Tıbbi Gıda
66	<i>Alcea biennis</i> Winterl	Süs, Tıbbi	-
67	<i>Tilia tomentosa</i> Moench	Tıbbi	-
68	<i>Ficus carica</i> L. subsp. <i>Carica</i>	Yakacak, Tıbbi, Gıda	Boya Tıbbi
69	<i>Morus alba</i> L.	Yakacak, Tıbbi, Gıda	-
70	<i>Musa acuminata</i> Colla subsp. <i>acuminata</i>	Gıda, Tıbbi	-
71	<i>Myrtus communis</i> L. subsp. <i>communis</i>	Gıda, Tıbbi	-
72	<i>Eucalyptus camaldulensis</i> Dehnh. subsp. <i>camaldulensis</i>	Tıbbi Eşya Yapımı	-
73	<i>Fraxinus ornus</i> subsp. <i>cilicica</i> L.	Oyuncak Yapımı Hayvan Yemi	-

74	<i>Phillyrea latifolia</i> L.	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Boya	-
75	<i>Olea europaea</i> L. subsp. <i>europaea</i>	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda	Tıbbi Gıda
76	<i>Papaver rhoeas</i> L.	Gıda	Tıbbi Gıda
77	<i>Sesamum indicum</i> L.	Gıda, Tıbbi	Gıda
78	<i>Cedrus libani</i> A.Rich. var. <i>libani</i>	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda	-
79	<i>Pinus brutia</i> Ten.	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda Oyuncak yapımı, Süs Bal Bitkisi	Tıbbi Hayvan Yemi Eşya
80	<i>Abies cilicica</i> (Antoine & Kotschy) Carrière subsp. <i>cilicica</i>	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda Oyuncak yapımı, Süs Bal Bitkisi	-
81	<i>Plantago lanceolata</i> L.	Tıbbi, Süs	Tıbbi
82	<i>Platanus orientalis</i> L.	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak	Diğer
83	<i>Hordeum vulgare</i> L.	Gıda Tıbbi, Hayvan Yemi	Tıbbi
84	<i>Triticum aestivum</i> L.	Gıda Tıbbi, Hayvan Yemi	Gıda
85	<i>Zea mays</i> L. subsp. <i>mays</i>	Gıda, Tıbbi, Hayvan Yemi, Yakacak	Hayvan Yemi Gıda Tıbbi Yakacak
86	<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. ex Steud.	Tıbbi, Eşya Yapımı, İnşaat Malzemesi, Oyuncak	Eşya Yakacak
87	<i>Rumex acetosella</i> L.	Gıda	-
88	<i>Rumex patientia</i> L.	Oyuncak, Gıda	-
89	<i>Nigella sativa</i> L.	Tıbbi, Gıda	Tıbbi Gıda Psikolojik
90	<i>Rhamnus oleoides</i> L. subsp. <i>graecus</i> (Boiss. & Reut.) Holmboe	Batıl İnanç, Kireç Çözücü, Tıbbi, Hayvan Yemi	Tıbbi Psikolojik
91	<i>Paliurus spina-christi</i> Mill.	Çit yapımı, Süs, Eşya Yapımı	-
92	<i>Cydonia oblonga</i> L.	Yakacak, Tıbbi, Gıda,	Tıbbi
93	<i>Pyrus elaeagnifolia</i> Pall. subsp. <i>elaeagnifolia</i>	Tıbbi, Gıda, Yakacak	Gıda Tıbbi Hayvan Yemi
94	<i>Rubus idaeus</i> L. subsp. <i>idaeus</i>	Gıda	
95	<i>Crataegus orientalis</i> Pall. ex M.Bieb. subsp. <i>orientalis</i>	Tıbbi, Gıda, Eşya Yapımı	Tıbbi Gıda
96	<i>Rubus discolor</i> Weihe & Nees	Tıbbi, Gıda	Gıda Tıbbi Boya
97	<i>Fragaria vesca</i> L.	Tıbbi, Gıda	Gıda Tıbbi

98	<i>Malus sylvestris</i> (L.) Mill. subsp. <i>orientalis</i> (Uglitzk.) Browicz var. <i>orientalis</i>	Tıbbi, Gıda, Yakacak	Tıbbi Gıda Yakacak Eşya
99	<i>Rosa canina</i> L.	Tıbbi, Gıda, Diğer	Tıbbi Gıda
100	<i>Prunus armeniaca</i> Lam.	Tıbbi, Gıda, Yakacak	Tıbbi Eşya Yakacak Zehir
101	<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	Tıbbi, Gıda, Yakacak	Tıbbi Gıda
102	<i>Eriobotrya japonica</i> (Thunb.) Lindl	Bal Bitkisi, Eşya Yapımı, Gıda, Tıbbi	Gıda Tıbbi
103	<i>Prunus spinosa</i> L.	Tıbbi, Gıda, Yakacak Tutkal yapımı, Böcek Kovucu, Koku Giderici	Tıbbi Gıda
104	<i>Rubia tinctorum</i> L.	Boya, Tıbbi	Tıbbi Boya
105	<i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck	Tıbbi, Gıda, Yakacak	Tıbbi Boya Koku
106	<i>Citrus aurantium</i> L.	Tıbbi, Gıda	Tıbbi Gıda
107	<i>Citrus reticulata</i> Blanco	Tıbbi, Gıda, Yakacak	-
108	<i>Citrus paradisi</i> Macfad.	Tıbbi, Gıda, Yakacak	-
109	<i>Citrus limon</i> (L.) Burm.F	Tıbbi, Gıda, Yakacak	Tıbbi Gıda
110	<i>Populus nigra</i> L. subsp. <i>nigra</i>	Tıbbi, Gıda, Yakacak Eşya yapımı	-
111	<i>Salix alba</i> L. subsp. <i>alba</i>	Eşya yapımı	-
112	<i>Arceuthobium oxycedri</i> (DC.) M.Bieb.	Hayvan yemi, Tıbbi	-
113	<i>Verbascum cheiranthifolium</i> Boiss. var. <i>cheiranthifolium</i>	Tıbbi,	-
114	<i>Capsicum annuum</i> L.	Gıda	Tıbbi Gıda
115	<i>Solanum americanum</i> Mill.	Tıbbi	-
116	<i>Solanum tuberosum</i> L.	Gıda Tıbbi	Tıbbi
117	<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	Gıda Tıbbi	Tıbbi Gıda
118	<i>Styrax officinalis</i> L.	Süs, Ağartıcı	Tıbbi Hijyen
119	<i>Daphne oleoides</i> Schreb. subsp. <i>oleoides</i>	Süs	-
120	<i>Urtica urens</i> L.	Gıda, Tıbbi	Gıda
121	<i>Vitis vinifera</i> L.	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı	Tıbbi Gıda Keyif
122	<i>Asphodelus aestivus</i> Brot.	Gıda	-
123	<i>Tribulus terrestris</i> L.	Tıbbi	-

Teknolojinin gelişmesi ile eskiden kullanılan birçok alet ve eşya ortadan kalmıştır.

Başlıcaları:

Bakaraca: Toprak damları sertleştirmek için kullanılan yuvakları hareket ettirmeye yarayan alet.

Kevki: Maşrapa yerine kullanılan su kabağında yapılan eşya.

Saban: Çift sürmede kullanılan ağaçtan yapılan pulluk

Yaba: Samanı çuvala doldurmaya yarayan ahşap alet.

Ellik: Ekin biçmede kullanılan tahta alet.

Çark: İp bükmede kullanılan alet

Kıl Tarağı: Keçi kılımlı ve koyun yünü taramada kullanılan alet.

Yay: Kıl ve yünü kabartmada kullanılan gövdesi ağaçtan kirişi bağırsaktan yapılan alet

Atacak: Yay kirişini hareket ettirmede kullanılan alet

Istar Tarağı: Çul ve çuval dokumada kullanılan alettir.

Ambar: Eski evlerin hepsinde bulunan zahire koymaya yarayan bölüm. Yeni yapılan hiçbir evde bulunmamaktadır. Var olan ambarlar sökülmeindedir.

Hamit: Atlara takılan ve sabanın bağlandığı boyunduruktur.

Palan: İçi saz otu ile doldurulan eşeklerin üzerine kolayca oturmaya yarayan eşyadır.

Kalbur ve Gözer: Buğday ve arpa elemeye yarayan eşyalar.

Tezgene: El arabası yerine kullanılan eşya

Masıra: İpleri sarmaya yarayan kamıştan yapılan alet

Mekik: Masıra takılan ve ipi çözümlenmiş iplerinin arasından kolayca geçirmeye yarayan alet

Şarık: Eşek ve atlara odun yüklemeye yarayan çatal ağaçlardan yapılan alet

Yukarıda verilen alet ve eşyalar genellikle dokumacılık ve tarımla ilgilidir.

Yapmış olduğum çalışma sırasında gözlemlediğim ve bundan sonra yapılacak olan çalışmalara faydası olacağını düşündüğüm bazı hususları belirtmek isterim.

- Özellikle köylü pazarlarını gezerken bitki satıcıları ile konuşurken bitkilerin ne işe yaradığını sorduğumuzda bu bitki çok şeye faydası var internette yazıyor cevabı ile karşılaştım.
- Aktarlar bitkilerin faydalarını çok fazla abartarak bilgi kirliliğine neden oluyorlar.
- Bitkisel ürün satan internet siteleri ve televizyon kanallarının çoğalması her evde televizyon bulunması sonucu verilen bilgilerin medya yolu ile öğrenilen bir bilgi mi yoksa geleneksel bir kullanım mı olduğu karışıyor.
- Ayrıca televizyona çıkan ve kitapları piyasada çokça satılan bazı yazarların reçetelerinin etnobotanik bilgi olarak sunulması.
- Etnobotanik konusunda bilgi sahibi olan özellikle kadınların bilgi vermede çekinmeleri.
- Bilgisi olmayıp biliyormuş gibi davrananların bulunması.
- Pazarlarda bahçelerden toplanan bitkileri organik diyerek satmaya çalışılmaktadır.
- Doğal ve organik tanımının halk tarafından tam olarak bilinmemesi.

Etnobotanik alanda yapılan çalışmalarda kaynak yerel halk olduğu için verilen bilgilerin doğruluğu ve kullanılabilirliği tam olarak sağlanamamaktadır. Bazen verilen tarifler ciddi problemlere yol açacak cinsten olabilmektedir. Yapmış olduğumuz çalışmada genel kullanım başlığı açılmamıştır. Çünkü kaynaklarda verilen tarifler de belli bir yöreye ait kullanımlardır. Ayrıca halkın genelinin kullandığı bitkileri çalışmaya dâhil etmemeye dikkat ettik.

Etnobotanik konusunda alanında uzman kişilerden oluşan ve yapılan çalışmaları değerlendirecek, bilgi kirliliğini önleyecek bir kurulun oluşturulması kanaatini taşımaktayız.

Kaybolmaya yüz tutmuş dokumacılık alanında bilgilerin kaybolmaması adına ‘Geleneksel Dokumacılık ve Kullanılan Aletler’ konusunda acil çalışmaların yapılmasına ihtiyaç vardır.

6. KAYNAKLAR

Acartürk, R. (2006). *Süs bitkileri ve yer örtücülere*. Ankara: Ogem Vakfı.

Avcı, M. (2005). Çeşitlilik ve endemizm açısından Türkiye'nin bitki örtüsü. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, 13, 27-55

Bağcı, Y. (2000). Aladağlar (Yahyalı, Kayseri) ve çevresinin etnobotanik özellikleri. *The Herb Journal of Systematic Botany*, 7(1), 89-94.

Bağcı, Y., Dinç, M. ve Dural, H. (2001). Uzunsöğüt köyü ve çevresinin (Türkoğlu-Kahramanmaraş) bazı bitkilerinin yerel adları ve etnobotanik özellikleri. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Dergisi*, 9, 23-45.

Bağcı, Y., Dural, H. ve Savran, A. (2006). Pozantı (Adana) ve çevresindeki bazı bitkilerin yerel adları ve etnobotanik özellikleri. *Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Fen Dergisi*, 27, 63-83.

Başaran, S. (2003). *Elmalı yöresinde doğal olarak yetişen bazı bitkilerin etnobotanik özellikleri*. Ankara: Batı Akdeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü.

Baytop, T. (1984). *Türkiye'de bitkiler ile tedavi (Geçmişte ve bugün)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları No: 3255, Eczacılık Fak. No: 40.

Baytop, T. (1994). *Türkçe bitki adları sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Benzeden, E., Baran, T., Alkan, A., Arısoy, Y., Fıstıkoğlu, O., Öziş, Ü., Tuncay, S., Dalkılıç, Y., Özdemir, Y. Mersin-Limonlu Havzası Lamas hidroelektrik santralleri, www.imo.org.tr/resimler/ekutuphane/pdf/12950.pdf 19 Kasım 2018.

Bulut, Y. (2006). Manavgat (Antalya) yöresinin faydalı bitkileri. Yüksek Lisans Tezi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı*, Isparta.

Çetik, A.R., Vural, M. ve Dural, H. (1982). Konya Aksaray-Hirfanlı Barajı yörelerinden bazı bitkilerin listesi. *Selçuk Üniversitesi Fen Fakültesi Dergisi*, 2,149-166.

Davis, P. H. (1965-1985). *Flora of Turkey and the east aegean Islands*. Edinburg: Edinburgh Univ. Pres.

Doğanoglu, Ö., Gezer, A. ve Yücedağ, C. (2006). Göller Bölgesi Yenişarbademli yöresinin önemli bazı tıbbi ve aromatik bitki taksonları üzerine araştırmalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 67-73.

Duran, A. (1998) Akseki (Antalya) ilçesindeki bazı bitkilerin yerel adları ve etnobotanik özellikleri. *Ot Sistematik Botanik Dergisi*, 5, (1), 77-92.

Çakan, H. ve Düzenli, A. (1993). Seyhan Baraj Gölü ve çevresinin (Adana) florası. *Turkish Journal of Botany*, 5(17):191-200.

Ertuğ, F., Tümen, G., Çelik, A. ve Dirmenci, T. (2003). Buldan (Denizli) etnobotanik alan araştırması. *TÜBA Kültür Envanteri Dergisi*, Sayı:2, 36-49.

Ertuğ, F. (2003). *Etnobotanik fiş örneği ve çerçeve soruları*. Türkiye Kültür Envanteri Kılavuzu, İstanbul: TÜBA- TÜKSEK Yayınları.

Eşen, B. (2008). Aydınlar köyü ve çevresinin (Erdemli/Mersin) Etnobotanik özellikleri. Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı*, Konya.

Düzenli, A., Çakan, H. ve Türkmen, N. (1996). Göksu deltasının (Silifke-İçel) florası. *Turkish Journal of Botany*, 20, 173-191.

Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z. ve Adıgüzel, N. (2000). Red data book of turkish plants (Peridophyta and spermatophyta). İstanbul: Türkiye Tabiatı Koruma Derneği.

Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M, ve Babaç, MT. (2012). Türkiye bitkileri listesi (Damarlı bitkiler). İstanbul: Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını.

Güneş, S. (2010). Karaisalı (Adana) ve köylerinde halkın kullandığı doğal bitkilerin Etnobotanik Yönden Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, *Niğde Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı*, Niğde.

İlçim, A. ve Varol, A. (1996). Hatay ve K. Maraş (Türkiye) illerindeki bazı bitkilerin etnobotanik özellikleri. *Ot Sistematik Botanik Dergisi*, 3 (1), 69-74.

Kıran, Ö. (2006). Kozan yöresi florasındaki tıbbi bitkiler ve bunların halk tıbbında kullanılışı. Yüksek Lisans Tezi, *Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı*, Adana.

Mart, S., (2006). Bahçe ve Hasanbeyli (Osmaniye) halkının kullandığı doğal bitkilerin etnobotanik yönden araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, *Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı*, Adana.

Mert, H., Doğan, Y. ve Başlar, S. (1992). Doğal boya eldesinde kullanılan bazı bitkiler. *D.E.Ünv. Buca Eğitim Fakültesi, Biyoloji ABD, Ekoloji Dergisi*, 5, 25-38.

Metin, A. (2009). Mut ve çevresinde yetişen bitkilerin (Mersin) etnobotanik özellikleri. Yüksek Lisans Tezi. *Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı*, Konya.

Oral, Ç.D. (2007). Konya ilinde kullanılan halk ilaçları üzerine etnobotanik araştırmalar. (Yüksek Lisans Tezi), *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.

Ospankulova, E. (2005). Türkiye etnobotanik araştırmalar veri tabanı. Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı*, İstanbul.

Özcan, M., Akgül, A., Bağcı, Y. ve Dural, H. (1998). İçel (Mersin)'de sebze olarak tüketilen bazı yabancı bitkilerin kimyasal bileşimi ve mineral içeriği. *Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Fen Dergisi*, 15, 18-29.

Özgen, U., Terzi., Z. ve Coşkun, M. (2002). Halk İlacı Olarak Kullanılan Bazı Türlerde Lipit Peroksidasyonunu İnhibe Edici Etkinin Araştırılması”

Atatürk Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Farmokognozi Anabilim Dalı Erzurum, Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, Bildiriler, 29-31 Mayıs, Eskişehir.

Saday, H. (2009). Güzeloluk Köyü ve Çevresinin (Erdemli / Mersin) Etnobotanik Özellikleri, Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı*, Konya.

Sadıkoglu, N. (1998). Cumhuriyet dönemi Türk etnobotanik araştırmalar arşivi. Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı* İstanbul.

Sağında, A. (2014). Silifke bölgesindeki bitkisel halk ilaçlarının araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Bilimleri Anabilim Dalı*, Konya.

Sağiroğlu, M., Topuz, T., Ceylan, K., ve Melik T. (2013-II). An Ethnobotanical Survey from Yahyalı (Kayseri) and Tarsus (Mersin). *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi*, 2, 13-37

Savran, A., Güneş, S.E. ve Çoşar, M., (2012). Karaisalı (Adana) Dağ Köylerinin Etnobotanik Özelliklerinin Belirlenmesi. *21. Ulusal Biyoloji Kongresi*, SB-056.

Sümbül, H. ve Erik, S. (1988). Taşeli platosu florası. *I. Doğa Türk Bot. Dergisi*, 12 (2), 175-205.

Şimşek, I., Aytekin, F., Yeşilada, E. ve Yıldırım, Ş. (2002). Anadolu'da halk arasında bitkilerin kullanım amaçları üzerinde etnobotanik bir çalışma. Eskişehir: Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı.

Tarakçı, S. (2006). Beykoz Civarındaki Tıbbi Özellik Taşıyan Bitkiler Üzerine Araştırmalar, Doktora Tezi, *Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.

Temel, S. ve Tan, M. (2009). Erdemli (Mersin) Yöresi Makiliklerindeki çalı türlerinin tespiti ve yoğunlukları üzerine bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 40 (1), 81-89.

Toroğlu, S. ve enet, M. (2006). Tedavi amaçlı kullanılan bazı bitkilerin kullanım alanları ve antimikrobiyal aktivitelerinin belirlenmesi için kullanılan metodlar. *KSÜ. Fen ve Mühendislik Dergisi*, 9(2), 12-20.

Yeni, E. (2001). Ermenek (Karaman) ve yöresinde yetişen tıbbi bitkiler üzerine bir araştırma. (Yüksek Lisans Tezi), *Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Konya.

<https://mersin.tarimorman.gov.tr/Menu/29/Bitkisel> 27.05.2018

<http://www.mersinkulturturizm.gov.tr/TR-73147/silifke.html> 27.05.2018

<http://erdemli.meb.gov.tr/www/ilcemiz-hakkinda/icerik/309> 27.05.2018

<https://mersin.tarimorman.gov.tr/Menu/29/Bitkisel> 27.05.2018

https://ecitydoc.com/queue/drnejat-elk-mersin-sunumu_pdf?queue_id=-
27.05.2018

EKLER

7. EKLER

EK 1- Lamas Çayı ve çevresi bitkilerin kullanım tablosu.

Sıra	Familya	Bilimsel Adı	Yöresel Adı	Kullanılan Kısımları	Kullanım Amacı
1	AMARANTHACEAE	<i>Amaranthus retroflexus</i> L.	Kızılbaşak	Yaprak ve Gövde	Gıda
2	AMARANTHACEAE	<i>Beta vulgaris</i> L. var. <i>altissima</i> Döll	Pancar	Yaprak ve Gövde	Gıda
3	AMARANTHACEAE	<i>Chenopodium album</i> L. subsp. <i>album</i> var. <i>album</i>	Sirken	Yaprak ve Gövde	Gıda
4	AMARYLLIDACEAE	<i>Allium scorodoprasum</i> L. subsp. <i>rotundum</i> (L.) Stearn	Körmen	Yaprak ve gövde	Gıda
5	AMARYLLIDACEAE	<i>Allium sativum</i> L.	Sarımsak	Yaprak ve gövde	Gıda Tıbbi
6	AMARYLLIDACEAE	<i>Allium cepa</i> L.	Soğan	Yaprak ve gövde	Gıda Tıbbi, Batıl İnanç
7	ANACARDIACEAE	<i>Pistacia terebinthus</i> L. subsp. <i>terebinthus</i>	Sakızlık	Taze sürgünleri, Meyve	Gıda, Tıbbi, Sabun Yapımı
8	ANACARDIACEAE	<i>Pistacia vera</i> L.	Antep Fıstığı	Meyve, Sakızı	Gıda Tıbbi
9	ANACARDIACEAE	<i>Rhus coriaria</i> L.	Sumak	Yaprak ve meyvesi	Gıda Tıbbi
10	APIACEAE	<i>Poeniculum vulgare</i> Mill.	Maydonoz	Yaprak, gövde ve kökleri	Gıda Tıbbi
11	APIACEAE	<i>Petroselinum crispum</i> (Mill.) A.W. Hill.	Meletüre	Taze dalları	Gıda Tıbbi
12	APIACEAE	<i>Daucus carota</i> L.	Havuç	Kökleri	Gıda Tıbbi
13	APOCYNACEAE	<i>Nerium oleander</i> L.	Zakkum	Tüm Bitki	Süs
14	ARACEAE	<i>Arum maculatum</i> L.	Yılan Burçalağı	Yaprak, Tohum	
15	ASPARAGACEAE	<i>Ruscus aculeatus</i> L.	Kandak	Tüm Bitki	Süs, Tıbbi
16	ASTERACEAE	<i>Helichrysum pallasii</i> (Spreng.) Ledeb.	Altın Otu	Çiçek ve yaprak	Tıbbi, Sinek Kovucu, Süs
17	ASTERACEAE	<i>Achillea millefolium</i> L.	Civan Perçemi	Çiçek ve yaprak	Tıbbi
18	ASTERACEAE	<i>Gundelia tournefortii</i> L. var. <i>armata</i> Freyn & Sint.	Kenger	Tohum	Gıda
19	BERBERIDACEAE	<i>Berberis crataegina</i> DC.	Karamık	Meyve, çiçek ve kökleri	Gıda, Tıbbi, Boya
20	BRASSICACEAE	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medik.	Ginelili	Yaprak	Gıda, Tıbbi,

21	BRASSICACEAE	<i>Brassica oleracea</i> L.	Beyaz Lahana	Yaprak	Gıda, Tıbbi,
22	BRASSICACEAE	<i>Sinapis arvensis</i> L.	Hardala	Yaprak	Gıda, Hayvan Yemi
23	BRASSICACEAE	<i>Raphanus sativus</i> L.	Turp	Yaprak ve kök	Gıda, Tıbbi,
24	BRASSICACEAE	<i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>botrytis</i> L.	Karnabahar	Yaprak ve çiçek	Gıda, Tıbbi,
25	BRASSICACEAE	<i>Brassica oleracea</i> L. var. <i>italica</i> Plenck	Brokoli	Çiçek	Gıda, Tıbbi,
26	BRASSICACEAE	<i>Nasturtium officinale</i> R.Br.	Gerdeme	Yaprak	Gıda, Tıbbi,
27	CACTACEAE	<i>Opuntia ficus-barbarica</i> A.Berger	Tahta inciri	Gövde ve meyve	Gıda, Tıbbi,
28	CAPPARACEAE	<i>Capparis spinosa</i> L.	Kapari	Çiçek ve meyve	Gıda, Tıbbi,
29	CARYOPHYLLACEAE	<i>Silene behen</i> L.	Gıvışkan	Yaprak	Gıda
30	CARYOPHYLLACEAE	<i>Stellaria media</i> (L.) Vill.	Cücü Bağırsağı	Yaprak	Gıda
31	CHENOPODIACEAE	<i>Beta lomatogona</i> Fisch. & C.A.Mey.	Ala Pancar	Yaprak	Gıda
32	CORYLACEAE	<i>Ostrya carpinifolia</i> Scop.	Burç	Gövde Yaprak	Hayvan Yemi, Eşya Yapımı
33	CUCURBITACEAE	<i>Ecballium elaterium</i> (L.) A.Rich.	Cırtatan	Meyve	Tıbbi
34	CUCURBITACEAE	<i>Cucurbita pepo</i> L.	Kabak	Çiçek Meyve, Tohum	Gıda, Tıbbi, Süs
35	CUCURBITACEAE	<i>Citrullus lanatus</i> (Thunb.) Matsum. & Nakai	Karpuz	Meyve	Gıda, Tıbbi, Oyuncak
36	CUCURBITACEAE	<i>Cucumis melo</i> L.	Kavun	Meyve, Tohum	Gıda, Tıbbi
37	CUPRESSACEAE	<i>Juniperus drupacea</i> Labill.	Andız	Meyve, gövde, Yaprak	Tıbbi, Yakacak, Eya Yapımı
38	CUPRESSACEAE	<i>Juniperus excelsa</i> M.Bieb. subsp. <i>excelsa</i>	Ardıç	Gövde Yaprak Kabuk Meyve Reçine	Tıbbi, Yakacak, Eya Yapımı
39	CUPRESSACEAE	<i>Juniperus oxycedrus</i> L. subsp. <i>oxycedrus</i> var. <i>oxycedrus</i>	Kilik	Gövde Yaprak Meyve	Oyuncak Yapımı, Tıbbi, Eşya Yapımı
40	EBENACEAE	<i>Diospyros kaki</i> L.	Cennet Meyvesi	Meyve	Gıda
41	ERICACEAE	<i>Arbutus andrachne</i> L.	Sandal	Meyve, Gövde Yaprak	Gıda, Tıbbi, Bal Bitkisi, Eşya Yapımı,

42	ERICACEAE	<i>Erica manipuliflora</i> Salisb.	Püren	Tüm Bitki	Süpürge Yapımı
43	FABACEAE	<i>Astragalus</i> <i>microcephalus</i> Willd. subsp. <i>microcephalus</i>	Geven	Gövde Yaprak Reçine Kök	Gıda, Tıbbi, Bal Bitkisi, Hayvan Yemi
44	FABACEAE	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	Akasya	Gövde Çiçek	Bal Bitkisi, Hayvan Yemi, Yeşil Çit
45	FABACEAE	<i>Vicia narbonensis</i> L. var. <i>narbonensis</i>	Deli Bakla	Tohum Yaprak	Hayvan Yemi
46	FABACEAE	<i>Medicago lupulina</i> L.	Dilfil	Gövde Yaprak	Hayvan Yemi
47	FABACEAE	<i>Ceratonia siliqua</i> L.	Keçi Boynuzu	Meyve, Gövde	Gıda, Tıbbi, Yakacak,
48	FABACEAE	<i>Trifolium pratense</i> L. var. <i>pratense</i> Boiss.	Çiçekli Yonca	Yaprak	Hayvan Yemi
49	FAGACEAE	<i>Quercus ithaburensis</i> Decne. subsp. <i>macrolepis</i> (Kotschy) Hedge & Yalt.	Çeft	Gövde Yaprak Meyve	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı, Yakacak, Hayvan Yemi
50	FAGACEAE	<i>Quercus coccifera</i> L.	Piyar	Gövde Yaprak Kök Meyve	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı, Yakacak, Hayvan Yemi
51	FAGACEAE	<i>Quercus infectoria</i> Oliv. subsp. <i>veneris</i> (A.Kern.) Meikle	Ger Pelit	Göve Yaprak	Yakacak, Hayvan Yemi
52	GERANIACEAE	<i>Erodium moschatum</i> (L.) L'Her.	Cılık Burnu	Yaprak, Tohum	Oyuncak, Gıda
53	HYPERICACEAE	<i>Hypericum perforatum</i> L. subsp. <i>veronense</i> (Schrank) H.Linb.	Sarı Kantaron	Yaprak, Çiçek, Salgısı	Tıbbi
54	JUGLANDACEAE	<i>Juglans regia</i> L.	Ceviz	Yaprak, Gövde, Meyve	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı, Yakacak
55	LAMIACEAE	<i>Teucrium polium</i> L. subsp. <i>polium</i>	Acı Yavşan	Çiçek Yaprak	Tıbbi
56	LAMIACEAE	<i>Satureja thymbra</i> L.	Kara Kekik	Yaprak, Gövde Yağ	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı
57	LAMIACEAE	<i>Lamium garganicum</i> L. subsp. <i>striatum</i> (Sm.) Hayek var. <i>striatum</i>	Somurtlak	Çiçek	Gıda, Bal Bitkisi
58	LAMIACEAE	<i>Rosmarinus officinalis</i>	Biberiye	Yaprak Çiçek	Tıbbi Gıda, Bal

59	LAMIACEAE	<i>Mentha spicata</i> L. subsp. <i>spicata</i>	Nane	Yaprak Gövde	Tıbbi Gıda, Süs
60	LAMIACEAE	<i>Sideritis arguta</i> Boiss. & Heldr.	Acem Arpası	Yaprak Çiçek	Tıbbi Gıda
61	LAURACEAE	<i>Persea americana</i> Mill.	Avokado	Yaprak Meyve	Tıbbi Gıda
62	LAURACEAE	<i>Laurus nobilis</i> L.	Teynel	Yaprak Meyve Tohum	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı Yakacak, Hayvan Yemi Sabun Yapımı
63	LILIACEAE	<i>Tulipa agenensis</i> DC.	Lale	Stamen, Tüm Bitki	Süs
64	LYTHRACEAE	<i>Punica granatum</i> L.	Nar	Meyve	Gıda, Tıbbi
65	MALVACEAE	<i>Malva neglecta</i> Wallr.	Ebegümeçi	Yaprak	Gıda, Tıbbi
66	MALVACEAE	<i>Alcea biennis</i> Winterl	Hatmi	Çiçek	Süs, Tıbbi
67	MALVACEAE	<i>Tilia tomentosa</i> Moench	Ihlamur	Çiçek	Tıbbi
68	MORACEAE	<i>Ficus carica</i> L. subsp. <i>carica</i>	İncir	Meyve, Gövde, Süt	Yakacak, Tıbbi, Gıda
69	MORACEAE	<i>Morus alba</i> L.	Beyaz Dut	Gövde, Meyve, Yaprak, Kabuk	Yakacak, Tıbbi, Gıda
70	MUSACEAE	<i>Musa acuminata</i> Colla subsp. <i>acuminata</i>	Muz	Meyve	Gıda, Tıbbi
71	MYRTACEAE	<i>Myrtus communis</i> L. subsp. <i>communis</i>	Beyaz Murt	Yaprak, Meyve	Gıda, Tıbbi
72	MYRTACEAE	<i>Eucalyptus camaldulensis</i> Dehnh. subsp. <i>camaldulensis</i>	Ökalyptus	Gövde, Meyve Tüm Bitki	Tıbbi Eşya Yapımı
73	OLEACEAE	<i>Fraxinus ornus</i> subsp <i>cilicica</i>	Karadil	Kabuk, Gövde	Oyuncak Yapımı Hayvan Yemi
74	OLEACEAE	<i>Phillyrea latifolia</i> L.	Akça Kesme	Yaprak, Gövde, Meyve	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Boya
75	OLEACEAE	<i>Olea europaea</i> L. subsp. <i>europaea</i>	Zeytin	Yaprak, Gövde, Meyve, Tohum	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda
76	PAPAVERACEAE	<i>Papaver rhoeas</i> L.	Gelincik	Yaprak	Gıda
77	PEDALIACEAE	<i>Sesamum indicum</i> L.	Küncü	Tohum	Gıda, Tıbbi
78	PINACEAE	<i>Cedrus libani</i> A.Rich. var. <i>libani</i>	Katran	Gövde Yaprak, Kozalak, Reçine	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda

79	PINACEAE	<i>Pinus brutia</i> Ten.	Çam	Gövde, Yaprak, Kozalak, Kabuk, Reçine	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda Oyuncak yapımı, Süs Bal Bitkisi
80	PINACEAE	<i>Abies cilicica</i> (Antoine & Kotschy) Carrière subsp. <i>cilicica</i>	Köknar	Gövde, Yaprak, Reçine, Kabuk, Kozalak	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak Gıda Oyuncak yapımı, Süs Bal Bitkisi
81	PLANTAGINACEAE	<i>Plantago lanceolata</i> L.	Kırksinir	Yaprak, Kök	Tıbbi, Süs
82	PLATANACEAE	<i>Platanus orientalis</i> L.	Çınar	Yaprak Gövde	Tıbbi Eşya Yapımı Yakacak
83	POACEAE	<i>Hordeum vulgare</i> L.	Arpa	Yaprak Gövde	Gıda Tıbbi, Hayvan Yemi
84	POACEAE	<i>Triticum aestivum</i> L.	Buğday	Tohum, Gövde	Gıda Tıbbi, Hayvan Yemi
85	POACEAE	<i>Zea mays</i> L. subsp. <i>mays</i>	Mısır	Püskül, Koçan, Tohum	Gıda, Tıbbi, Hayvan Yemi, Yakacak
86	POACEAE	<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. ex Steud.	Kargı	: Gövde, Yaprak	Tıbbi, Eşya Yapımı, İnşaat Malzemesi, Oyuncak
87	POLYGONACEAE	<i>Rumex acetosella</i> L.	Ekşi Kulak	Yaprak	Gıda
88	POLYGONACEAE	<i>Rumex patientia</i> L.	Labada	Yaprak Gövde	Oyuncak, Gıda
89	RANUNCULACEAE	<i>Nigella sativa</i> L.	Çörek Otu	Tohum	Tıbbi, Gıda
90	RHAMNACEAE	<i>Rhamnus oleoides</i> L. subsp. <i>graecus</i> (Boiss. & Reut.) Holmboe	Dil Değmez Çaltısı	Gövde. Yaprak, Tohum	Batıl İnanç, Kireç Çözücü, Tıbbi, Hayvan Yemi
91	RHAMNACEAE	<i>Paliurus spina-christi</i> Mill.	Kör Çaltı	Kök, Gövde	Çit yapımı, Süs, Eşya Yapımı
92	ROSACEAE	<i>Cydonia oblonga</i> L.	Ayva	Meyve Çiçek, Yaprak, Gövde	Yakacak, Tıbbi, Gıda,
93	ROSACEAE	<i>Pyrus elaeagnifolia</i> Pall. subsp. <i>elaeagnifolia</i>	Taş Armut	Meyve, Kabuk	Tıbbi, Gıda, Yakacak
94	ROSACEAE	<i>Rubus idaeus</i> L. subsp. <i>idaeus</i>	Ahu Dudu	Meyve	Gıda

95	ROSACEAE	<i>Crataegus orientalis</i> Pall. ex M.Bieb. subsp. <i>orientalis</i>	Alıç	Meyve, Çiçek	Tıbbi, Gıda, Eşya Yapımı
96	ROSACEAE	<i>Rubus discolor</i> Weihe & Nees	Cızgan	Kök, Meyve. Taze Sürgünleri	Tıbbi, Gıda
97	ROSACEAE	<i>Fragaria vesca</i> L.	Çilek	Meyve	Tıbbi, Gıda
98	ROSACEAE	<i>Malus sylvestris</i> (L.) Mill. subsp. <i>orientalis</i> (Uglitzk.) Browicz var. <i>orientalis</i>	Elma	Meyve, Gövde	Tıbbi, Gıda, Yakacak
99	ROSACEAE	<i>Rosa canina</i> L.	İti Burnu	Meyve	Tıbbi, Gıda, Şaka Malzemesi
100	ROSACEAE	<i>Prunus armeniaca</i> Lam.	Kayısı	Gövde, Meyve, Tohum	Tıbbi, Gıda, Yakacak
101	ROSACEAE	<i>Cerasus avium</i> (L.) Moench	Kiraz	Meyve Sapları, Meyve, Gövde,	Tıbbi, Gıda, Yakacak
102	ROSACEAE	<i>Eriobotrya japonica</i> (Thunb.) Lindl	Yeni Dünya	Meyve, Gövde, Çiçek	Bal Bitkisi, Eşya Yapımı, Gıda, Tıbbi
103	ROSACEAE	<i>Prunus spinosa</i> L.	Dağ Eriği	Meyve, Reçine, Gövde	Tıbbi, Gıda, Yakacak Tutkal yapımı, Böcek Kovucu, Koku Giderici
104	RUBIACEAE	<i>Rubia tinctorum</i> L.	Çöpboya	Kök, Yaprak	Boya, Tıbbi
105	RUTACEAE	<i>Citrus sinensis</i> (L.) Osbeck	Portakal	Çiçek Meyve, Gövde	Tıbbi, Gıda, Yakacak
106	RUTACEAE	<i>Citrus aurantium</i> L.	Turunç	Meyve Çiçek, Gövde	Tıbbi, Gıda
107	RUTACEAE	<i>Citrus reticulata</i> Blanco	Mandalina	Meyve Gövde	Tıbbi, Gıda, Yakacak
108	RUTACEAE	<i>Citrus paradisi</i> Macfad.	Greyfurt	Meyve, Gövde	Tıbbi, Gıda, Yakacak
109	RUTACEAE	<i>Citrus limon</i> (L.) Burm.F	Limon	Kök Meyve Çiçek Gövde	Tıbbi, Gıda, Yakacak
110	SALICACEAE	<i>Populus nigra</i> L. subsp. <i>nigra</i>	Selvi Kavak	Gövde, Kabuk	Tıbbi, Gıda, Yakacak Eşya yapımı
111	SALICACEAE	<i>Salix alba</i> L. subsp. <i>alba</i>	Söğüt	Gövde	Eşya yapımı
112	SANTALACEAE	<i>Arceuthobium</i> <i>oxycedri</i> (DC.) M.Bieb.	Ökse Otu	Tüm bitki	Hayvan yemi, Tıbbi

113	SCROPHULARIACEAE	<i>Verbascum cheiranthifolium</i> Boiss. var. <i>cheiranthifolium</i>	Bozkulak	Yaprak, Gövde, Kök	Tıbbi,
114	SOLANACEAE	<i>Capsicum annuum</i> L.	Biber	Meyve	Gıda
115	SOLANACEAE	<i>Solanum americanum</i> Mill.	Göyündürme	Meyve, Yaprak	Tıbbi
116	SOLANACEAE	<i>Solanum tuberosum</i> L.	Patates	Gövde	Gıda Tıbbi
117	SOLANACEAE	<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	Domates	Meyve	Gıda Tıbbi
118	STYRACACEAE	<i>Styrax officinalis</i> L.	Tespi	Meyve, Yaprak	Süs, Ağartıcı
119	TYMELAEACEAE	<i>Daphne oleoides</i> Schreb. subsp. <i>oleoides</i>	Develik	Tüm Bitki	Süs
120	URTICACEAE	<i>Urtica urens</i> L.	Isırgan	Yaprak Tohum	Gıda, Tıbbi
121	VITACEAE	<i>Vitis vinifera</i> L.	Üzüm	Yaprak, Gövde, Meyve	Gıda, Tıbbi, Eşya Yapımı
122	XANTHORRHOEACEAE	<i>Asphodelus aestivus</i> Brot.	Çiriş Otu	Yaprak Gövde	Gıda
123	ZYGOPHYLLACEAE	<i>Tribulus terrestris</i> L.	Üçkiç	Tohum, Yaprak	Tıbbi

EK 2- Kaynak Kişi Listesi

Sıra	Adı Soyadı	Yaş	Meslek	Eğitim	Mesken
1	İsmet KIRIŞ	82	Çiftçi	Çiftçi	Limonlu Kasabası
2	Hasan AKÇA	75	Emekli Bakkal	Çiftçi	Limonlu Kasabası
3	Nazım TEKELİ	63	Çiftçi	Çiftçi	Limonlu Kasabası
4	Osman SAĞIR	71	Çiftçi	Çiftçi	Limonlu Kasabası
5	Durdu ÖZTÜRK	50	Ev Hanımı	Çiftçi	Limonlu Kasabası
6	Hayri ÇELİK	35	Çiftçi	Çiftçi	Limonlu Kasabası
7	Kürşat AKÇA	42	Esnaf	Lise	Batisandal Köyü
8	Cemile BAYAR	51	Ev Hanımı	Çiftçi	Batisandal Köyü
9	Durmuş AY	58	Çiftçi	Çiftçi	Batisandal Köyü
10	Süleyman AKÇA	45	Esnaf	Lise	Batisandal Köyü
11	Cevat DIŐLEN	43	İmam	Lise	Batisandal Köyü
12	Bülent Güneş	43	İmam	Lise	Batisandal Köyü
13	Elif GÖK	42	Ev Hanımı	İlkokul	Kayacı Köyü
14	Mehmet CÜCÜ	49	İmam	Lise	Kayacı Köyü
15	Zeynep GÜR	61	Ev Hanımı	İlkokul	Sarıaydın Köyü
16	Ali YILDIRIM	70	Çiftçi	İlkokul	Kızılgeçit Köyü
17	Hurşit ATEŞ	73	Çiftçi	İlkokul	Elbeyli Köyü
18	Sultan ESER	41	Ev Hanımı	İlkokul	Güneyli Köyü
19	Muharrem GÜRGEN	51	Çiftçi	İlkokul	Kırobsı Köyü
20	Ömer TURAN	63	Çiftçi	İlkokul	Güneyli Köyü
21	Hasan Hüseyin TAT	79	Çiftçi	İlkokul	Yeniyurt Köyü
22	Ayşe AVCI	68	Ev Hanımı	İlkokul	Sarı aydın Köyü
23	Sultan ÜNVER	71	Ev Hanımı	İlkokul	Limonlu Kasabası
24	Teslime ÜNAL	52	Ev Hanımı	İlkokul	Hüsametli Köyü
25	Ayşe MUTLU	69	Ev Hanımı	İlkokul	Küstülü Köyü
26	Cennet UÇGUN	52	Ev Hanımı	İlkokul	Harfilli Köyü
27	Türkan ÜNLÜ	49	Ev Hanımı	İlkokul	Ağlıca Köyü
28	Menzile ALACA	66	Ev Hanımı	İlkokul	Kızılın Köyü
29	Hatice Turan	87	İmam	-	Güneyli Köyü
30	Nizamettin TURAN	44	Öğretmen	Üniversite	Güneyli Köyü
31	Bilal Erdoğan	49	Bakkal	İl lkokul	Güneyli Köyü
32	Mehmet TURGUT	59	Çiftçi	İl lkokul	Güneyli Köyü
33	İbrahim Coşar	83	Çiftçi	-	Güneyli Köyü
34	Osman ERDOĞAN	57	Öğretmen	Üniversite	Güneyli Köyü
35	Elif Barut	78	Ev Hanımı	İl lkokul	Güneyli Köyü

36	Elif Şahin	41	Ev Hanımı	İl İkokul	Tapureli Köyü
37	İbrahim YILDIZ	42	Çiftçi	İl İkokul	Güneyli Köyü
38	Nazife ERDOĞAN	49	Ev Hanımı	İl İkokul	Güneyli Köyü
39	Müslüme ATEŞ	66	Ev Hanımı	İl İkokul	Elbeyli Köyü
40	Havana ÇORTUL	78	Ev Hanımı	İl İkokul	Elbeyli Köyü
41	Ahmet ATEŞ	61	Çiftçi	İl İkokul	Elbeyli Köyü
42	Ahmet AKÇA	45	Polis	Lise	Batisandal Köyü
43	Mustafa AY	55	İmam	Lise	Batisandal Köyü
44	Halil SEZER	46	Çiftçi	İl İkokul	Sömek Köyü
45	Ali İhsan BALCI	85	Esnaf	İl İkokul	Sömek Köyü
46	Adalet DOĞRU	68	Ev Hanımı	İl İkokul	Sömek Köyü
47	Musa ELAL	76	Çiftçi	İl İkokul	Sömek Köyü
48	Hilmi KOÇ	76	Çiftçi	İl İkokul	Sömek Köyü
49	Salih YILDIZ	74	Emekli	İl İkokul	Sömek Köyü
50	Hüseyin DOĞRU	43	İmam	Lisans	Sömek Köyü
51	Şehri DÖLEK	45	Esnaf	İl İkokul	Sömek Köyü
52	Ayşe ÇELİK	38	Ev Hanımı	İl İkokul	Tapureli Köyü
53	Kemal DOĞRU	71	Ev Hanımı	İl İkokul	Sömek Köyü
54	Salih YILDIZ	69	Emekli Kırtasiyeci	İl İkokul	Sömek Köyü
55	Ayşe SÜZER	45	Ev Hanımı	Ortaokul	Ören Köyü
56	Mehmet SARI	55	Çiftçi	İl İkokul	Batisandal Köyü
57	Mustafa TOPAL	48	Çiftçi	İl İkokul	Batisandal Köyü
58	Menzile CANSIZ	71	Ev Hanımı	İl İkokul	Esenpınar Kasabası
59	Elif UYSAL	75	Ev Hanımı	İl İkokul	Esenpınar Kasabası
60	Ayşe UĞUR	52	Ev Hanımı	İl İkokul	Esenpınar Kasabası
61	Osman AVCI	64	Emekli	İl İkokul	Esenpınar Kasabası
62	Durdu GÖLGELİ	62	Ev Hanımı	İl İkokul	Esenpınar Kasabası
63	Fikri CANSIZ	78	Ev Hanımı	İl İkokul	Esenpınar Kasabası
64	Nasif GÖNÜL	64	Çiftçi	İl İkokul	Esenpınar Kasabası
65	Emine ARICI	55	Ev Hanımı	İl İkokul	Sarıaydın Köyü
66	AdemSAYI	37	Öğretmen	Lisans	Sarıaydın Köyü
67	Veli Çelik	49	İmam	Lise	Sarıaydın Köyü
68	Ali TİLKİ	68	Balcı	İl İkokul	Tapureli Köyü
69	Muzaffer BADAS	54	Esnaf	İl İkokul	Tapureli Köyü
70	Ali DOĞAN	45	Öğretmen	Lisans	Yeniyurt Köyü
71	Ümmü YILDIZ	61	Ev Hanımı	Lise	Tapureli Köyü
72	Ertuğrul TAT	40	Muhtar	Lise	Yeniyurt Köyü
73	Cennet DOĞAN	78	Ev Hanımı	İl İkokul	Yeniyurt Köyü
74	Hasan SAFRAN	51	Çiftçi	İl İkokul	Seydili Köyü

75	Fatih UYSAL	43	Çiftçi	İlkokul	Seydili Köyü
76	Yusuf DOĞAN	46	Çiftçi	İlkokul	Seydili Köyü
77	Saniye KURT	69	Çıkıkçı	İlkokul	Seydili Köyü
78	Adnan DEMİR	55	Çiftçi	İlkokul	Seydili Köyü
79	Hüsnü GÜRSES	62	Çiftçi	İlkokul	Kırobası Köyü
80	Necip Toker	45	Çiftçi	İlkokul	Kırobası Köyü
81	Fatma ÇOLAK	84	Ev Hanımı	İlkokul	Kırobası Köyü
82	Afife ÇOLAK	65	Ev Hanımı	İlkokul	Kırobası Köyü
83	Berber Hakkı	53	Berber	İlkokul	Sömek Köyü
84	Mehmet DÖLEK	62	Öğretmen	Lisans	Sömek Köyü
85	Duran Yılmaz	55	Çiftçi	lise	Tapureli Köyü
86	Ramazan SELÇUK	73	Çiftçi	İlkokul	Tapureli Köyü
87	İbrahim ÇELİK	59	Çiftçi	İlkokul	Tapureli Köyü
88	Fatih ŞAHİN	35	Öğretmen	Lisans	Tapureli Köyü
89	Meryem GENÇ	45	Ev Hanımı	İlkokul	Batisandal Köyü
90	Hatice AKÇA	51	Ev Hanımı	İlkokul	Batisandal Köyü
91	Sultan YAYLA	35	Ev Hanımı	Üniversite	Toros Köyü
92	Soner ALACA	38	Aktar	Lise	Limonlu Kasabası
93	Ömer GÜRSEL	47	Çiftçi	İlkokul	Kırobası
94	Mehmet BAKIMSIZ	54	Kasap	İlkokul	Ören Köyü
95	Hasan SEVİNDİK	67	Çiftçi	İlkokul	Üçtepe Köyü

EK 3. Etnobotanik Çerçeve Soruları *

Yenen yabancı otlar, meyve ve mantarlarla ilgili çerçeve sorular:

Ev sohbetlerinde:

Bu ay toplanan (bu mevsimde) hangi yenebilen ot/meyve/mantar biliyor?
Adları?

Bunların hepsini toplar mı? Pazardan alır mı? (Sırasıyla sonraki mevsimler/
aylar sorulmalı)

En çok hangi otları topluyor? Hangi meyveleri/mantarları... Kökleri... Neden?

Toplayıp kurdukları... Ot, meyve, mantar... Örneğin meşe palamudu toplayıp
yerler mi?

Turşu yaptığı ya da şerbet, reçel vb şeklinde sakladığı neler var?

Yendiğini bildiği halde toplamadıkları var mı?

Kendisinin toplayıp başkalarının toplamadığı bitki hangileri?

Eskiden bu yörede çok topladıkları ama artık bulamadıkları ya da azalan bitki
var mı?

Hangi aylarda toplama yapıyor? Eşi, çocukları da kendisiyle birlikte toplar mı?

Kendisinin köyünde herkes ot/mantar toplar mıydı? En çok nereye giderlerdi?

Kadınlar kadar erkeklerde toplar mı? Onlar ne toplar?

Çocukken en sevdiği meyve, ot, kök, yumru neydi?

Bugün en çok hangi otu, meyveyi seviyor?

Evde/pazarda kaynak kişilere sorulabilecek sorular:

Gösterdiği/sattığı bitkinin yerel adı?

Başka adını biliyor mu? Bu adı kimler kullanır?

Bitkiyi kendi mi toplamış?

Nereden? (Yeri önemli, mevki adı, bulunulan yere mesafesi)

Nasıl hazırlıyor? (Yıkadıktan sonra haşlıyor mu, doğruyor mu? Neresini
atıyor?)

Nasıl pişiriyor? (kendi özel tarifini alın) çiğ de yenir mi?

Başka bitkilerle bir arada pişirilir mi?

Herkes aynı bitkiyi toplar/kullanır mı?

Bu bilgiyi kimden edinmiş/öğrenmiş? (annesinden, geldiği yerdeki insanlardan
vb)

Kaç ay bulunur? (ilk hangi ayda toplanır? En son hangi ayda?)

Şifalı bitkilerle ilgili sorular:

Şifalı olarak tanıdığı bitkilerin adları neler?

Bunların her biri neye iyidir?

Kendisi hangilerini toplar? Hangilerini kendisinde kullanır?

Hangi ayda?

Nereden? (yeri önemli, mevki adı, bulunulan yere mesafesi)

Bitkilerin hangi kısmı kullanılır?

Her biri nasıl hazırlanır? (Çay gibi demliyor mu? Kaynatıyor mu? Lapa mı hazırlıyor?)

Kaç kez içilir/uygulanır? (Aç karna mı? Ne miktarda ve süreyle?)

Bu bilgileri kimden/kimlerden öğrenmiş? (Annesinden ya da anneannesinden ise onlarda aynı köyde mi/yöreden mi sorulmalı.)

Ebe kadınlara sorulabilecek sorular:

Doğumu kolaylaştırmak için hamile kadın neler yemeli, içmeli?

Özellikle doğumu kolaylaştıran bir meyve veya mantar yemeği var mıdır?

Hamilenin neleri yemesi/içmesi zararlıdır?

Doğumda kullandığı, kolaylaştırıcı bir ot, dal, tütsü vb. var mı?

Muska hazırlanır mı?

Sütü arttırmak için lohusanın neler yemesi, içmesi gerek? (çay, şerbet)

Kanamayı durdurmak için bildiği bir bitki var mı?

Çocuğu olmayan kadınlara önerileri neler? (Bitkilerle banyo, buharına oturtma vb.)

Çocuk düşürmede eskiden kullanılan bitkiler ve uygulamalar hangileri?

Aybaşı kanamalarında ağrı kesici uygulamalar?

Ocak/sağaltıcılara sorulabilecek sorular:

Hangi hastalar gelir?

Kimden el almış? (kimi kadın ocakların babasından ya da bir akrabasından el aldığı da saptandı)

Sağaltımda bir bitki kullanıyor mu?

Hangi bitki? Hangi bölümü? (mümkünse örnek alınmalı)
Nasıl kullanıyor?
Bitkiyi kendisi mi topluyor? Nereden topluyor/ alıyor?
Toplarken özellikle dikkat ettiği bir şey var mı? (topladığı yer, saat, mevsim)
Hastalarına neleri yemelerini/ içmelerini, nelerden uzak durmalarını öğretler? (her bir farklı hastalık için ayrı yiyecekler olabilir)
Önerilen miktar? Yapılış ve uygulama biçimi?
Kırık çıkıklarda ağrı kesici olarak hangi tür lapa iyidir?
Sigillerde ne yapılır?
Karın ağrısına ne iyi gelir?
Böbrek kumu ve taş düşürmede kullanılan bir bitki biliyor mu?
(Not: Özellikle ocak kişilerle konuşmalarda onların sizi bir devlet görevlisi olarak görüp çekinmemesi için çok dikkatli olmak gerekir. Mutlaka o kişiyi tanıyan ve onunda tanıdığı biriyle gitmek yararlı olur. Muhtar vb. gibi görevli kişiler aracı edilmemeli. En iyi teknik o hastalığı çeken biriyle gitmek ya da bir yakınınızın onun sağalttığı hastalıktan sorunu olduğunu belirtmek.)

Halk hekimlerine/bitki çayları satıcılarına/aktarlara sorulabilecek sorular:

Aşağıdaki hastalıklarda hangi bitkileri önerir? Nasıl uygulanır? Bunlar arasında kendi topladıkları hangileri? Nereden, hangi ayda toplamış? Hastalarına yeme-içmeyle ilgili diğer önerileri?

(örneğin; ishalde, ateş düşürücü, ide rahatsızlıklarında, ülser, gaz, hazımsızlık, ağrı giderici, tansiyo, şeker, sarılık, öksürük, bronşit, balgam sökücü, idrar yolu hastalıkları, kabızlık, yaralarda ve cilt hastalıklarında, iştah açıcı, uyku verici, rahatlatıcı...)

Boya bitkileri ve dokumayla ilgili sorulabilecek sorular:

Hangi bitkilerden boyamada yararlanır? (soğan kabuğu, ceviz, asma yaprağı vb gibi ekilen bitkileri de anımsatmak gerek)

Bitkinin adı? Toplandığı yer? Ne zaman topluyor? Hangi kısmı kullanır?

Bitki boyamayı yılda bir kez mi yapar, hangi ayda?

Boyamadan önce yünü Şapla ya da başka bir madde ile hazırlıyor mu?

Şapı/göztaşını vb. bitkiyle birlikte mi katıyor? Hangi renk için ne kadar?
Kaynatma işlemi ne kadar sürüyor?
Bu bitkiyle ilgili bilgiyi kimden öğrenmiş?
Annesi de ip/yün boyar, dokuma yapar mıymış?
Eskiden kullanıp artık kullanmadığı bir boyar madde var mı?
Dokumada keten/kenevir/hint keneviri (çedene) kullanır mıydı?
Bunlarla ne dokurdu?
Ne ile tarardı? Eğirirdi? (tarak/ kirman/öreke vb. var mı? Varsa göstermesi istenmeli)

Hangi tezgâhta dokurdu?

Bu lifleri de boyar mıydı? Neyle?

Çıkrıkları, tarakları kim yapardı?

Erkekler nişanlılarına kirman vb. yapıp armağan eder miydi?

Hasır/Sepet/Nazarlık dokuyucuları/örücülerine yöneltilebilecek sorular:

Kullandığı bitkinin adı?

Hasır dokunan/sepel örülen bitkiyi hangi ayda nereden topluyor?

Bitkinin bir süre kurutulması gerekir mi?

Hangi aylarda dokur/örer?

Dokumadan önce bir işlemden geçirir mi? (dövme, ezme, suya basıp yumuşatma, vb.)

Biçmede, kesmede hangi aleti kullanır?

Hasır dokumada kullanılan tezgahın adı?

Başka kullandığı alet var mı?

Kargı/kamış ne ile yararılır? Aletin adı? (resmi de çekilmeli)

Yapılan hasırın boyutları? Kendi kullandıkları ölçü birimi? (örn. ayak)

Nerede kullanılır? Kaç boy olur? Her birini kaçta satar? Nerede satar?

Belirli bir boyu yapması ne kadar sürer? Günde kaç tane üretir? Ayda? Yılda?

Sepetlerin boyutları, farklı adları, işlevleri?

Bu işi yapmayı kimden öğrendi? Kaç yaşında öğrendi?

Kendisinin eklediği bir şey var mı?

Ekmek için yapılan ayaklı seleyi dokurken bir araç kullanılır mı? Bu seleyi kimler kullanır, hangibölgeler/köyler? Ne zaman kullanılır?

Yakacak olarak toplanan otlara ilişkin sorular:

Yakacak ya da tutuşturma için hangi bitkileri/çalıları toplar?

Hangi tür ağaçlar eskiden yakacak olarak toplanırdı? Bugün azalmış mı?

Bunlardan hangileri iyi yanar? (uzun, issiz vb.)

Topladıklarını nereye yığar? (özellikle avlulardaki ocak ve fırın çevreleri gözlenmeli)

Ne zaman toplar? Nereden?

Odun kömürü yaparlar mıydı? Alırlar mıydı? Kim yapardı?

Hayvancılıkla ilgili sorular (özellikle çobanlık yapanlara):

Koyunun/keçinin en sevdiği otlar?

Koyunu/keçiyi zehirleyen otlar?

İneklerin sevdiği otlar?

Süt arttırıcı/güzel kokmasını sağlayıcı otlar?

Hastalandıklarında iyi gelen otlar?

Sütü kötü koktuğu için yenilmesi istenmeyen otlar?

Küçük/büyük baş hayvanların yemeyip eşeklerin yiyebildiği otlar/dikenler?

Hayvanlar için toplanıp getirilenler?

Hayvanlara verilen bahçe/tarla ürünleri?

Yonca, fiğ, burçak, yulaf, arpa ekiyorlar mı?

Ne kadar ekmiş, kaç hayvan için?

Köyde hayvanların hastalıklarını otlarla tedavi eden kimse var mı?

Bu kişi hangi hayvan hastalıklarını tedavi eder?

Hayvanların ayağı kırıldığında ne yaparlar?

Hayvanların doğumu zor olursa kimi çağırırlar?

Doğumu kolaylaştırıcı bir uygulama var mı?

Sütü artsın diye yeni kuzulayan/buzağılayan hayvana ne verirler?

Yeni doğan buzağıyı/kuzuyu kaç ay emzirtirler?

İlk hangi gıdayı verirler? Hangi ayda? (kuzu ve buzağı için ayrı ayrı sorulmalı)

Sütten kesmeyi nasıl yaparlar?

Hayvanlarına nazar değmesin diye ne takarlar?

Ağaçtan yapılma nazarlık takar mı? Bu nazarlığa ne denir, kimden alır?

Tarımı yapılan bitkilere ilişkin sorular:

Eskiden ekip de artık ekmediğiniz bitkiler hangileri? (keten, hint keneviri vb.)

...“in ekimi neden durdu?

Hangi ayda ekerdiniz? Nasıl ekilirdi?

Çapa, yolma vb. yapar mıydınız?

Harman ne zaman yapılırdı? Neyle? (düvenle, sopalarla döverek vb.)

Harman sonrası işlemleri nasıl olurdu? (ip/lif yapımı varsa dokuma sorularına bak)

Tohumluğu ne kadar ayırırdı?

Çocuk oyunları:

Çocukken oyuncak olarak bitkilerden yararlanırdınız mı?(meşe palamudu vb.)

Oyunlarda yere konan, sopa olarak kullanılan, başa takılan bitkiler var mıydı?

Top, bebek olarak neler kullanılırdı?

Yumru toplamaya gidilir miydi? (çiğdem, salep...)

Bitkilerle ilgili genel sorular:

Size gösterilen, adı verilen bir bitkiye bu adın neden verildiğini, hikâyesini sorun. Bazı bitkiler çocuk oyunlarında kullanıldıkları için ya da belirli bir şeye benzetildiği için ad almakta. Bu adların gerisindeki nedenleri de bulmaya, kaydetmeye çalışın.

Ot toplamayı seven kadınlara neden sevdiklerini sorun. Hangi otu en çok seviyorlar, neden? (acı, baharatlı, tatlı vb. gibi tadı açıklamasını da isteyin).

Ot toplayıp satan kadınlarla alana gidin, kendisinin topladığı ancak pazara götürmediği otların/mantarların hangileri olduğunu sorun, neden satışa götürmüyor?